

1852. nov. 29-én kelt

ŐSISÉGI NYILTPARANCS.

1853. martius 2-án kelt

URBÉRI NYILTPARANCS.

1855. december 15-én kelt

TELEKKÖNYVI RENDELET.

Harmadik

hiteles a máig megjelent rendeletekkel
bővített kiadás.

PEST,

KIADJA LAMPEL RÓBERT.

1868.

czege; Lotharingia, Salzburg, Steyer, Karantán, Krajna és Bukovina hercege; Erdély nagyfejedelme; Morvaország örgrófja; Fel- és Al-Szlézia, Modena, Parma, Piacenza és Guastalla, Osvieczin és Zátor, Teschen, Friaul, Ragusa és Zara hercege; Habsburg, Tirol hercegitett grófja s a t. s a t.

Magyar-, Horvát- és Tótországaink, a Szerbvajdaság s a temesi bánság jóléte és fölvirágzása iránti gondoskodásunk folytán átlátuk azon hátrányokat, mellyek ezen koronaországokra nézve a fekvő javakhozi tulajdoni jog szerzését és gyakorlását, továbbá ezen javak terhelését és elzálogítását tárgyazó eddigi törvényes rendeletek és intézményekből, főkép pedig az elvileg már megszüntetett ösiség jogviszonyaiból keletkeznek. Különösen meggyőztünk arról, miszerint a tulajdoni jogot sokféle megtámodásoknak kitevő, jogbonyolódásokra és hosszas perekre okot szolgáltató említett határozatok, a földbirtok nagyon lényeges részére nézve az ingatlan jószági hitel legfőbb akadályát képezik, és hogy ezen ingatlan jószági hitel emelése az említett országok előhaladó jóléte föltételének tekintendő.

Ezen tekinteteket megfontolván, és az általános polgári törvénykönyvnek birodalmunk főnebb kijelölt részeiben behozatalával egybefüggőleg, mely által a tulajdon, s egyéb dologi jogok gyakorlása egyszerű, kimerítő s az igazság követelményeivel megegyező határozatok

ótalma alá helyeztetik, minisztereink és birodalmi tanácsunk meghallgatása után következőket rendeljük :

Első fejezet.

Az adományzási rendszerből keletkezett birtokviszonyokról.

1. §. A királyi és nádori adományozásoknak az ez előtti magyar államjog szerint létezett rendszere hatályon kívül léptetendő, s ezen rendszerből az adománylevél szerinti örökösök hiánya és az eddigi törvényekben kijelölt hűtlenség miatt származtatott háramlási jog (*successio fisci regii ex defectu vel ex nota*) eltöröltetik.

2. §. A földesuraknak a jobbágyokhozi előbbi viszonyán alapuló háramlási joga megszüntetik; az esztergomi érseket, a zágrábi püspököt mint topuszkai apátot, a győri püspököt, a pannonhegyi főapátot és a győri káptalant illető öröklési jog tárgyában különös határozatok fognak kibocsáttatni.

3. §. A királyi vagy uradalmi fiscus-birtokjoga olly reászállott javak vagy jogokra nézve, mellyeknek ő valóságos birtokában létezik, ujonnan indítandó perek által, — azon igények egyedüli kivételével, mellyeket magánosok egymás között a jelen nyiltparancs folytán még érvényesíthetnek, — magánosok részéről többé meg nem támadtathatik.

Ellenben az említett fiscusoknak sem áll

jogában illynemű háramlási igényeket magánosok ellen érvényesíthetni, és ezen szabály csupán ollyas javak vagy jogok tekintetében szenved kivételt, mellyeknek birtokbavételében a jogositottak valamely hatályba lépett özvegyi vagy hajadoni jog (*jus viduale, jus capillare*) által gátoltattak.

4. §. Magánosok egymás között, a javak vagy jogok birtokát királyi adományozások, valamint egyéb királyi szabadalmak és birói ítéletek nyomán semmiféle ujonan indítandó perekkel, ugymint: tiszta iktatás miatti (*ex puritate stationis*), alattomos és csalárd iktatás miatti (*ob clandestinam et fraudulentam stationem*), az ellenmondás ellenére elfoglalt jószág visszaszerzése végetti (*ad revindicationem bonorum contra contradictionem stationi oppositam occupatorum*), az ellenmondás okadása vagy elfogadása végetti (*ad dandam vel recipendam contradictionis rationem*), nádori adomány megerőtlenítése végetti (*ad evertendam palatinalem donationem*); joggyökösségből (*ex radicalitate juris*), jogbeli arányosítási (*proportionalis ex jure*), a szabadalommal nem biró korcsma, mézárszék, vám vagy rév eltörlése végetti (*ex sublationem educilli, macelli, telonii vel nauli non privilegiati*) és semmiféle iktatásbeli (*ex statione*) s jogperrel (*ex jure*) meg nem támadhatják.

Második fejezet.

Az eddigi törvényeknek az örökös és házassági szerződések tekintetébeni alkalmazásáról.

5. §. Az általános polgári törvénykönyv hatályba lépte napjától kezdve az öröklött s szerzett, az adományi és más vagyon, s a fi- és leányág közötti különbség, sem az élők közötti, vagy a halálesetérei rendelkezhetési jogra, sem pedig a törvényes örökösre befolyással nem bír. Az általános polgári törvénykönyvek az örökös tárgyzó rendeletei a vagyon és személyek minden nemeire kiterjednek. A csupán fiágot illető öröklött ősi nemesi javak jelenlegi birtokosainak azonban megengedtetik, miszerint az általános polgári törvénykönyv hatálybaléptétől számítva, legfőlebb három év alatt ezen jószágokról végrendeletileg a fiutódok javára olly joghatálylyal intézkedhessenek, hogy ezen végpolgári törvénykönyvben megállapított kötelesrész czimén, vagy az özvegy által, meg ne támadtathassék, ha ugyan ezen utódok és az özvegy legalább azt, a mi őket az említett javakból az eddigi törvények szerint jogosan illette, megkapják. Hogy az ezen engedelem folytán tett végrendelet joghatálylyal birjon, szükség, hogy ez a törvényes kellékekkel írásban szerkesztessék, és az okirat kelte után legfőlebb, hat hónap alatt, de semmi esetben sem később, mint az általános polgári törvénykönyv hatály-

ba lépte utáni három év elteltével, ezen első folyamodási polg. törvényszéknél mellynek körületében a jószág fekszik, eredetiben letétessék.

6. §. Az általános polgári törvénykönyv hatálybalépte előtt kelt végrendeletek vagy örökségi szerződések érvényessége, ugy a nevezett örökösök öröködési képességére, mint az örökhatyó rendelkezési jogra vonatkozólag, a végrendelet keltekor kötelező törvények szerint ítélendő meg.

Ezen határozat azonban csak azon régibb végrendeletekre az örökségi szerződésekre alkalmazandó, mellyek az általános polgári törvénykönyv hatálybalépte előtt, vagy legfőlebb hat honappal azután azon' bíróságnál, mellyet az örökhatyó halála esetében a hagyaték tárgyalása illetné, letétettek, vagy mellyek az általános polgári törvénykönyv hatálybalépte előtt meghalálozott örökhatyó által adattak ki. Azon halál esetei rendelkezések érvényessége, mellyeknél ezen föltételek nem léteznek, az általános polgári törvénykönyv határozatai szerint ítélendő meg. Ha valamely végrendelet, melly nem az általános polgári törvénykönyv hatályba lépte előtt elhalt örökhatyótól származik, olly személyek javárai határozatokat foglal magában, kik a végrendelet keletkezése idejekor még nem éltek, az illyes határozatok hatálya, ha az okmánynak a bíróságnáli letétele kellő időben megtörtént is, tovább nem terjedhet, mint az általános polgári törvénykönyv megengedi.

7. §. A külső formaszerüségék tekintetében, az általános törvénykönyv hatálybalépte előtt keletkezett végrendeletek érvényessége, ha az örökhagyó az új öröködési törvények kihirdetése után halt még, vagy az eddig létezett, vagy pedig az új öröködési törvények szerint ítélendő meg, a szerint, mint ezek, vagy amazok a végrendelet fönmaradására nézve kedvezöbбек.

8. §. A törvényes öröködés (*successio ab intestato*) iránt eddig létezett szabályok minden az általános polgári törvénykönyv életbeléptetése előtt történt halálozásokra alkalmazandók, ugy a magánszemélyek, mint fiscus és minden más az örökös nélküli hagyatékokbani öröködésre jogosítottak irányában, azonban a 9. és 10. §§-ban foglalt megszorításokkal.

9. §. Az általános polgári törvénykönyv hatálybalépte előtt keletkezett öröklési igények, öröködési perrel, különösen a végrendelet teljesítése, félretétele, vagy érvénytelenítése végetti, osztályigazgatási s az örökös nélkül vagyon elfoglalása végetti perekkel (*processus successionalis, ad implementum, sepositionem, invalidationem Testamenti, ad rectificationem divisionis ex caducitate*) csak akkor érvényesíthetők, ha az illyes igények keletkeztétől az általános polgári törvénykönyv hatálybalépteig 32 év még el nem telt.

Az illyes, még be nem peresített igények iránt azonban, különbeni elenyészésök mellett, az általános polgári törvénykönyv hatálybalépte

napjától számitandó egy év alatt a per megindítandó.

10 §. Az általános polgári törvénykönyv hatálybalépte napjától kezdve, az öröködési igénykeletkezése időpontjának figyelembe vétele nélkül, régi öröködési per (*processus antiquae successionis*,) mennyiben az a királyi vagy báni tábla előtt volt indítandó, a leányág kirekesztését követelő per (*ad exclusionem sexus foeminei*), jogegyenlőséget követelő per (*ad aequalitatem juris*), leánynegyedet kereső per (*ad excisionem quartaliti*), osztályujító per (*novae divisionis*) s az ősi javak visszazerezése végetti per (*ad redintegrationem aviticorum*) többé nem indíthatatik.

11 §. Az általános polgári törvénykönyv hatálya előtt keletkezett özvegyi vagy hajadoni jog az eddigi törvények szerint érvényesítendő. Ezen jogok elenyészése után pedig az özvegyi vagy hajadoni joggal terhelt javak öröklésére hivatott magánszemélyeknek, a királyi fiscusnak vagy a háramlási jog gyakorlására jogosított más személyeknek vagy testületeknek az eddigi törvényeken alapuló öröklési igényei lépnek hatályba. Ezen igények azonban különbeni elvesztés mellett az általános polgári törvénykönyv hatálybeléptétől számitandó egy év alatt, az illető dolgi bíróságnál bejelentendők, és erről egyszersmind a javak birtokosai értesítendők. Ha az illyes igények első bejelentése után más személyeknek még későbbi bejelentései fordulnak elő, a bíróság köteles erről nemcsak a ja-

vak birtokosait, hanem az előbbi igény bejelentőt s egyszersmind a későbbi követelőket is a már támasztott igényekről értesíteni. Az első év utáni, még egy év lefolytáig a bejelentett igények különbeni elvesztés mellett minden érdeklettek ellen törvény útján érvényesítendők.

12. §. A házasfelek között az általános polgári törvénykönyv hatálybelépte előtt kötött házassági s örökségi szerződések (6. §.) kötelező erőben maradnak, s valamint a házasfeleknek a házasság alatti közkeresményhezti törvényes közös tulajdoni joga (*jus coacquisitionis*), a házasság kötésekor létezett törvények szerint ítélendők meg. Az elhalt házastárs hagyatékában a törvény alapjáni örökődés azonban, ha a házastárs halála az általános polgári törvénykönyv hatálybalépte után történt, ennek határozatai szerint történik.

13. §. A főnálló családi hitbizományok, mint: előfiségek és idősbtiségek, mennyiben az előbbi törvényekkel megegyeznek, érintetlenül maradnak. Uj hitbizományok fölállítására nézve az általános polgári törvénykönyvben foglalt szabályokon kívül további könnyítő határozatok fognak külön kiadatni.

Harmadik fejezet.

A tulajdon átruházásairól.

14. §. Azon országokban, melyekre nézve jelen nyiltparancs kibocsáttatik, bárminemü

fekvő javak szerzésében a honosulás vagy bel-földiség hiánya miatt jövendőben senki sem gátoztathatik.

15. §. A tulajdon átruházások iránti szerződések érvényességére megkivántató formaszerűségek tekintetében a nemesi javak és jogok, s más fekvő javak között semmi különbség sem leend, s e részben a földbirtok féloszthatósága iránt létező különös rendeletek tartandók szem előtt.

16. §. A fekvő javak tulajdonának az általános polgári törvénykönyv hatálya előtt kötött átruházásai: örökbevallás (*fassio perennalis*), csere (*cambium*), peregyezés (*transactio*), érdemdíjazás (*inscriptio ob fidelia servitia*), sem az eddigi törvények szerint a javak minőségéből származott igényekből ujonnan indítandó perekkel, ugymint: előintés elmulasztása miatti érvénytelenítési (*ad invalidationem ex neglecta praemonitione*), sérelem miatti érvénytelenítési (*ad invalidationem ex praejudicio*) perrel, sem pedig a közpecsét hiánya miatt meg nem támadtathatnak. A magánpecsétek alatt eddig történt örök átruházások a közpecsét alatt történtekkel egyenlő erővel birnak.

Az örökös érdemdíjazás (*inscriptio perennalis ob fidelia servitia*) tekintetében a visszaháramlási jog többé nem gyakorolható.

17. §. A fekvő jószág előbbi birtoklása s haszonvétele alapján ugy egészben, mint a határok tekintetében a jelen birtokállapotot, ha az előbbi birtoklás megszűnése óta az általános

polgári törvénykönyv hatályának kezdeteig 32 év telt el a nélkül, hogy ezen időszak alatt a birtokos ellen formasierü per indíttatott volna, ujonnan indítandó perekkel, ugymint: birtokbeli visszahelyezési s határbeli formasierü perrel (*formalis ex usu, metalis ex usu*) meg nem támadtathatnak.

Ha azonban az átalános polgári törvénykönyv hatályának kezdetekor 32 év még nem telt volna el, úgy az ilynemü perek, a kereseti jog különbeni elvesztése mellett, egy év alatt megindítandók.

18. §. A rokonok s szomszédoknak eddigi törvényes elővételi joga, valamint minden egyéb törvényes elővásárlási jog, jövendőre nézve megszűnik, és ezéu jogczim alatt perek többé az előbbi tulajdonátruházások tekintetében sem indíttathatnak.

Negyedik fejezet.

A szerződési és birói zálogról.

19. §. Az eddigelő szokásban volt zálogszerződések, a fekvő javak időleges adásvevései (*contractus pignoratitii, emtio, venditio temporanea*.) a visszaváltási jog világos vagy hallgatag föntartása avvagy azon föltétel mellett, hogy a hitelezőnek a kamatok helyett az elzálogított jószág haszonvétele engedtessék át, ha ezek az átalános polgári törvénykönyv hatálybalépte után köttettek, jogérvénytelenek.

20. §. A ki az átalános polgári törvény-

könyv hatálya után, végrehajtási árverés utján nemesi fekvő javakat vagy jogokat vesz, az á megvett jószág vagy jog teljes tulajdonát szerzi meg, úgy, hogy az adósnak és jogutódjainak eddig divatozott visszaváltási joga többé nem gyakoroltathatik.

21. §. Az általános polgári törvénykönyv kihirdetése előtt kötött zálogszerződések ellen, az eddigi törvények szerinti és az örökölt javak természetéből folyt igények erejénél fogva új perek a zálogos föltételek megerőtlenítése vagy átruházása végett (*ad invalidationem conditionum pignoratitiarum, ad transvestitionem conditionum pignoratitiarum*) többé nem támasztathatnak.

22. §. Az előbb szerződésileg elzálogított fekvő javak és jogok, valamint az időleges érdemdíjazások visszaváltásának joga következő esetekben vétethetik foganatba:

1. Ha az eredetileg kikötött, vagy a későbbi felülfizetés avagy más ok miatt meghosszabbított zálogos vagy érdemdíjazási idő még el nem telt, úgy a visszaváltási kereset a kikötött visszaváltási idő lefolyta után egy év alatt benyujtathatik.

2. Ha a zálogos vagy érdemdíjazási szerződésekben a visszaváltási határidő nincs megállapítva, s azoknak megkötése vagy meghosszabbítása óta az általános polgári törvénykönyv hatálybaléptheig 32 év még el nem telt, a visszaváltási kereset a 32 év lefolyta után egy év alatt benyujtathatik.

3. Ha végre a kikötött visszaváltási idő, vagy kikötött visszaváltási idő hiánya esetében a 32 éves időköz az általános polgári törvénykönyv hatálybalépte előtt eltelt, a visszaváltási jog, még pedig csak az általános polgári törvénykönyv hatálybalépte utáni egy év alatt, csupán úgy peresíttethetik be, ha a kikötött visszaváltási idő s illetőleg az említett 32 éves időköz lefolyása óta az általános törvénykönyv hatálybalépteig tiz évnél hosszabb idő nem telt el.

Ha a visszaváltási jog a főnebb előadott határidők alatt foganatba nem vétetik, úgy az elenyészik.

23. § Ha pedig az előbb szerződésileg elzálogított fekvő javak s jogok, valamint az időleges érdemdíjazások tekintetében, a szerződés vagy érdemdíjazás szerint úgy eredetileg kikötött, mint később meghosszabbított zálogos vagy érdemdíjazási időn fölül, vagy ha a visszaváltási idő nem határozott meg, a zálogos vagy érdemdíjazási szerződés kötésétől számított 32 év lefolyása óta az általános polgári törvénykönyv hatálybalépteig tiz év telt el, a nélkül, hogy az egyik vagy másik esetben ezen határidő alatt a zálog visszaváltása iránt formás per indított volna, az elzálogító, érdemdíjazó vagy jogutódjai által a visszaváltási jog többé foganatba nem vétethetik, és az elzálogított vagy érdemdíjjavak birtokosa azok teljes tulajdonosának tekintendő.

24. §. A nemesi fekvő javakon vagy joga-

kon jelenleg létező birói zálog tekintetében a visszaváltási jog, ha a végrehajtási árverés óta; vagy ha ez nem történt, a végrehajtási zálogolás óta az általános polgári törvénykönyv hatálybalépteig 32 év még nem telt el, ezen törvénykönyv életbelépése után egy év alatt törvény útján érvényesíttethetik.

Ezen határidő eltelte után, valamint azon esetben, ha az említett időpontoktól kezdve az általános polgári törvénykönyv hatálybalépteig 32 év már eltelt, a nélkül, hogy a visszaváltási per ezen határidő alatt megindított volna; a visszaváltási jog elenyészik.

25. §. Föülfizetési és vagyonfölöslegbeli perek (*ex superfluitate fundi*) az általános polgári törvénykönyv hatálybaléptétől kezdve többé nem indíthatatnak.

Ötödik fejezet.

A megelőző fejezetekben említett perek folytathatásáról.

26. §. A 3, 4, 10, 16, 18, 21 és 25. §§-ban említett neműek közé tartozó, már megindított s még folyamatban levő perek tovább nem folytathatnak, és az eddigi tárgyalás megszüntetik.

Az eljáró bíróság által már végítélet által eldöntött, főnemltített nemű perek, a kiszabott folyamodás útján a főlebbviteli bíróság elibe a

főlebbező fél kértére jelen nyiltparancs hatálybaléptétől számítandó egy év alatt fölterjesztendők, s ezen bíróság által az eddigi törvények szerint ítélendők meg.

Oly visszaüzési perek, melyekben a visszaüzés már bíróilag félrevettett, vagy ellenállásra szorítottatott, vagy mellyek még csak indítottak, a nélkül, hogy bennök bárminemű bírói ítélet hozatott volna, nemkülönben a pusztán bejelentett visszaüzések, mellyek iránt visszaüzési per még nem indítottatott, úgy kezelendők, mint az ellenállás s az ellenállási perek (31. §.) Egyéb még függő visszaüzési perek felperes kérelmére jelen nyiltparancs hatálybalépte utáni egy év alatt újra fölveendők, ezen nyiltparancs szabályai szerint tárgyalandók, és az eddigi törvények szerint eldöntendők.

27. §. Azon öröködési perek (9. §.) birtokbeli perek (*ex usu* 17. §.) a szerződési (22. §.) s bírói zálogok (24. §.) és időleges érdemdíjazások visszaváltását tárgyazó perek, mellyekben az öröködési igény keletkezte, az előbbi birtok megszűnte, az eredetileg megállapított vagy később meghoszabbított visszaváltási határidő eltelte óta, vagy a hol ily határidő nincs megállapítva, a szerződés megkötése napjától számítandó 32 év lefolyása óta, avagy a végrehajtási előadás vagy elzálogolás napjától tiz s illetőleg 32 év folyt le a kereset támasztása előtt, — többé nem folytattathatnak.

28. §. Ha azonban a 27. §-ban említettek sorába tartozó, már folyamatban levő pereknél, a

kereset támasztásakor tiz s illetőleg 32 év még nem telt el, úgy azoknak folytatása megengedtetik. Az ilynemű perekben azonban köteles a felperes, ha a periratok még a dolog érdemében ítélet alá nem bocsáttattak, az általános polgári törvénykönyv hatálybaléptétől számítandó egy év alatt az illető bíróságnál a pernek újrafölvételét kérni, minthogy különben az annak folytatásához jog elenyészik.

29. §. Ha a 26. s 27. §§-ban említett perek valamelyikében már végrehajtható ítélet hozatott, az ítélet végrehajtása az általános polgári törvénykönyv hatálybaléptétől számítandó egy év alatt kérendő, különben az ahhozi jog elenyészik.

30. §. A végitéletek végrehajthatók:

- a) táblai perekben, akár anya- vagy újított perekben (*novi simplicis, novi cum gratia*) keletkeztek légyen, ha a használt visszaüzés jogorvoslata fölött, a mennyiben az megengedhető volt, a hétszemélyes tábla már végérvényesen határozott, vagy ha az ahhozi föllebbezés kellő időben meg nem történt, avvagy ha ezen jogorvoslat törvényes megengedhetlensége esetében a hasasztó erővel bíró föllebbviteli vagy betiltási (*Prohibita*) jogorvoslatok valamelyike vagy kellő időben nem használtatott, vagy pedig a föllebbezés útján a hétszemélyes tábla által végérvényesen eldöntetett:
- b) nem táblai perekben, ha a föllebbvitel (*appellata intra et extra dominium*) jogor-

voslata vagy kellő időben nem használta-tott, vagy pedig az első avagy további fölebbezés útján az illető felsőbb bíróság által már végérvényesen eldöntetett;

- c) oly perekben, melyekben a kellő időben megtörtént és birtokon kívül (*extra domini-um*) megengedett fölebbvitel mellett az ítélet már végrehajtatott, a közbevetett fölebbvitel folytatása megengedtetik.

Ha az ítélet a fönemlitett módok valamelyikén végrehajtvá nem vált, a jogorvosla-tok fölött folyamatban levő tárgyalás nem foly-tattathatik.

31. §. Ha a 26. s 27. §§-ban említett perek valamelyikében az ítélet végrehajtása megkísér-tetett ugyan, de az ellen az ellenmondás jogor-voslata használtatott, az ellenmondás követ-keztében tett lépések, s a netalán már folyamat-ban levő ellenmondási per, ha az a 30. §. értel-mében kelt végrehajtó ítélet által már végkép el nem döntetett, ezennel megszünteknek nyil-váníttatnak, s az anyaperbeni végítélet, ha az a (30. §. b) bet. értelmében végrehajtható, végre-hajtás alá veendő. Az ellenmondónak azonban szabadságában áll, ha az ítélet a fenálló törvé-nyek szerint nyilvános semmisség miatt támad-tathatik meg, jelen nyiltparancs hatályba lépté-től számítandó három hónap alatt a megsemmi-tési folyamodványt az illető bíróság útján a legfelsőbb törvényszékhez benyújtani. Ezen fo-lyamodás iránt az illető bíróság sommás eljárást köteles indítani, és a periratokat a főtörvény-

szék által a legfőbb törvényszék elibe terjeszteni, mely is a fölött ítéletileg határozand. Ha a legfőbb törvényszék még további fölvilágosításokat vélne szükségeseknek a végre, hogy a folyamodvány fölött határozatot hozhasson, azok az illető bíróságoktól az illető főtörvényszék utján kívánandók.

Ha pedig a legfőbb törvényszék a semmitési kérelmet megengedhetőnek és az anyaperbeni ítéleteket föloldozandóknak találja, felperesnek szabadságában áll, a pert egy év alatt az illető bíróságnál megújítani, mennyiben az illyes per minősége szerint jelen nyiltparancs határozataihoz képest még megengedhető.

Ha az ellentállás oka valamely netalán a megkísérlett végrehajtásnál közbejött hibából származtatik le, az ez által magát sértve érző félnek szabadságában áll, pauaszát az illető bíróságnál benyujtani, melly a fölött az ellenfél meghallgatása mellett sommás uton határozand, mellytől a főlebbvitel a főtörvényszékhez, s ettől a körülményekhez képest a legfőbb törvényszékhez intéztethetik.

32. §. A 27. s 28. §§-ban kijelölt, még folyamatban lévő, s a főnebbi határozatok szerint tovább folytatható perek, mellyekben első vagy másod bírósági ítélet még egy törvényszék által sem hozatott, eldöntés végett a törvényhatósági szabály szerint illetékes bírósághoz utasítandók, melly eldöntésnek jelen nyiltparancs határozatai szerint kell történnie.

Ha pedig az említett perek valamelyiké-

ben már ítélet hozatott, és a föllebbezés megtörtént, azon esetben, ha az ítélet valamely első vagy másod bíróság által hozatott, a per azon másod vagy harmad bíróságnak adandó át, mely a peres ügy minőségéhez és a törvényhatósági szabály határozataihoz képest arra illetékesnek látszik.

Végre az említett perek közül azok, mellyek fölött valamely arra nézve ez előtt illetékes hatóság által harmad bírósági ítélet hozatott, melly ellen azonban az akkori törvények szerint megengedhető negyed vagy még felsőbb bírósághozi fölebbvitel közbevettetett, még egyszeri, utolsó bírósági eldöntés végett a legtöbb törvénytörvény elibe terjesztendők.

33. §. Ha azon perek valamelyike, mellyeknek folytatása megengedett, már a dolog érdemébeni ítélet alá bocsáttatott volna; az illető bíróság a dolog érdemében köteles ítéletet hozni. Ha azonban az alperes által a per folytatásának megengedhetősége kétségbe vonatnék, a bíróság mindenek előtt ezt jelen nyiltparancs határozatai szerint köteles eldönteni.

34. §. Azon polgári perek, mellyek a dolog érdemébeni ítélet alá még nem bocsáttathattak, mellyeknek folytatása azonban jelen nyiltparancs határozatai szerint megengedhető, elenyészetteknek tekintendők, ha ujrafölvételök ezen nyiltparancs hatálybalépte után egy év alatt nem kéretik.

Az ujrafölvétel végetti kérelemben a kereset tárgya az előbbi tárgyalásrai hivatkozás

mellett, valamint azon jog is, melly fölött az ítélet hozandó, pontosan kijelölendő.

Az előbbi törvények szerint tárgyalat periratok az új tárgyaláshoz csatolandók, és az ezen periratokban tett vallomások, valamint az előbb fölmutatott bizonyítékok, az előbbi törvények szerinti erejüket megtartják.

35. §. Azon perek, melyeknek megindítása jelen nyiltparancs által megengedettett, a kereseti tárgy minősége szerint a tárgyalásra hivatott bíróságoknál tárgyalandók.

36. §. Mindazon perekben, melyeknek megindítása vagy újrafölvétele jelen nyiltparancs által megengedettett, az eljárásra nézve a felek és bíróságok által az 1852-diki szeptember 16. kelt perrendtartás határozatai tartandók szem előtt.

37. §. Ha valamely bíróság a jelen nyiltparancs általi megengedéshez képest megindított vagy folytatott perbeni illetéktelenséget elismerte, s az eljárás megszüntetése mellett a fölperest az illető bírósághoz utasította, az ez által keletkezett halasztás fölperesre nézve a per folytatása újrafölvétele vagy megindítása végett ezen nyiltparancsban kiszabott határidő elévülését nem okozhatja, ha ő az eljárásra utasító határozat kézbesítése utáni két hónap alatt keresetével az illető bírósághoz fordul.

38. §. Jelen nyiltparancs rendeletei 1853-diki május 1-jén lépnek hatályba.

Kelt birodalmi fő- és székvárosunkban Bécsben, ezer nyolczszáz ötvenkettediki november huszonkilenczedikén, uralkodásunk negyedik évében.

Ferencz József. (P. H.)

Gr. Buol-Schauenstein. Krauss.

Legfelsőbb rendeletre: R a n s ö n n e t.

Urbéri nyiltparancs.

51.

1853. martius 2. kelt cs. nyiltparancs,

az egykori földesurak s a volt jobbágyok és ezektől különböző bánásmód alatt létező földbirtokosok között Magyarországbán az urbéri kapcsolat s ezzel rokon jogállapotok folytán főnforgó viszonyok szabályozása iránt.

(Birodalmi törvénylap, 1853. XIV. darab, 38. sz., kiadott 1853 martius 8-kán)

Mi Első Ferencz József, Isten

kegyelméből ausztriai császár; Magyar- és Csehország, Lombardia és Velence, Dalmát-, Horváth-, Tótország, Galiczia, Lodoméria és Illiria s Jeruzsálem s a t. királya; Ausztria főhercege; Toskana és Krakkó nagyhercege; Lotharingia, Salzburg, Stájer, Karantán, Krajna és Bukovina hercege; Erdély nagyfejedelme; Morvaország örgrófja; Fel-

és Al-Slécia, Modena, Parma, Piacenza és Guastalla, Osvieczin és Zátor, Teschen, Friaul, Raguza és Zára hercege; Habsburg, Tirol, Kyburg, Görz és Gradiska hercegitett grófja; Trient és Brixen fejedelme; Fel- és Al-Lausitz, és Isztria örgrófja; Hohenems, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg; s a t. grófja; Trieszt, Cattaro és a szláv örgrófság ura; a Szerbvajdaság nagyvajdája, sat.

Olly czélból, hogy a jobbágyi kapcsolatnak az 1848-diki december 2-kán*) kelt szózatunkkal s az 1840 ki julius 7-röli nyiltparancsunkkal**) jóváhagyott megszüntetése folytán az egykori földesurak s a volt jobbágyok, és ezektől különböző bánásmód alatt létező földbirtokösok között megváltozott viszonyok, nemkülönben az e részbeni kölcsönös birtokviszonyok végképen szabályoztassanak, s különösen hogy az összesítések s elkülönzések létesítése a megváltozott viszonyok mellett minden érdekeknek lehetőleg megfelelő módon előmozdítottassék, ministereink és birodalmi tanácsunk meghallgatása után fölhiva éreztük Magunkat, az eddigi urbéri törvények figyelembe vételével, Magyarország számára következő határozatokat kiadni, s azokat az e részben előforduló minden tárgyalások elhatározására nézve szabályul kitüzni

*) Manifest és szózatok gyűjteménye 1849, XI. sz. 25. l.

**) Ugyanott LXIII. sz., 110. l.

azon hozzáadással, hogy ezen határozatok jelen nyiltparancs kihirdetése napjától kezdve hatályba léptetendők.

Első szak.

Áz urbéri kapcsolatból s az ezzel rokon jogállapotokból eredő viszonyok szabályozása iránti határozatokról.

1. §. A létezett urbéri kapcsolatnak s a földesuri törvényhatóságnak megszüntetése folytán, az urbéri kapcsolatból s a földesuri törvényhatóságból eredő s következtetett jogok, járandóságok és kötelezettségek is elenyésznek.

2. §. Az urbéri kapcsolat megszüntetése következtetésében a volt jobbágyok a kezükön levő urbéri földbirtokokban (urbéri jobbágy- s urbéri zsellértelkek) teljes tulajdoni s szabad rendelkezési joggal ruháztatnak föl, fönhagyatván a jobbágyjavakbani öröködési rend s a telkek szétdarabolása iránt fenálló, vagy még kibocsátandó rendszabályok.

3. §. Urbéri földbirtoknak azon telkek tekintendők, mellyek az urbéri táblákba mint urbéri jobbágy- és urbéri zsellértelkek állománya iktatvák be, vagy későbbi időben urbéri tartozások szakadatlan megvétele által ilyeseknek ismertettek, legyenek bár ezek urbéri vagy ennek helyét pótló szerződési bánás alá vetve.

4. §. Ezenkívül az urbéri telkekkel a volt

jobbágyok tulajdonává válnak a már törvényesen elkülönzött, vagy jövődöben törvényes úton elkülönzendő legelők, nemkülönb az on erdők s nádasok is, mellyek az urbéri faizás s nádlás végett a volt jobbágyoknak átengedtettek, vagy jövődöben átengedtetnének.

5. §. Az urbéri jobbágy- s urbéri zsellér- telkek törvényes mértéke, az eddigi urbéri törvények által meg levén állapítva, ezen határozat minden urbéri tárgyalásoknál zsinórmértékül szolgáland.

6. §. A pusztá telkek (sessiones desertae) a mostani birtokosok teljes tulajdonává válnak.

Pusztá telkek gyanánt azonban azon telkek nem tekintendők, mellyek birtokosaik által csak az 1848. és 1849. évek alatt hágyattak el, s ezek által azóta ismét birtokba nem vétettek.

Az illyes telkek tekintetében a korábbi birtokosoknak s jogutódaiknak birtok- és tulajdonjogai érintetlenül maradnak.

7. §. Az urbéri állománynak a földesuri földekből vagy a közös legelőből foglálás által keletkezett minden nagyobbbitása, nemkülönb annak az azelőtti földesuraság általi fogláláson alapuló kevesbülése, az eddigi törvények szerint kezelendő, azonban azon korlátozással, hogy oly békés birtokot, melly az 1820-dik éven túl terjed, többé megtámadni nem lehet.

Az 1820-dik év óta történt illynemű foglálások iránti keresetek is, azon esetekben, hol a telkek tagosítása s a legelő elkülönzése kéretek, a kereseti jognak különbeni vesztese terhe

alatt, ezen munkálatok eszközlése alkalmával szorgalmazandók, s ezekkel egyszerre tárgyalandók s elhatározandók.

Ha ezen munkálatoknak sem egyike sem másika nem kéretik, ugy az illetén panaszok a kereseti jog különbeni elenyészése terhe alatt legfőlebb ezen nyilltparancs kihirdetésétől számítandó három év alatt benyujtandók.

8. §. Azon földek ellenben, mellyek, azon térnek fölmérése után, melly az urbér behozatalakor meghatározott számu urbéri telkek összletekép a volt jobbágyoknak átadatott, mint maradék földek találtak, s mellyekből az eddigi urbéri törvények szerint uj telkek valának képezendők, a földesuraknak járandó kárptólás mellett a jelen birtokosoknál maradnak.

Ez által azonban a volt jobbágyok nem jogosíttatnak föl arra, hogy illy módon szaporodott birtokuknál fogva a legelő s erdő elkülönzésénél urbéri telkeik után járandó törvényszerű mértéket meghaladó illetményt követelhessenek.

9. §. Az irtásföldekkeli bánás következőkép szabályoztatik:

I. A jelen birtokosok kezei között maradnak:

- a) azon irtásföldek, mellyek valamelly urbéri telekhez törvényesen akkép csatoltattak, hogy elébbi minőségeket elvesztették, s az urbéri telek alkatrészét képezik;
- b) azon irtásföldek, mellyek a volt jobbá-

gyoknak eredetileg és egyedül életföntartás végett adatták át;

c) azon irtásföldek, melyeken megszállítások léteznek, ha ezek birtokosainak ezen megszállításokon kívül egyéb, urbéri telekhez tartozó birtokuk nincsen;

d) azon irtásföldek, mellyek a birtokosoknak örök időkre földbér, természetbeni adózások vagy szolgáltatások mellett szerződésileg adattak át.

Az irtásföldekben *b*), *c*) és *d*) alatt fekvő tartozások a birtokosok által megváltandók.

II. Minden egyéb irtásföldek, mennyiben ezt különös szerződések nem gátolják, az illető földesurak által visszaválthatók.

A földesurak mindazáltal kötelesek, az illetén. visszaváltható irtásföldeknél, ha ezek különös föltételek nélkül s határozatlan időre adattak át, ezen nyiltparancs kihirdetése után három év alatt, azokra nézve pedig, mellyek bizonyos föltételek mellett s meghatározott időre vannak a volt jobbágyok kezei között, a föltételek teljesítése s a megállapított határidő lefolyta után három év alatt, barátságos egyezkedés útján vagy az irtási költségek s az irtásföldeken fekvő beruházások megtérítése által, vagy az irtásföldek egy részének átengedése által, a visszaváltást szorgalmazni.

A barátságos egyezkedésnek az illető szolgabírói hivatal mint politikai hatóság befolyása mellett kell történnie. Az ezen hatóság által eszközölt vagy hitelesített szerződések az

első bíróságú urbéri törvényszék útján jóváhagyás végett az urbéri főtörvényszék elibe terjesztendők.

Ha az illyes egyezkedés nem sikerül, a földesur köteles a kiszabott határidő megtartása mellett a visszaváltást az urbéri törvény útján teljesíteni, ellenkező esetben visszaváltási joga elenyészik, s az irtásföldek a birtokosok megmásíthatlan tulajdonává válnak, és egyedül a rajtok fekvő szolgáltatásokat tartoznak megváltani.

10. §. A volt jobbágyokat az egykori földesuraságok erdeiből illető haszonvételek megváltása tekintetében a következő rendeletek szolgálnak szabályul:

Ott, hol a volt jobbágyok a faizás törvényes élvezetében vannak, számukra helyette azon földesurasági erdőből, melyben eddigelé a faizást törvényesen gyakorolták, egy azon haszonvételnek megfelelő rész leszen kihalásítandó. A fönmaradó erdőtér, a földesurnak teljes tulajdonul marad.

Mindégyik felet a számára kihalásított erdő-részben, az erdőrendőrségi szabályok megtartása mellett, minden erdei haszonvételekre teljes jog illeti.

Ezen rendelet az egyes jobbágyok vagy egész községek számára már kihalásított erdőkre nézve is szabályul szolgál.

Ha az egykori földesuraság az erdők elkülönzésénél magának egyes haszonvételeket fön-

tartott, a volt jobbágyok kötelesek a föntartott haszonvételeket megváltani.

11. §. A volt jobbágyok számára kihalás-
tandó erdőrész területe, ha az iránt szabad
egyezkedés nem jöne létre, az urbéri törvény-
székek ítélete által leszen meghatározandó.

Az urbéri törvényszékek e végre kötelesek
mindenek előtt a volt jobbágyokat törvényesen
illető haszonvételeknek s vizonszolgáltatások-
nak mivoltát kinyomozni, továbbá szakértők
meghívása mellett a kitudott illeték fedezésére
megkivántató erdőtért tekintettel a helyviszo-
nyokra s különösen az erdőnek minőségére s
termési képességére, minden telekre nézve mi-
nősége aránya szerint megállapítani.

Nyolcz zsellér számára egy egész telki il-
letőség leszen kiszabandó.

E részben azonbau azon elv tartandó szem
előtt, hogy rendszerint egy egész telekre két
holdnál csekélyebb, s nyolcz holdnál nagyobb
tér, holdját 1200 négyszög öllel számítva, nem
szabathatik, és csupán ott, hol a helyviszo-
nyokhoz képest ezen mérték mellett az eddigi
törvényes haszonvétel el nem érthetik, szabad
kivételképen nagyobb számú mértéket, de semmi
esetben sem tizenkét holdon fölül, — holdját
1200 négyszögöllel számítva, határozni.

Egyébiránt az illetőség két holdnál cseké-
lyebb mértékre is leszállíttathatik, ha a jobbágy-
nak eddigi törvényes faizása oly csekély volt,
hogy azon famennyiség folytonos megnyerésére
két holdnyi erdőtér nem kivántatik.

Továbbá ügyelni kell arra, hogy a jobbágyok számára oly minőségű erdőrészek hasítassanak ki, melyek a faizás folytonos gyakorlására alkalmasak legyenek.

12. §. Azon lelkészek s iskolatanítók számára, kiket az eddigi urbéri törvények szerint faizás illet, a fölhozott elvek szerint ott, hol az erdőrészek kihatása megtörténik, hasonlóképp egy erdőrész leszen kihatandó, és pedig a mennyiben más egyezkedés nem létezik, az elsőbbség számára egy egész, az utóbbiak számára egy féltelki illetőséggel.

13. §. Az ezen határozatok folytán a volt jobbágyok számára kihatandó erdőrész községerdő gyanánt kezelendő, s gazdálkodása az illyes erdőkre nézve főnálló, vagy még kibocsátandó szabályok szerint a politikai hatóságok felügyelete alatt gyakorlandó.

A községerdőbe, a lelkészek s iskolatanítók számára kihatandó erdőrészek is befoglalandók, s ennél fogva a község által az illető famennyiség kiszolgáltatandó.

A körülményekhez képest s hol a viszonyoknál fogva tanácsosabbnak mutatkozik, az erdő fölosztása helyett a jogos erdei haszonvétele az illető erdőtől meghatározott évenkénti fiamletménynyé átváltoztatandó, kellő módon kitudandó s a kiszolgáltatás módja és ideje megállapítandó.

14. §. Az erdei haszonvételek végső rendezéseig az eddigi törvényes határozatok, ugy ezen haszonvételek tekintetében, mint az ezek-

ért járó viszonszolgálatokra nézve erejükben fönmaradnak.

15. §. Az egykori földesurak s a volt jobbágyok kívánata folytán az eddigi urbéri törvények szerint az utóbbiaknak engedett nád-lási haszonvétel, szabad egyezkedés, vagy az urbéri törvényszékek ítélete által akkép szabályoztathatik, hogy ezért a volt jobbágyok számára addig, mig a nádas kiszáradása magától be nem következik, vagy mesterségesen nem eszközöltetett, évenkint vagy változatlan mennyiségű nád szolgáltatassék, vagy a törvényesen járó nádszükséglet fedezése végett a nádasból meghatározott terjedésű tér jelöltessék ki, avagy végre pénzváltás vagy különbeni egyénérték adassék. Mellynél a földesur a volt jobbágyok és lakosok részéről őt illető viszonszolgálatokat számba veheti.

A volt jobbágyoknak azonban jogában áll, ezen viszonszolgáltatást, mig magának a nádjárándóságnak szabályozása bekövetkezik, pénzben megváltani.

Ha a nádasnak egy bizonyos része a községeknek vagy egyes jobbágyoknak telkeik után az őket illető urbéri földeken fölül s kizáró használatukra átengedett, ez teljes tulajdonukká válik, s a rajta fekvő adózások megváltathatók.

16. §. A legeltetés azon földeken, mellyek ezen nyiltparancs határozatainál fogva a volt jobbágyok tulajdonává válnak, az egykori föl-

desurakat többé nem illeti, de a jobbágyok sem legeltethetnek az urasági földeken.

Ugyanez áll az erdő- és nádasrészek elkülönzése, nem különben a legelő fölosztása után, az elkülönített részek tekintetében.

17. §. A szőlőhegyfokok s szőlőktől járó adózások és szolgáltatások csak akkor tekintendők megszüntetteknek, ha ezek olly telek alkatrészét képezik, mely ezen nyiltparancs 3. §-ához képest urbéri teleknek tekintendő.

Ilyetén szőlőhegyek és szőlők jelen birtokeosaik teljes tulajdonává válnak.

Minden egyéb szőlőhegyektől és szőlőktől a szerződési, vagy eddigelé divatozott szolgáltatások és adózások, valamint netalán a szőlők föntartását érdeklő kötelezettség meg nem szüntetvék. Ezek azonban, ha ezen nyiltparancs 20. §-ának osztályába nem tartoznak, s míg a megváltás megtörténik, vonakodás nélkül teljesítendők.

18. §. Ha a volt jobbágyok részéről azon kifogás tétetik, hogy a szőlők közös legelőföldbe ültetvék, erre csak akkor kell tekintettel lenni, ha bebizonyíttatik, hogy a legelőjog gyakorlására jogosítva volt községbeli tagok mingyárt a szőlőkkel beültetendő területnek kiosztásánál, a közös legelő megszorítása miatt, a kiszabott uton panaszt emeltek, s hogy ez vagy figyelembe nem vétetett, vagy végkép el nem intézetett.

19. §. Azon földek tekintetében, mellyek a 3, 4, 6, 7, 8, 9, 15 és 17. §§. rendeletei alá

nem esnek, azonban az urbér behozatalakor már, vagy később benépesítettek, vagy a volt jobbágyoknak különbeni mivelés, beültetés, vagy más nemű haszonvétel végett, írásbeli vagy szóbeli egyezkedés által évenkénti természetbeni szolgáltatások, adózások vagy bér (census) mellett örök időkre, vagy a család avagy férfiág kihaltáig átengedettek, a jelenlegi birtokállapot a szerződés vagy eddigelé divatozott szolgáltatások mellett fõntartandó. Az illyes földeken fekvõ tartozások megválthatók.

20. § Ideiglenes szerzõdések, valamint tisztán magánjogi haszonbér- és zálogszerzõdések ezen nyiltparancs rendelete alá nem esnek.

21. §. Különös rendelet által határoztatik meg, mi módon kellessék az egykori földesurak számára a megszüntetett urbéri járandóságokért, nem különben a volt jobbágyoknál hagyandó maradék földektõl járó urbéri tartozásokérti kárpótlást kiszámítani s utalványozni.

22. §. Szintügy különös rendelkezésnek tartatik fõn annak meghatározása, hogy melly föltételek alatt s milly módon kellessék az ezen nyiltparancs szerint megválthatóknak nyilvánított szolgáltatásokat megváltani.

E közben illyetén megváltások a szolgabírói hivataloknak, mint politikai hatóságoknak közbenjárása mellett, szabad egyezkedés útján eszközölhetõk.

Az ezen hatóságok által eszközölt vagy hitelesített szerzõdések a megyei hatóságokhoz jóváhagyás végett fölterjesztendõk.

23. §. Az egykori jobbágyoknak korcsmálási joga az eddigi urbéri törvényekhez képest fõntartatik.

A községi korcsmák szabályozása iránt támadó kérdések fölött ezen törvények figyelembe vételével a politikai hatóságok határoznak, és a korcsmálási jognak a volt jobbágyak részérõli megszegése eseteiben a törvényes büntetéseket is kiszabják.

24. §. A földesuri korcsmálási, malom- és halászati jog tekintetében, ezen jogok szabályozásának fõntartása mellett, az eddigi törvények határozatai szolgálnak zsinórmértékül.

Második szak.

Határozatok a birtokviszonyok szabályozása iránt különösen.

25. §. Mindazon határookban, mellyekben az egykori földesurak és jobbágyok között a földbirtok tekintetébeni viszonyok egészen még ki nem egyenlítvék, a legelõ elkülönözése s az erdei haszonvételek szabályozása általában és hivatalból elrendeltetik.

26. §. Azon határookban, mellyekben a földbirtok tagosítása törvényes szabály szerint már megindított, ez lehető gyorsasággal eszközözendõ.

Azon határokra nézve, mellyekben tagosítás sem az egykori földesurak, sem a volt jobbágyok által eddigelé nem kéretett, továbbá is az érdekeltek tetszésére bizatik, hogy azt, az

ezen nyiltparancs értelmében fölállítandó urbéri törvényszékek előtt szorgalmazhassák.

E végre azonban egy évi határidő tüzetik ki, melly az említett urbéri törvényszékek fölállítása után e végre kiadandó hirdetvény közhirrre tétele napjától kezdve fog számíthatni.

Mindazon határookban, mellyekben ezen határidő alatt a tagosítás megindítása, vagy a földesuraság vagy a jobbágyok többsége által kéretni fog, az hasonlókép lehető gyorsasággal s a legelő egyideüleges elkülönözése s az erdei haszonvételek szabályozása mellett létesítendő.

Ott, hol az összesítés ezen határidő alatt az érdekettek közül egyik által sem kéretett, az jövendőben csak mindkét félnek egyetértőleges szorgalmazására, az ezen törvényben foglalt határozatok alkalmazása mellett eszközölthetik.

27. §. Hol oly közbirtokosságok léteznek, mellyekben a törvényes arányosság még be nem hozatott, és az előre bocsátott 25. és 26. §§-ban említett egyik vagy másik hivatalos eljárásnak esete forog fön, köteles az urbéri törvényszék mindenek előtt a közbirtokosok között egyezkedés utján egyetértést eszközölni.

Ha ez nem sikerül, az urbéri törvényszék a dolog mibenlétének megfelelő ideiglenes intézkedést tegyen, s hivatali működését ehez képest teljesítse, az arányossági per érdemleges elintézését pedig a rendes törvény útjára utasítsa.

Harmadik szak.

A birtokbeli viszonyok szabályozásának eszközlésére rendelt törvényszékekről.

28. §. A birtokbeli viszonyok szabályozása körüli eljárás különös törvényszékekre ruháztatik, s az alább kijelölt lépcsőnkinti út alapítottatik meg.

Első bíróságkép minden megyében egy különös urbéri törvényszék állítatik föl, mellynek rendszerint egy előlülőből s legalább is két ülnökből kell állnia.

A körülményekhez képest nagyobb megyékben több illyes törvényszékek is állíthatnak föl, ellenben pedig több kisebb megyék egy törvényszék alá rendeltetnek.

Másodbíróságkép az öt közigazgatási terület mindegyikében, egy előlülőből, és az illető helytartósági osztály s az illető főtörvényszék tagjaiból álló különös urbéri főtörvényszék; s harmadbíróságkép Bécsben egy előlülőből, s a belügyministerium és legfőbb törvényszék tagjaiból alkotott urbéri legfőbb törvényszék létezend.

A legfőbb urbéri törvényszék s az urbéri főtörvényszékek tagjai számának meghatározása, továbbá ezen törvényszékek előlülőjének s tagjainak, nemkülönben az első folyamodási urbéri bíróságok előlülőinek kinevezése, bel- és igazságügyi ministereink javaslata folytán, Általunk fog történni.

Az első folyamodási urbéri törvényszék tagjai ezen ministerek által kölcsönös egyetértésben neveztetnek ki.

Negyedik szak.

Az urbéri törvényszékekneli eljárásról.

29. §. Mindennemű birtokszabályozási perek jogszerű elintézésének, peres iratok által kereseti alakban kell történnie. A per a kereső fél által, az urbéri törvényszék részéről számára kitűzendő határidő alatt megindítandó.

Ha a birtok szabályozását kérő fél által ezen határidő nem tartatik meg, az első bíróságu urbéri törvényszék köteles intézkedni, miszerint a per hivatalból rendelt fölperes által a késedelmes fél kárára és költségére indítassék meg.

30. §. A legelő elkülönítése s az erdei haszonvételek szabályozása tekintetében, ha az összesítés végetti folyamodásra a 26. §-ban kitűzött határidő eltelt, a nélkül, hogy ezen munkálatért az erre hivatott felek valamelyike folyamodott volna, a földesuraság, és közbirtokosságoknál a közbirtokosok közül valamelyik köteles további egy évi határidő alatt az illető első bíróságu urbéri törvényszékhez folyamodni, ellenkező esetben az elkülönítés és szabályozás a hivatalból rendelt fölperes által a késedelmes uraság kárára s költségére indítatik meg.

31. §. A panaszlevél az ellenféllel azonnal közlendő.

Egyszersmind a felek a dolog mibenlétének megfelelő határidő alatt, mellynek harmincz napon tul terjednie nem szabad, a bíróság elibe idézendők.

Ezen tárgyalási határnapon köteles a bíróság mindenek előtt azon kérdést megvitatni, vajjon nem létezik-e a birtok szabályozását gátló törvényes vagy szerződési akadály; aztán e fölött, a felek által bemutatott bizonyítási okok s a szükséghez képest hivatalból tett nyomozások alapján határozni, s az ítéletet a felekkel, írásban közleni.

Az e részbeni ítélet ellen a magát terhelve érző félnek jogában áll, az első bíróságu urbéri törvényszék ítéletének kézbesítése napjától számítandó tizennégy nap alatt az urbéri fő-törvényszékhez főlebbezással élni. Ezen kérdésben további főlebbezésnek nincs helye.

32. §. Mihelyest ezen kérdés jogérvényesen eldöntetett, az első bíróságu urbéri törvényszék által az illető szolgabírói hivatal megkeresetik a végre, hogy a működő mérnök, továbbá a jelenlevő felek vagy képviselőik meghívása mellett az eddigi urbéri törvényekben közelebb megjelölt, a per felszerelésére megkivántató bizonyítékok és segédeszközök, a törvényes szabályhoz képest, a per további tárgyalása végett előkészitessenek, s az első bíróságu urbéri tör-

vényszek elibe terjesztessenek, melly aztán az előterjesztett segédeszközök hitelesítésére határidőt tűzend ki, s arról mindkét felet értesíteni. Ezen határidő rendszerint, a jelentés benyújtásától számítandó harmincz napon túl nem terjesztendő.

33. §. A hitelesítésnek, nemkülönben az előforduló becsüknek, az urbéri bíróság által a helyszinén a dolog által nem érdekelt hites mérnök s a felek meghívása mellett kell történniök, melly részben ezeknek szabadságában áll, a földek fölmérése és fölvétele, a földek osztályozása, s a működő mérnök által javasolt szabályozási terv elleni kifogásaikat vagy élőszóval vagy írásban előterjeszteni, s e végre az ügyvédi segedelmet is használni.

A hitelesítés megtörténte után köteles a bíróság mindenképen azon lenni, miszerint a peres kérdések egyezkedés utján kiegyenlítenek.

Az egész hivatalos eljárásról, létesült legyen bár az egyezés, vagy sem, körülményes jegyzőkönyv készítendő, mellyhez az eddigi urbéri törvényekben megjelölt segédadatok csatolandók.

34. §. Ha a felek az egyezés fölött minden pontokban megegyeznek, az urbéri bíróság köteles az egyezkedési munkálatot jóváhagyás végett az urbéri főtörvényszék elibe terjeszteni.

Minden egyéb esetekben a tárgyalás elintézésének ítélet által kell történnie, mellyre nézve azonban a föltétlenül és föntartás nélkül

kiegyezett pontokban a felek egyezsége szolgál zsinórmértékül.

35. §. A határozat előtt, még a tanuk bírói hitelesítése eszközendő, minél a feleknek szabadságában áll, a tanuk elleni kifogásaikat benyújtani.

E végre, valamint a különbeni jegyzetek és ellenjegyzetek benyújtása végett a feleknek egy válasz és viszonzválasz tizennégy napi határidő mellett megengedtetik.

36. §. Az eljárás befejezése után az urbéri törvényszék minden vitapontok fölött egyenkint, de egy ítéletben, határozatának minden pontra nézve szoros indoklása mellett ítél.

37. §. Az ítelet a feleknek minden sietéssel kézbesítendő.

Azon félnek, mely az első bírósági ítélet által magát terhelve érzi, szabadságában áll, a kézbesítés utáni tizennégy nap alatt, panaszának okait írásban az első bíróságu urbéri törvényszéknél benyújtani, melly is azt, minden periratok fölterjesztésével az urbéri főtörvényszékhez juttatandja.

38. §. Az urbéri főtörvényszék a fölterjesztett pereket beérkezésök sorrende szerint veendi föl, s ítéleteit a feleknek az első bíróságu urbéri törvényszékek útján kézbesítendi, kiknek az urbéri legfelsőbb törvényszékezi folyamodás joga minden esetben megengedtetik.

Az ezen folyamodás közbevetésénéli eljárás

rás tekintetében a megelőző szakasz határozatai alkalmazandók.

Az urbéri legfelsőbb törvényszéknél a perek hasonlóképp beérkezésök sora szerint veendő.

Az első bíróság a nyomozásokat és a körülmények képest új per kiegészítés, gett az első bíróságu törvényszékhez küldendő.

39. §. A jogerejü ítéletek végrehajtásának, kellő kiadásuk és hivatalbóli kihirdetésök után, és pedig az urbéri törvényszék egy tagja által, a szolgabirói hivatal egy tisztviselőjének hozzájárultával kell történnie.

A végrehajtó bizottmány a működő mérnök előleges meghallgatása után a végrehajtás idejét meghatározza, s erről a feleket olly hozzáadással értesíti, hogy a kitüzött végrehajtási határnapon a mérnök bevezetése végett jelenjenek meg, ellenkező esetben az jelenlétök nélkül is meg fogván történni.

A kihasítás a biróilag helybenhagyott szabályozási terv szerint történik. A kihasítás befejezése után a bizottmány egy hites mérnök hozzájárultával az új telekkönyv, az új térkép és a telkek új táblájának hitelesítéséhez fog.

A végrehajtás befejezéséről a bizottmány az első bíróságu urbéri törvényszéknek minden perbeli és végrehajtási iratok előterjesztése mellett pontos jelentést teend.

40. §. Az első bíróságu urbéri törvény-

szék a megtörtént szabályozás eredményét, az illető munkálatokkal együtt, az illető telek-könyvi és adósorzati hivatallal, az erre vonatkozó további hivatalos eljárás végett közölni köteles.

41. §. Urbéri perekben perujításnak nincs helye.

A szabályozás alkalmán történt számla-elmérési hibák, vagy a végrehajtásból elkövetett helytelen ségek helyrehozása, megigazítása ugyan eszközöltetik.

Az ebbeli kérelem, különbeni elenyészése mellett, a szabályozás befejezésétől vagy a végrehajtás megtörténtétől számítandó egy év alatt bejelentendő.

Ez mind írásba foglalva az első bíróságu urbéri törvényszéknél, mind pedig szóval az illető szolgabirói hivatalnál, mint politikai hatóságnál történhetik, mely is e felől jegyzőkönyvet készítend, s azt haladék nélkül az urbéri törvényszékhez küldendi.

42. §. Ennek következtében az urbéri törvényszék, ha a kérelmet nyilván alaptalannak nem találja, saját tagjai közül egyet egy hites mérnökkel együtt a helyszínére küldi a végett, hogy a szolgabirói hivatal egy tisztviselőjének hozzájárultával a szükséges nyomozások megtéssenek.

Ezen nyomozás napja és célja az érdekelt felekkel olly hozzáadással tudatandó, hogy ezen határidő eltelte után további utólagos föl-szólalásoknak helye nem leend. Ha ezen alka-

lommal barátságos egyezés nem létesülhet, a bizottmány erről az urbéri törvényszéknek jelentést teend.

A panasz azután jelen nyiltparancs szabályai szerint intézendő el.

43. §. A megigazítási ítélet végrehajtása az első bíróságu urbéri törvényszék egy ülnöke által, a szolgabirói hivatal egy tisztviselőjének közremunkálása mellett s egy mérnök hozzájárultával eszközöndő, s arra a felek olly megjegyzéssel idézendők, hogy a végrehajtás különben az ő jelenlétök nélkül is meg fog történni.

A végrehajtásról az urbéri törvényszéknek jelentés teendő, melly is ezen nyiltparancs 40. §, értelmében az illető telekkönyvi és adószorziati hatóságokat keliőleg értesitendi.

44. §. A földméréshez megkivántató szerkes és kézi munkákat a volt jobbágyok ingyen kötelesek kiszolgáltatni. Az e részben előforduló egyéb költségeket a volt földesur tartozik viselni.

45. §. Minden benyujtványok, irományok, okiratok és tárgyalások, a mennyiben azok jelen nyiltparancs folytán szükségesek vagy mennyiben a jelen nyiltparancsban megállapított zárhatáridők megtartatnak, bélyeg-, díj- és postabérmentesek.

46. §. Az 1848. aprilhó előtt végképen eldöntött és a volt magyar királyi helytartótanács által az ítéletek végrehajtása végett az első bírósághoz visszaküldött minden szabályozási

és tagosítási perek, az ezen nyiltparancsban kiszabott eljárás megtartásával végrehajtandók, mi részben a legfelsőbb bíróság ítélete szolgál zsinórmértékül.

Ugyanennek kell történnie mindazon perekkel is, melyek az 1848. aprilhó óta az egykori magyar királyi tábla által végképen eldöntettek s végrehajtás végett az illető bírósághoz visszaküldettek.

47. §. Az 1848. april hava előtt indított, s a perben talált hiányok fölvilágosítása vagy kiegészítése czéljából az első bírósághoz ujlagos határozás végett visszaküldött perek, az ezen nyiltparancsban fölállított elvek szerint tárgyalandók s elintézendők.

Hasonló eljárás lesz megtartandó azon perekre nézve is, mellyek 1848. april hava után az azóta fölállított ideiglenes bíróságok előtt indítattak, s első bíróságilag még el nem döntettek.

Azon perek, mellyek első bíróságilag már eldöntettek, de felsőbb átvizsgálás alá még nem terjesztettek, átvizsgálás végett az illető urbéri főtörvényszék elibe terjesztendők, s ugy ezek, mint azok is, mellyek jelenleg felsőbb átvizsgálás alatt léteznek, a felsőbb s legfelsőbb urbéri hatóságok által ezen nyiltparancs elvei szerint döntendők el.

A főnálló főtörvényszékek által már átvizsgált perek ellen a folyamodás a legfelsőbb urbéri főtörvényszékhez ezen nyiltparancs elvei szerint történik.

Az eddigi törvények és az ezek értelmében hozott jogerejű határozatok alapján tett végrehajtások felsőbb bírósági átvizsgálás végett többé nem terjesztethetnek föl.

48. §. A barátságos egyezség utján 1848. april hava óta létrejött és végrehajtott tagosítások, ha és a mennyiben mai napig ellenök fölszólalások nem történtek, többé meg nem támadtathatnak.

A még végre nem hajtott egyezségek az urbéri főtörvényszék megerősítése alá terjesztendők.

Azidevágó irományok az illető telekkönyvi és adósorozati hatóságokkal (40. §.) közlendők.

49. §. Az egykori földesurak s volt jobbágyok és ezektől különböző bánásmód alatt létező földbirtokosok között az ezen nyiltparancsban szabályozott jogviszonyok iránt keletkezett perlekedések, a mennyiben arra más hatóságok nem hivatvák, vagy hivatva nem leendnek, az urbéri törvényszékek által intézendők el. Ha ezen törvényszékek az illyes perlekedést a legelőnek vagy az erdei haszonvételnek hivatalból eszközendő elkülönítésével vagy valamely már folyamatban levő tagosítással lényeges összefüggésben lenni találják, úgy a feleket ezen perlekedéseknek az említett birtokszabályozási eljárásoknál egyideűleges elintézésére utasíthatják.

Ha az ezen nyiltparancs tárgyát képező perlekedésekben időközbeni intézkedés szükséges, úgy a politikai hatóságok kötelesek az

előszabott folyamodási rendben, ideiglenes határozat által, a birtokállapotot, még pedig ezen nyiltparancs 19. és 20. §§. eseteiben az illető szolgáltatások teljesítése mellett fentartani, mire nézve rendszerint az ezen nyiltparancs első szakában kimondott elvek figyelembe vételével az 1848. január 1. birtokállapot, s jelen nyiltparancs 19. és 20. §§. eseteiben a szolgáltatások 1848. január 1. állapota szolgálnak zsinórmértékül.

50. §. Ezen nyiltparancs a jelenleg Horvátországnak egy járását képező Muraközre (Csáktornyai járásra) is, a Horvátország számára kiadott földtehermentesítési nyiltparancsban határozott foganatosítási módok szerint alkalmazandó.

Ezen nyiltparancs végrehajtásával bel- és igazságügyministereink bizatnak meg, és az a végett megkivántató utasítások, szabályok és oktatások kibocsátására fölhatalmaztatnak.

Kelt birodalmi fő- és székvárosunkban Bécsben, ezer nyolczszáz ötvenharmadiki martius másodikán, uralkodásunk ötödik évében.

Ferencz József. (P. H.)

Gr. Buol-Schauenstein. Krauss.

Legfelsőbb rendeletre: R a n s o n n e t.

52.

1853. martius 2. kelt es. nyiltparancs,
az urbéri kárpótlás és földtehermentesítés fo-
ganatosítása iránt Magyarországbán.

(*Birodalmi törvénylap; 1853. XIV. darab, 39. sz., ki-
adatott martius 8-kán.*)

Mi Első Ferencz József, Isten

kegyelméből ausztriai császár; Magyar- és
Csehország, Lombardia és Velence, Dalmát-,
Horváth-, Tótország, Galiczia, Lodomeria és
Illiria s Jeruzsálem s a t. királya; Ausztria
főhercege; Toskana és Krakkó nagyher-
cege; Lotharingia, Salzburg, Stájer, Karan-
tán, Krajna és Bukovina hercege; Erdély
nagyfejedelme; Morvaország örgrófja; Fel-
és Al-Szléczia, Modena, Parma, Piacenza és
Guastalla, Osvieczin és Zator, Teschen, Friaul,
Raguza és Zára hercege; Habsburg, Tirol,
Kyburg, Görz és Gradiska hercegitett grófja;
Trient és Brixen fejedelme; Fel- és Al-Lausitz,

és Isztria örgrófja; Hohenems, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg s a t. grófja; Trieszt, Cattaro és a szláv örgrófság ura; a Szerbvajdaság nagyvajdája, s a t.

Olly czélból, hogy a földtehermentesítés Magyarországunkban minden érdekeknek lehetőleg megfelelő módon eszközöltessék, s hogy a jogosítottak mielőbb az e részben megszüntetett járandóságokérti kellő kárpótláshoz jussanak, ministereink és birodalmi tanácsunk meghallgatása után Magyarországunkra nézve következő határozatokat találtuk kibocsátandóknak.

1. §. Az urbéri kapcsolat- és a földesúri törvényhatóság megszüntetése folytán elenyészett jogokért és járandóságokért a jogosítottak számára kellő kárpótlás rendeltetik.

Ezen kárpótlás az ország által s csak az országos jövedelmekből teljesítetik.

2. §. Az ezen nyiltparancs szerint meghatározandó kárpótlásba, úgy az 1853. martius 2-kán kelt nyiltparancsunkban*) megszünteknek nyilvánított urbéri tartozások, mint a földesúri törvényhatóság megszüntetése folytán elenyészett jogok és járandóságok is befoglaltnak.

Illy jogoknak és járandóságoknak nyilvánítatnak:

1. A házatlan zsellérek (subinquilini) tartozásai.

*) A megelőző 51. szám.

2. A pálinkakazánoktól fizetett díj, a mennyiben ez az urbéri viszonyon alapul.

3. Az urbéri telkeni boltnytítás és az ettől fizetendő bér beszedésének joga.

4. A kizáró mészárszéki jog.

5. A földesurnak azon joga, miszerint egykori jobbágyának a téglavagy mészégetést, a kövágást, agyag- és fővenyásást annak földén megtilthatta, vagy ezen jog gyakorlásaért magának adózást köthetett ki, a hol ezen jog a jobbágyi kapcsolat megszűntetéseig gyakoroltatott.

3. §. A földesuri törvényhatóság gyakorlásával egybekapcsolva volt kötelezettségek, a jelen nyiltparancs szerint a megszüntetett urbéri járandóságokért eső kárpótlási összeg meghatározásánál már figyelembe vétettek. Ennélfogva azokért a kárpótlási összegből többé semmi sem huzatik le. Ezen kárpótlás a következő határozatok szerint szabatik ki.

4. §. Miután az urbéri telkektől tartozások Magyarországon egyformán szabályozvák, a földesúri kilenczedből jövedelem pedig minden megyéknek a közterhek elosztása végett az 1844. évben országgyűlésileg készített, s jelenleg az adó kivetésére használt osztályozása alapján kitudható; ennélfogva az urbéri kárpótlás osztályszerűleg sorozott általános összegben fog adatni.

5. §. Az említett osztályozást tekintve, a megyék 8 osztályba soroztatnak.

Az első 7 osztály 3, a 8-dik pedig 2 osz-

tályra osztatik, a határok főnálló urbéri osztályozása szerint, minél arra kell figyelemmel lenni, hogy az első 7 osztályban a 4. és 5. urbéri osztálybeli határok a 3-ik osztályba, a 8. osztályban pedig a 3. 4. és 5. urbéri osztályok a 2-dik osztályba sorozandók.

6. §. A kárpótlás a 8 osztályok mindegyike- és az illető alosztályokbeli egy egész urbéri jobbágytelekért következő módon állapítatik meg.

O s z t á-
a megyéknek, a mindegyik osz-

Osztálya	a megyéknek	I.			II.			III.		
	a hitároknak	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Kárpótlási. összeg		700	650	600	650	600	550	600	550	500
		Fejér Sopron Moson Pozsony Tolna Vas			Békés Csanád Esztergom Győr Nyitra Pest			Baranya Borsod Csongrád Komárom Somogy Veszprém		

Azon esetekben, mellyekben az 1844. év óta valamely megye terület kiterjedésében változás történt, a kárpótlás kitudásánál a telkek osztályozása tekintetében az 1844. évi állapot veendő alapul.

7. §. A $\frac{3}{4}$, $\frac{2}{4}$, $\frac{1}{4}$ sat. telkektől járandóságok, ezeknek az egy egész telekérti osztályszerű kárpótlási öszveghezi fölosztási arányához képest akkép határozandók meg, hogy ezekért a jelen nyiltparancs 6. §-ában az egy egész telekre nézve kimondott kárpótlási öszvegnek $\frac{3}{4}$, $\frac{2}{4}$, $\frac{1}{4}$ sat. része esik.

Zsellér-telekért, az illető megye osztálya különbségének tekintetbe vétele nélkül, 50 frt (ötven forint) tökekárpótlás határoztatik.

8. §. Azon telkek száma, mellyekért kárpótlás fizetendő, a megyei hatóság által egy kincstári képviselő hozzájárulása mellett tudandó ki. Az ezért szabandó kárpótlási öszvegek fölszámítása egy saját, Magyarország öt közigazgatási kerületének mindegyikére nézve külön kinevezendő országos bizottmány által történik, mellynél a kincstár is képviselve leend. Az országos bizottmánynak határozatai ellen a folyamodás útja a belügyministeriumhoz nyitva áll.

Az ezen nyiltparancs foganatosításával megbizott ministeriumok az ezen hivatalos működéseknéli eljárást külön utasítás által határozandják meg.

9. §. Egy különös nyiltparancs által lez meghatározva, hogy a kárpótlás a jogosítottak

számára, minden érdekelték jogainak megóvása mellett, a kitelhető gyorsasággal mi módon s melly kútfőkből fizetendő.

Az alatt előlegezések fognak adatni, a már kibocsátott rendszabályok szerint.

10. §. A maradék - földekért, mellyek 1853-ki martius 2-kán kelt nyiltparancsunk 8. §-a szerint a jelenlegi birtokosok kezei közt hagyatnak, a kárpótlást egyedül ezek, és az ország közrejárása nélkül kötelesek fizetni.

A kárpótlási összeg az első bíróságu urbéri törvényszék által akkép szabandó ki, hogy ezen földek minden holdjáért azon összeg határozassék, melly az ezen nyiltparancs 6. §-a szerint az illető határbeli egy telekre szabandó kárpótlási öszvegből, az ugyanazon határban egy telekre törvényesen megkívántató állomány tekintetbe vételével, egy holdra kárpótlási átalányul esik.

A kiszámított kárpótlás egyéni jegyzéke v'gső megállapítás végett a megyei hatóság útján az illető-országos bizottmány elé terjesztendő.

11. §. Az 1853-ki martius 2-dikán kelt nyiltparancsunk határozatai szerint megválthatóknak nyilvánított, nem urbéri természetű tartozásokérti kárpótlás, a kötelezettek által egyedül s az ország közrejárulása nélkül következő szabályok szerint fizetendő.

12. §. A megválthatóknak nyilvánított tartozások megváltásának csak akkor van helye, ha az a járandósághoz jogosítottak által, vagy

az ugyanazon jogositott irányában egy községben lekötelezettek mindnyája vagy legalább ezek nagyobb része által az ugyanazon egy nemű földektől tartozásukra nézve kéretik, s ez az illető megyei hatóság által intézendő el.

13. §. Mindenek előtt a felek barátságos egyezkedése megkísérlendő, mellynél a kölcsönös követelések kiegyenlítése a tartozással terhelt földek egy részének átengedése által is történhetik, és sikerülés esetében a létre jött egyezés a megyei hatóság által megerősítendő.

Ha az egyezés kísérlete sikertelen marad, a megváltás következő módon foganatosítandó:

- a) a pénzbeli tartozások, mennyiben azok eddig bécsi értékben fizetettek, név szerinti összegökben, a bécsi értéknek 250 : 100 folyam szerinti conventiós pénzre vonása mellett, számítandók.
- b) A természeti munkabeli szolgáltatások az urbéri megváltási árak szerint, egy igás nap 20 pengő krajczárjával, egy gyalog nap pedig 10 pengő krajczárjával veendő számításba.
- c) A kikötött vagy divatozó termésbeli adózásokból keletkező jövedelmek kiszámítása végett egy választott bíróság állítandó föl, mely az a) és b) pontok alatt érintett tartozások mennyisége és minősége iránt támadó vitakérdések fölött is határozand.

Ezen választott bíróság egyik tagja a járandósághoz jogositott vagy a jogositottak összesége által, a másik a kötelezettek

által nevezendő ki, a főnök pedig a kinevezett két bíró által választandó.

A választott bírót, azon fél részére, melly kinevezési jogával a megyei hatóság által e végre kitűzendő határidő alatt nem él, valamint a főnököt is, azon esetben, ha ennek választása iránt a bírák meg nem egyezhetnek, a megyei hatóság nevezi ki.

- d) A választott bíróság köteles úgy a természetbeli adózások mennyiségét és minőségét, mint az 1836—1845. évekbeni helybeli s ezek hiányában a legközelebbi piaci árakat kitudni s tiz évi középszámítás szerint az évi jövedelmet meghatározni ;
- e) az összes szolgáltatásoknak megállapított évi értéke húszszoros öszvevben tőkésítendő, a beszédési költségek s a földesúr egyéb terhei fejében egy hatodrészt levonandó, s az ekkép megállapított váltság-öszvevnek részletenkinti lefizetése iránt a felek között a barátságos egyezkedés megkísérlendő.

Ha a barátságos egyezés létrejő, úgy az a megyei hatóság jóváhagyása alá terjesztendő, és a kikötött részletenkinti fizetés a kötelezettek által egyedül s az ország közrejárulása nélkül teljesítendő.

Azon esetben, ha a barátságos megegyezés nem létesül, a megyei hatóság köteles az egész tárgyalást véleményével együtt az illető országos bizottmány elibe terjeszteni, melly az

egész eljárást megvizsgálandja, s a megváltás iránt véghatározatot hozand.

A megyei hatóság s illetőleg a választott bíróság végzése ellen a föllebezés az országos bizottmányhoz, ettől pedig a belügyministeriumhoz intézendő.

14. §. Egy különös intézkedés határozandja meg, hogy a kötelezettek a 10, bezárólag 13. §§. eseteiben a járadékot és a váltság-tökét milly módon tartoznak lefizetni, s hogy az a cs. k hatóságok közremunkálása mellett a jogositottak számára mikép szolgáltatandó ki.

15. §. Ha ezen nyiltparancsban érintett, kárpótlás mellett megszüntetett, vagy megvált-hatóknak nyilvánított szolgáltatásokkal a volt jobbágyok és ezektől különböző bánásmód alatt létező földbirtokosok 1853-ki január 1-jeig tar-tozásban vannak, azoknak pénzzé változtatása és hat egyenlő félévi részletekbeni lefizetése a volt jobbágyok és ezektől különböző bánásmód alatt létező földbirtokosoknak megengedett k, mennyiben az, egyezségek vagy birói ítéletek által, mellyek ezennel föntartatnak, nem aka-dályoztatik.

Az illyes hátralékok pénzzé változtatása az ezen nyiltparancs 13. §-ában megállapított árák szerint, behajtása pedig sommás per útján eszközlendő.

16. §. Ha egyes jobbágyok vagy egész községek urbéri szolgáltatásaikat, munkáikat és adózásaikat a földes urasággali szabad egyez-séggel megállapított pénzoszvegért örök időkre

megváltották (megszüntették), az illyes, szerződésileg örökre megszüntetett szolgáltatások, ha a kikötött szerződési föltételek már egészen teljesítvék, vagy a szerződések tartalma szerint jelen nyiltparancs kibocsátása napjáig egészen teljesítendőek lettek volna, a kárpótlás tárgyalási tárgyát nem képezik, s viszkövetelésre, a megállapított kötelezettségek alóli fölmentésre, vagy a közjövödelmekből megterítésre igénye egyik félnek sem lehet.

17. §. Ha az illyes szerződések csak részleg teljesítették, a kötelezettek csak a jelen nyiltparancs kibocsátása napjáig már lejárt részleteket kötelesek lefizetni, s az addig le nem járt részletek lefizetése alól fölmentvék.

A jogosítottaknak ellenben igényök van az ezen nyiltparancs elvei szerint kiszabandó kárpótlás azon hányadrészére, melly a megszüntetett szolgáltatásoknak a szerződési föltételekhez képest még nem teljesítettnek látszó részére esik.

18. §. Ha a megszüntetési szerződésekkel a kötelezetteknek egy általános öszvegért az urbéri termékek megváltásán kívül nem urbéri természetü földek vagy földesuri jogok is adattak át, és ha az urbéri szolgáltatásokért eső öszveg a szerződésekből ki nem vehető, ezen szolgáltatások értékét szakértők és választott bírák által kell kitudni, és ezen nyiltparancs 16. és 17. §§. határozatai szerint eljárni.

19. §. A jelen nyiltparancs 16. 17. és 18. §§-ban érintett tárgyak fölött a megyei hatóság

első, az illető országos bizottmány másod folyamódásilag határoz.

Az országos bizottmány ezen határozatai ellen a folyamodás a belügyministeriumhoz intézendő.

20. §. Az ezen nyiltparancs szerint a megszüntetett urbéri járandóságokért szabandó kárpótlás az egykori földesúri birtok után, a birtokos személyének különbsége nélkül kitudandó, és nem csupán a magán földesurakat, hanem az egyházi, kamarai, pénzalapi- és alapítványi javakat is illeti.

Az egyházi, pénzalapi és alapítványi, továbbá a kamarai javakra eső kárpótlási összegek jog- és kezelési viszonyait tárgyazó közelebbi határozatok külön rendelkezésnek tartatnak fön.

21. §. A mennyiben az egyházi tized vagy királyi adományozás (Donatio regia), vagy jogérvényes örökbevallások folytán magánosok tulajdonává vált, az egyházi tized megszüntetése által keletkezett veszteségek az országos jövedelmekből megtérítendők.

Az évi jövedelem a tizedlajstromokból és beszolgáltatási jegyzőkönyvekből, s illy segédadatok hiánya esetében az igazolandó bemonadások alapjáú az 1836—1845. évröli tizévi közlépleg szerint, a megyei hatóság által kinyomozandó, s a telekadó-provisorium árai szerint, egy hatodrésznek a behajtási költségekérti levonása mellett, értékesítendő.

Ott, hol a megváltási szerződések létez-

nek, a kárpótlás az ezen tíz évbéli megváltási árák alapján minden további levonás nélkül megállapítandó.

Ha illy esetekben a lelkész az említett tizednek tizenhatod vagy különben valamely hányadrészét húzta, azért a megfelelő rész a jogosított számára kitudott kárpótlási öszvegből az illető javadalom rovására levonandó.

22. §. Az alsóbb rendü papság tizedvesztésegeért a kárpótlás az egyházi jövedelmek 1802. évi összeírása alapján, mint járadék, az országos jövedelmekből szabandó ki.

23. §. Az egyházak, plebániák és iskolák számáraí adózások és szolgáltatások, mellyek sem az egyházi tizeden általában sem az urbéri telkektőlí földesúri kilenczeden nem alapulnak, a megszüntetett szolgáltatások között nem foglaltatnak, és a kötelezettek által továbbá is teljesítendők.

24. §. Az ezen nyiltparancsban kijelölt földtehermentesítési-, kárpótlási vagy megváltási ügyekre vonatkozó minden bizonyítványok és tárgyalások bélyeg-, díj- és postabérmentesek.

25. §. Ezen nyiltparancs a jelenleg Horvátországnak egy politikai járását képező Muraközre (Csáktornyai járásra) is, a Horvátország számára kiadott földtehermentesítési nyiltparancsban foglalt kiviteli módokhoz képest alkalmazandó.

Jelen nyiltparancs végrehajtásával belügyi ministerünk, az igazság- és pénzügyi ministerekkel egyetértésben bizatik meg, és a

foganatosításra megkivántató utasítások, szabályok és oktatások kibocsátására fölhatalmaztatik.

Kelt birodalmi fő- és székvárosunkban Bécsben, ezer nyolczszáz ötvenharmadiki martius másodikán, uralkodásunk ötödik évében.

Ferencz József. (P. H.)

Gr. Buol-Schauenstein.

Bach. Krauss. Baumgärtner

Legfelsőbb rendeletre: R a n s o n n e t.

Függelék

az urbéri kárpótlási és földtehermentesítési nyiltparancshoz.

I.

1862-iki october 31-én 73393. sz. a kibocsájtott h lytartótanácsi intézmény
a maradványföldek, s hasonló eredetű tartozások megváltásá tárgyában.

Ő csász. s apost. kir. Fe'sége f. é. september 15. kelt legmagasabb elhasározásával, az országbirói értekezlet javaslata alapján, az előbbi törvényekkel teljes öszhangzásban és érvényben megtartott 1853. marczius 2-án 39. sz. a földtehermentesítési legfelsőbb nyiltparancs 14. §-ban a maradványföldek, ugy egyéb megváltás tárgyát képező tartozások megváltásának tényleges keresztülvitelét illetőleg kilátásba helyezett intézkedés s az e körüli eljárás szabályozása tekintetében, az 1853-diki marczius 2-ik 38. és 39. sz. a legfelsőbb nyiltparancsok egyéb rendelkezéseinek teljes épségben tartásával a következőket méltóztatott legkegyelmesebben határozni:

1) A megváltási összegeknél a folyó kamatok egyáltalán 5%₀ állapítandók meg:

2) A maradvány-földek megváltása fejében törvény szerint járó és szabályszerűleg megállapítandó megváltási összegek után folyó kamatok 1848-ik év május 1-ső napjától egyéb megváltás tárgyát képező tartozások megvál-

tása esetében ellenben — az illető megváltási öszletek kamatai a szolgálmányok törvényes megszűnté vagy is a megváltás fogantatbavétele idejétől számitandók.

3) A meghatározott megváltási töke ugy annak 5 száztóli kamatai törlesztésére általában 10 évre terjedő határidő szabandó oly módon, hogy az illető megváltási öszteg és annak hátralevő kamatai a határozat hozatala napjától félévi részletekben az illető fizetésre kötelezett felek által pontosan lefaragtassanak.

4) A megváltási ösztegre jogosítottaknak szabad lészen a politikai vagy birói uton megszabott megváltási öszteget a megváltandó földekre telekkönyvileg bekebeleztetve dijemtessen biztosítani, valamint annak idejében az illetőknek azt ugyancsak dijemtessen kitörültetni — a fizetés megtagadása vagy a lejárt egyes részletek be nem szolgáltatása esetében szabad lévén az illető jogosítottnak azokat az ideiglenes törvénykezési szabályok 43. §-ban meghatározott rövid szóper-uton bélyeg- és illetékmentesen behajtani.

Melly ebbeli általában zsinórmértékül szolgálandó l. f. elhatározásról f. é. septbr. 25-ről 15491. sz. a. kelt kegyelmes udvari rendelet folytán közhírrététel, ahozi alkalmazkodás és az abban foglalt megállapításoknak az alárendelt s e tekintetben haladéktalanul utasítandó illetékes közegei általi szoros megtartása végett ezennel értesítetik. Kelt sat.

Telekkönyvi rendelet.

229.

Az igazságügyi miniszternek 1855. december 15-kén kelt rendelete,

kiható Magyar-, Horvát- és Tótországra, a Szerbvajdaságra és a temesi bánságra,

mellyel az új telek-jegyzőkönyvek közzétételét s azoknak telekkönyvekképeni vezetését tárgyazó szabályok bocsáttatnak ki.

(Birodalmi törvénylap 1855. XLVIII. darab, 222. sz. kiadatott 1855-diki december 24-kén.

Az új telekkönyvnek Magyar-, Horváth-, és Tótországban, a Szerbvajdaság s temesi bánságban szerkesztése két osztályra szakad.

Az első osztály községeinkint, minden épülethelyek és telekrészleteknek (a bányakönyvekbe bejegyzett bányamivelési tárgyak kivételével) bizottmányi helyszinelési által fogantatosítatik.

Ezen osztály magában foglalja a birtokrészlet-lajstromok és vázlatrajzoknak a birtokrészletek tájrajzi sorrende szerinti szerkesztését nemkülönben a telekjegyzőkönyvek szerkesztését és hitelesítését is, melyekben a birtokrészletek telekkönyvi jószágtestekké állítatnak össze, s a kitudott birtokjogok bejegyeztetnek.

A birtokrészlet-lajstromok és vázlatrajzok arra szolgálnak, hogy a telekjegyzőkönyvekbe bejegyzett minden egyes birtokrészlet fekvése előadassék. Továbbá az a céljuk, hogy ellenőrségül szolgáljanak arra nézve, miszerint egy birtokrészlet sem hagyatott ki, s egy sem jegyeztetett be kétszer.

A telekkönyv-szerkesztés ezen osztálya Moson, Győr, Pest-Pilis-Solt, Sáros, Békés, Csanád, Arad, Temes, Torontál és Zágráb megyékre, valamint különösen szabad kir. Győr, Szakoleza, Buda, Eperjes, Bártfa, Kis-Szeben, Ujvidék, Zágráb, Károlyvár és Varsád városokra és a holicsei császári családi uradalomra nézve oly mértékben előhaladt, hogy a telek-jegyzőkönyvek közzététele az említett megyékre, városokra és járásokra nézve mielőbb megkezdetni és rövid időközökben folytattatni fog; míg a helyszinelési munkák már más megyékben és városokban elkezdettek, vagy legalább az azokhozi előkészület folyamatban van.

A telekkönyvszerkesztés második osztálya a telek-jegyzőkönyvek közzétételéből, s az

azokba bejegyzett telekkönyvi jószágtestek és birtokjogoknak az ellenök támasztott nehézségek és fölszólalások birói eldöntése általi megállapításából, nemkülönben a régi betáblázott követeléseknek a bíróságnáli bejelentés utján történő jelzálogi átkeblezéséből áll. Azon napon, melyen ezen bírósági hivatalos cselekvények kezdődnek, fog egyszersmind elkezdődni a közzétett telekjegyzőkönyveknek telekkönyvekképeni vezetése is.

Ennélfogva ezen ügyletek szabályozása végett, az igazságügyi ministeriumnak az 1851. mártius 16-kán és 1852. november 29-kén kelt legfelsőbb határozványokkal adott fölhatalmazás folytán, a közzététel napjától fogva kötelező erejű, idemellékelt rendelet oly megjegyzéssel bocsáttatik ki, hogy az által az 1853. ápril 18-án kelt ministeri rendelet (birod. törv. lap 65. sz.*) ezen intézkedésekre nézve, melyek az alább következő szabályokkal ellentmondásban állanak, megszüntetettnek tekintendő.

Báró Krauss.

*) Orsz. korm. lap. 1853., X, dar., 81. sz. 280. lap.

I. RÉ-Z.

A telekjegyzőkönyvek közzététele s az annak folytán előforduló ügyetek kezelése.

I. A telek-jegyzőkönyvek közzétételének teljesítése.

1. §. Mihelyest meghatározható azon nap, melyen a helyszinelési munkálatok a telekkönyvirodákban közmegettekintés végett föltáráthatnak, az igazságügyi ministerium jóváhagyásának kikérése után a telekjegyzőkönyvek közzététele s az azok megigazítása és a régi betáblázott követeléseknek jelzálogi átkeblezése a telekkönyv-igazgatóságok által hirdetvényi fölszólítással eszközöndő. —

2. §. A kibocsátandó hirdetvényben, azon megyéknek, vagy az 1853. april 18 kán kelt ministeri rendelet (birod. törv. lap. 65. sz.) esetében, azon járások avagy községeknek kijelölése mellett, melyekre nézve a telekjegyzőkönyvek befejezvék, s azon telekkönyv-irodák megjelölésével, a melyeknél a telekjegyzőkönyvek léteznek, azon nap, melyen ezek ott mindenki általi megtekinthetés végett fölfognak táratni, s melytől fogva e szerint a hirdetvény hatályossága kezdődik, közléteendő s egyszersmind meghatározandó, hogy a jelen rendelet I. részében kijelölt ügyetek fogantatása, s a megyei és járási telekkönyvek befeje-

zéseig és azoknak a rendes telekkönyvi hatóságok kezébe leendő átadásaig a telekjegyzőkönyveknek az ezen rendelet II. részében foglalt határozatok szerinti vezetése, mely bíróságokat illeti.

3. §. A hirdetvénynek egyszersmind következő felszólításokat kell tartalmaznia :

1. Mindazon személyek, kik már a telekjegyzőkönyveknek a községbeni hitelesítésekor létezett, vagy legalább még a hirdetvény hatályossága kezdetének napja előtt (2. §.) szerzett tulajdon-, zálog- vagy haszonbéri jognál fogva, akár a fekvőségek megjelölése, akár a telekkönyvi jószágtestek összeállítása, vagy a bejegyzett birtokviszonyok kinyomozása tekintében, a telekjegyzőkönyvekben valamely igazítást, kiegészítést, lejegyzést, hozzájegyzést vagy átjegyzést igényelhetni vélnek, felszólítandók, miszerint ebbeli igényeiket a hirdetvényi határidő alatt (5. §.) annál bizonyosabban jelentsék be, minthogy különben ezen igények oly harmadik személyek kárára, kik a hirdetvény hatályossága kezdetének napjától fogva a telekjegyzőkönyvekben foglalt bejegyzések alapján további nyilvánkönyvi jogokat jóhiszeműen szereznek, többé nem érvényesíthetők.

Ezen bejelentésnek minden a telekjegyzőkönyvekben még be nem jegyzett birtokjogokra ki kell terjednie, nem tévén különbséget, vajjon azok a már használaton kívül tett régi, vagy a jelenleg még vezetett bevallási, telek- vagy más könyvekben, lapokban és lajstromokban előfor-

dulnak-e vagy sem; s akár nyújtott legyen valamely fél, bármi bíróságnál, valamely általa szerzett fekvőség tekintetében, birtokátirási kérvényt be, s akár van ezen kérvény elintézve, akár sem.

A bejelentésre köteleztetnek különösen mindazon személyek, kiknek birtokjogaik a helyszinelési bizottmányoknál sem önmaguk által, sem pedig az ezen bizottmányoktól kirendelt képviselők által nem érvényesítették, vagy kik állítólag erős vagy közös birtokjogukat, a bizottmányilag kitudott és a telekkönyvekbe bejegyzett tetteges földbirtokos ellen, a helyszinelési szabályok által kijelölt módon igazolni képesek nem voltak; állítólagos igényök akár van a telekjegyzőkönyvekben vagy az általános tárgyalási jegyzőkönyvben följegyezve, akár sem.

2. Mindazon személyek, kik a telek-jegyzőkönyvekbe bejegyzett fekvőségekre az 1852. november 29-kén kelt legfelsőbb nyiltparancs (birod. törv. lap. 247 sz. *) határozataihoz képest ösiségi vagy zálogvisszaváltási jogokat, vagy más jogczimból tulajdoni igényeket már érvényesítettek; — vagy kiket az említett nyiltparancs rendeleteihez képest a zálogvisszaváltási jog érvényesítésére még hosszabb határidő illet, fölszólítandók, miszerint ezen igényeiket a főnebbi pontban kijelölt jogkövetkezmény elkerülése mellett a kiszabott hirdetvényi ha-

*) Orsz. korm. lap 1852, XXIV. dar., 212. sz., 487. l.

táridő alatt (5. §.) jelentsék be, s az első esetben a még folyamatban levő jogügyet, annak a telek-jegyzőkönyvbei följegyzése végett, vagy a nekik már jogérvényesen odaitélt jogot, az abba bejegyzés végett; a második esetben pedig az őket még illető zálogvisszaváltási jogot a telek-jegyzőkönyvbei följegyzés végett okiratokkal tanúsítva igazolják.

3. A volt nemesi javak mindazon birtokosai, kik bebizonyíthatják, hogy ezen javakkal az 1848. évig a törvényhatóság gyakorlása, az 1855. június 27-kén kelt igazságügy-ministeri rendelet (birod. törv. lap 116. sz. *) határozatainak megfelelő módon volt egybekapcsolva, fölszólítandók, miszerint ezt a hirdetvényi határidő alatt (5. §.) igazolják, oly célból, hogy ezen javak a megyei vagy kerületi jegyzőkönyvekbe jegyeztethessenek be, különben minden egyéb javak a szolgabírói vagy járási hivatalok telekkönyveibe fogván bejegyeztetni.

4. Végre mindazon hitelezők, kik a telek-jegyzőkönyvekbe bejegyzett fekvőségekre elsőbbségi jogokat vagy már nyertek, vagy pedig betáblázások által a hirdetvény hatályossága kezdetének napjáig netalán még nyerendnek, fölszólítandók, miszerint a betáblázott követeléseket azoknak a telekkönyvi jószágtestek régi teherállapotába leendő jelzálogi átkeblezése végett, az 5. §. szerint szabandó határidő alatt

*) Orsz. korm. lap 1855. I. R., XV. darab, 123. sz. 318. lap.

annál bizonyosabban jelentsék be, minthogy különben a korábban nyert elsőbbséget elvesztik; holott kellő bejelentés mellett a hirdetésny hatályossága kezdetének napjáig nyert elsőbbségi jogaik, az ezen telekkönyvi jószágtestekre az ezen naptól fogva tulajdoni vagy zálogjogot nyert szerzők vagy jelzálogos hitelezők irányában is fönmaradnak.

4. §. Azon igények, melyek a volt urbéri kapcsolat és az azzal rokon viszonyok tárgyában 1853. mártus 2-kán kibocsátott nyiltparancsok (birod. törv. lap 38—42. *) által szabályoztatnak, akár jegyzettek legyen azok föl a helyszinelési jegyzőkönyvekbe akár sem, a bejelentésre vagy igazolásrai hirdetésnyyi föl-szólításokból, s a hirdetésny folytán történendő tárgyalásokból kizárják, mi a hirdetésnyben világosan megemlitendő.

5. §. A hirdetésnyyi határidő, a 3. §. 1. és 2. pontjában elősorolt igények bejelentése végett nyolcz holnapra, a jószággal egybekapcsolt törvényhatóságnak a 3. pontban érintett igazolása végett s a hitelezők követeléseinek a 4. pont szerinti bejelentése végett egy évre, még pedig olly módon tüzendő ki, hogy a határidők utolsó kalendáriomi napja a hirdetésnyben kifejeztessék, s ezen nap azon idő tekintetbe vételével, melyben a hirdetésny a hirla-

*) Orsz. korm. lap 1853. I. R. VII. darab, 51. szám, 212. lap.

pokban először megjelenhetik, (8. §.), megközelítőlegesen számítassék:

A határidők kiszabásánál, a mennyiben lehet, egyszersmind arra is kell ügyelni, hogy azoknak vége olly időre essék, mellyben a távolabb fekvő községekbeli földbirtokosoknak is könnyen meglehessen a telekkönyvi hatóság székhelyén tartandó szóbeli tárgyalásokra jenniök.

A kiszabott határidők ellen sem a meghosszabbításnak, sem pedig az elébbi állapotbai visszahelyezésnek nincs helye; mi a hirdetvényben kifejezendő.

6. §. A telek-jegyzőkönyvek a hirdetvény hatályossága kezdetének napjától fogva, az általános polgári törvénykönyv 321. §. értelmébeni telekkönyvekkép tekintendők, s a jelen rendelet II. részében foglalt szabályok szerint vezetendő. Ennélfogva a hirdetvényben az is kifejezendő, hogy ezen naptól fogva a telek-jegyzőkönyvekbe bejegyzett fekvőségekre új tulajdon-, jelzálog- vagy más dologbani jogok csak az azokbani törvényszerű bejegyzés által, s csak az ezen fekvőségekre nézve korábban létezett és a hirdetvényi határidő alatt a 3. §. rendeleteihez képest bejelentett és igazolt igények sérelme nélkül szereztethetnek s ruházathatnak át más személyekre vagy szüntethetnek meg.

7. §. Hol a viszonyok a bekövetkező tárgyalások czéljából még különös határozato-

kat kívánnak, a hirdetvényben ezek is közzé teendők.

8. §. A hirdetvény a *W i e n e r Z e i t u n g*-ba s azon koronaországnak, mellyben a hirdetvényt kibocsátó telekkönyvigazgatóság létezik, bírósági hirdetésekre rendelt lapjaiba beiktatandó.

A beiktatás ugyan három napos időközben háromszor eszközendő, s az **5. §**-ban említett 8 hónapos határidőnek mintegy felében ismétlendő.

A közhirrététel jogérvényességére azonban a hirdetvénynek a főnebb említett hírlapokban első és egyszeri beiktatása elegendő.

9. §. A pesti telekkönyvigazgatóság tartozik továbbá a temesvári és zágrábi telekkönyvigazgatóság által közzétett hirdetvényeknek a bírósági hirdetésekre rendelt magyarországi hírlapokba beiktatását eszközölni.

Hasonló módon tartozik a temesvári telekkönyvigazgatóság is arról gondoskodni, hogy a Magyar-, Horvát- és Tótországban föllállított telekkönyvigazgatóságok által kibocsátott hirdetvények, a saját kerületbeli bírósági hirdetésekre rendelt hírlapokba is beiktattassanak.

Hasonló kötelezettsége van a zágrábi telekkönyvigazgatóságnak is a többi telekkönyvigazgatóságok által kibocsátott hirdetvények tekintetében.

Ezen beiktatásnál azonban csak a hirdetvénynek a **2. §**-ban említett pontjai nyomandók le, a hirdetvénynek azon hírlapokban kimerítő

tartalmára utalva, melyekben az teljesen megjelenik.

Ha a közzétett telek-jegyzőkönyvek olly községeket tárgyaznak, mellyek valamely határszéli járásban fekszenek, az e részbeli hirdetvényt kibocsátó telekkönyvigazgatóság annak a mennyire lehet a szomszéd külföld hirlapjaiba beiktatásáról is gondoskodjék.

10. §. A hirdetvények beiktatásának a hirlap nyelvén ezen fölülirással: „A telekjegyzőkönyvek közzétételé Magyarországon (vagy Horvátországban sat.)“ kell történnie.

11. §. Mindenik telekkönyvigazgatóság tartozik az általa kibocsátott hirdetvényt a kerületében létező valamennyi országfejedelmi bíróságokkal közölni. Ha azon községek között, mellyeknek telekjegyzőkönyvei közzétételnek, olyanok is fordulnak elő, mellyek az új bírósági felosztás szerint más közigazgatási területhez tartoznak, ugy a hirdetvény azon bíróságnak is megküldendő, mellyekhez azon községek jelenleg utasítvák.

A bíróságok kötelesek a hirdetvényeket mindenki általi megtekinthetés végett az irodában föltárni, és azokról, ha megkerestetnek, szóbeli fölvilágosításokat adni, s mint gyámsági és gondnoksági hatóságok a fölött örködni, hogy a kiskorú és gondviselés alatti személyek jogai a hirdetvény utasítása szerint érvényesítesse-
nek.

Azon kiskoru és gondviselés alatti személyekre nézve, kik valamely falusi községhez tartoznak, s kiknek képviselőik az ügyletekben járatlanok, a gyámsági és gondnoksági hatóságoknak köteleességében áll, azoknak jogait érvényesíteni, vagy ezen ügyletre kirendelt közös gondnok által érvényesíttetni (39. §.) A bíróságok továbbá kötelesek, azon hagyatékokat, mellyek nekiök a helyszinelő bizottmányok által mint nem tárgyaltak följelentettek, lehető gyorsasággal tárgyalni.

12. §. Mindenik telekkönyvigazgatóság köteles továbbá intézkedni az iránt, hogy az általa kibocsátott hirdetvény azon községekben, mellyeknek telek-jegyzőkönyvei közzétetnek, a községelöljárókkal, helységjegyzőkkel és a netalán még létező árvák atyjaival közöltessék, s a törvény- és községházakon, nemkülönben a czélnak megfelelő más középületeken kifüggesztessék, és a falusi községek lakosai előtt annak tartalma megmagyaráztassék.

13. §. Végre mindenik telekkönyvigazgatóság köteles, az általa kibocsátott hirdetvényt, azon koronaországoknak, mellyekre nézve jelen rendelet kötelező erejű, valamennyi politikai és pénzügyi országos hatóságaihoz, nemkülönben az ott létező püspökökhöz, még pedig saját kerületében közvetlenül, más kerületekben pedig az ottani telekkönyvigazgatóságok útján átküldeni.

II. A birtokváltásoknak a helyszinelő bizottmányok általi kinyomozása.

14. §. A telekkönyvigazgatóságoknak kötelességévé tétetik, miszerint kevészel azon nap előtt, mellyen a hirdetévények hatályossága kezdődik, azon, s különösen a telekkönyv-irodák székhelyétől távolabb eső községekbe, mellyekben a telekjegyzőkönyvek hitelesítése óta a tapasztalás szerint a gyakori birtokváltások fordultak elő, különös helyszinelő bizottmányokat küldjenek ki, olly meghagyással, hogy ezen bizottmányok az ezen nap előtt történt minden birtokváltásokat a főnálló utasítások szerint nyomozzák ki, s a telekjegyzőkönyvbe jegyezzék be, ezen bejegyzéseket hitelesítessék s a községre nézve meghagyott munkálatokat is azok szerint igazítsák meg.

Azon birtokváltásoknak, mellyek csak ezen nap után keletkeznek, kinyomozásába vagy bejegyzésébe nem szabad a helyszinelő bizottmányoknak bocsátkozniok; az új birtokok azonban oda utasítandók, hogy tulajdonjogaik bejegyzését a telekkönyvi hatóságnál a jelen rendelet II. részében foglalt szabályok szerint eszközöljék.

Ez alkalommal a 12. §-ban érintett megmagyarázás is teljesítendő.

A helyszinelő bizottmányok kötelesek a főnkijelölt ügyleteket a legmegfeszitettebb szorgalommal végezni, s arról gondoskodni, hogy a helyszinelési munkálatok minden kitelhető

gyorsasággal és pontossággal adassanak be a telekkönyvi irodákba.

III. A birtokváltásoknál és betáblázásoknál eddigi eljárás megszüntetése.

15. §. Azon birtokátirási kérvények, melyek az eddigelő divatozott módon a birtokváltásoknak a bíróságoknál e czélból vezetett bevallási, telek- vagy egyéb könyvekben, lapokban vagy lajstromokban kimutatása végett ezen bíróságoknál tárgyalás alatt vannak, vagy még ezentúl netalán benyujtatnak, azon esetben, ha azok oly fekvésekre vonatkoznak, melyek a közzétett telek-jegyzőkönyvekbe be vannak jegyezve, haladék nélkül azon végzéssel intézendők el, hogy a felek birtokjogaik érvényesítése tekintetében a hirdetvényben foglalt határozatokhoz kötelesek magukat tartani, s erről a folyamodók az előterjesztett okiratok visszacsatolása mellett tüstént értesítendők.

A főnebb említett könyvek, lapok és lajstromok berekesztendők és használaton kívül teendők; s azokból birtoklevelek, kivonatok vagy másolatok többé nem adathatnak. A levéltárakban visszatartóztatott birtoklási okiratok a feleknek, írás- vagy szóbeli kérelem folytán, vétbizonyítvány mellett haladék nélkül kiszolgáltatandók.

16. §. Azon betáblázási kérvények, melyek a betáblázások teljesítésére eddigelő hivatott bíróságoknál, a közzétett telek-jegyző-

könyvekbe bejegyzett fekvőségek tekintetében, a telekjegyzőkönyvek közzétételekor még el nem intéztettek, vagy a hirdetvény hatályossága kezdetének napjáig még benyujtatnak, haladék nélkül, s legfőlebb a hirdetvény hatálybalépte előtti utolsó napon, az eddigi módon elintézendők; ennél fogva a betáblázás megengedése esetében az előterjesztett adóslevelek a bíróság által még azon időszakban betáblázottaknak nyilvánítandók (1840. évi XX. törvénycikk 11. §., s az 1849. december 28-kán kelt ideiglenes rendelet 36. és 37. §§.)

Olly betáblázási kérvények, mellyek a főnebb említett fajú fekvőségek tekintetében az eddigi illető bíróságoknál csak a hirdetvény hatályossága kezdetének napján vagy később nyujtatnak be; a jelen rendelet 6. §-rai hivatkozással visszautasítandók.

17. §. Az eddig még megengedett általános betáblázások tekintetében következő határozatok érvényesek:

- a) Ha a telek-jegyzőkönyvek közzététele a betáblázások teljesítése eddigelő hivatott bíróság körületében fekvő minden községekre nézve megtörtént; az ezen bíróságnál benyujtott általános betáblázási kérvények, a szerint, a mint azok a hirdetvény hatályosságának kezdete előtt vagy után nyujtattak be, a megelőző szakasz szabálya szerint kezelendők.
- b) Ha azonban a betáblázások teljesítésére eddigelő hivatott bíróság kerületében olly

községek is feküsznek, mellyekre nézve a helyszinelési munkálatok még meg nem történtek, melyek ennél fogva a telek-jegyzőkönyveknek az ugyanazon kerületbeli többi községekre nézve történt közzétételéből jelenleg még kizárják; azon bíróság által általános betáblázások ezentul is az eddigi módon teljesíthetnek, mivel megtörténhetik, hogy az adós a közzétételből kizárt községekben oly fekvőségeket bir, mellyekre az ellene megengedett általános betáblázás elsőbbségi jogot adhat.

De az illy általános betáblázások, mellyek csak a hirdetvény hatályossága kezdetének napjától fogva történtek, azon fekvőségek tekintetében, mellyek a hirdetvény által közzétett telek-jegyzőkönyvekbe bejegyezvék, jogi hatálytalannak nem bírnak.

Ezen fekvőségekre, azon naptól fogva csak különös betáblázások kérethetnek s teljesíthetnek (6. §.), az ezen törvény II. részében foglalt szabályok szerint.

IV. Általános határozatok az ügyletek kezelése iránt.

Mindazon ügyletek, mellyek a telek-jegyzőkönyvek megigazitását s a régi betáblázott követeléseknek azokbai jelzálogi átkeblezését, nemkülönbén a telek-jegyzőkönyveknek a telekkönyvek befejezéseig s az állandó telekkönyvi hatóságok kezébe átadásaig leendő

folytatását tárgyazzák, a hirdetvényekben kijelölt bíróságoknál a többi ügyletektől elkülönítve kezelendők; ennél fogva az azon ügyletekben előforduló beadványokról külön iktatókönyv is vezetendő.

A hirdetvényekben megnevezett bíróságok mindegyike, a főnebb említett ügyletek gyors és biztos foganatosítása végett, a megkiváratató munkaerőkkel fog elláttatni, s mindegyik számára egy saját telekkönyv-iroda fog szerveztetni, mellyben létezik a külön iktatókönyv is.

Mindazon beadványok, mellyek ezen ügyleteket tárgyazzák, az ugyanazon bíróság általános iktatókönyvébe rendelt ügydarabokkal összevegyítésök elkerülése végett, kívülről a felső szélen következő megjegyzéssel látandók el: „A telekkönyv-irodába átadandó.“

19. §. A hol ezen rendelet I. részében telekkönyvi hatóságról van szó, az alatt a hirdetvényekben a telekkönyv-szerkesztés foganatosítására hivatott bíróságok értetnek; ellenben a II. részben az említett kifejezés alatt nemcsak ezen, hanem azon bíróságok is foglaltatnak, mellyekhez a 2. §. rendelete szerint a kész telekkönyvek folytatás végett fognak utasítatni.

20. §. A telekkönyvi hatóságokhoz utasított ügyletek ugy ez által, mint főlebbhivatkozás útján a felsőbb bíróságok által is különös gyorsasággal kezelendők.

21. §. A telekkönyvi hatóság nincs hivatva arra, hogy a helyszinelő bizottmányok

által fölvetett munkálatokat hivatalból bírálja és igazítsa meg. Ha azonban erre valamely fél által, melly az ezen munkálatokban előforduló bejegyeztvények által magát jogaiban sértve vagy veszélyezve érzi, a hirdetvényi felszólításhoz képest, biratik; e részben a telekkönyvi hatóságra nézve is, a mennyiben a fél igénye terjed, a helyszinelési ügyletre nézve kibocsátott utasítások elvei és határozatai szolgálnak zsinórmértékül.

V. Különös határozatok a 3. §. 1. és 2. pontjában kijelölt bejelentések és igazolások körüli eljárás tárgyában.

22. §. A 3 §. 1. és 2. pontjában kijelölt bejelentések és igazolások írásban vagy szóval terjesztendők elő, s azon esetben, ha általuk valamely a telek-jegyzőkönyvekbe bejegyzett birtokviszony vagy jog támadtatik meg, tüstént kereset alakjában érvényesítendők.

23. §. Azon feleknek, kik távolabb fekvő járásokban laknak, s kik az ott létező fekvőségek tekintetében bejelentéseket és igazolásokat akarnak előterjeszteni, megengedtetik, miszerint azokat azon szolgabirói vagy járási hivatalnál, mellynek kerületében azon fekvőségek léteznek, a hirdetvényi határidő alatt írásban vagy szóval terjeszthessék elő.

A bíróság a szóbeli előterjesztésnek haladék nélküli jegyzőkönyvbe iktatásaért s annak vagy a fél által benyújtott írásbeli beadvány-

nak a telekkönyvi hatósághoz gyors átküldésért felelős.

24. §. Minden bejelentésnél legelőbb is a telekkönyvi hatóság illetékessége vizsgálendő meg.

Ha a bejelentés nyilván olly jogokra és tárgyakra vonatkozik, mellyek a 4. §. szerint az ezen rendelet által kiszabott eljárásból kizárvák, ugy az, indokolt végzéssel visszautasítandó.

Azon bejelentés, mellyekre nézve az illetéktelenség nyilván nem tűnik ki, a telekjegyzőkönyvekbe tüstént följegyzendők.

E végre azon telek-jegyzőkönyvhöz, melly a bejelentés által érintetik, egy iv füzendő, mellyre ezen fölülírás alatt: „Tulajdoni igények följegyzése,„ minden illyes bejelentések, folyó sorszámok alatt, azon nap és szám előadásával, mely alatt a beadvány az iktatókönyvben előfordul, följegyzendők.

A bejelentéseken a telek-jegyzőkönyvekre, mellyekben a följegyzés történt, hivatkozni kell.

Olly telekkönyvi jószágtesteknél, mellyek több községben fekszenek, a följegyzés a főtelek-jegyzőkönyvekben teljesítendő.

Hasonló módon kell eljárni a 3. §. 2. pontjában elősorolt följegyzésekre nézve is.

25. §. A további eljárás tekintetében következő határozatok szolgáljanak zsinórmértékül:

- a) A felek előadásai és igényei a helyszínelési munkálatokkal s különösen a telekjegyzőkönyvekben előforduló bejegyzésekkel összehasonlítandók. Ha a tárgyalás megindítása végett még utólagos fölvilágosítások és igazolások látszanak szükségeseknek, vagy ha a kérelem nyilván alaptalannak látszik; a kérvényező az első esetben kellő határidő kitűzése mellett a szükséges kiegészítésre utasítandó; a második esetben pedig a kérelem alaptalansága az attóli elállás végett elibe terjesztendő.

Ezen eseteken kívül tüstént a felek kihallgatása s az azokkali tárgyalás, és pedig leközelebb az önkéntes ráállás vagy egyezés létesítése végett, eszközendő.

- b) A tárgyalásban nem csupán azon személyeknek kell részt venniök, kik ellen a bejelentés világosan intéztetett, hanem arra azon felek is meghivandók, kik az által a telekjegyzőkönyvek tartalma szerint jogosan érdekelteknek látszanak.
- c) A szóbeli kihallgatás szabályul tekintendő; azonban írásbeli nyilatkozatok is követeltethetnek, ha az által idő nyeretik, vagy a feleknek költségek kiméltetnek meg.
- d) Ha a bejelentés olly birtokváltozásra vonatkozik, melly csak az illető telekjegyzőkönyv hitelesítése után, de a hirdetvény

hatályossága kezdetének napja előtt történt; az új tulajdonos a végett, hogy mint olyan a telek-jegyzőkönyvben bejegyeztesék, a jogszímen kívül azon körülményt is tartozik igazolni, hogy ő a kijelölt időközben lépett a fekvőség birtokába.

Ezen körülmény azon községnek, hol a fekvőség létezik, eljárása által hivatalból kiadandó és a község pecsétével ellátandó bizonyítvánnyal is igazoltathatik.

- e) Ha valamely bejelentett tulajdoni igény tárgyalásánál olly vitapontok keletkeznek, mellyek barátságos úton ki nem egyenlíthetők; azon esetben, ha az iránt ezen vagy más bíróságoknál különben is per nics folyamatban, ezek fölött szóbeli peres eljárás indítandó, s azon esetben, ha már a bejelentés nem kereset alakjában terjesztetett elő, vagy ezen alakban tüstént jegyzőkönyvbe nem adathatott, e végre, vagy az írásbeli kereset benyújtása végett a bejelentés különbeni visszautasítása mellett, megfelelő határidő szabandó.
- f) Ha valamely a 3. §. 2. pontja szerint bejelentett igénynek a telek-jegyzőkönyvbeni föl- vagy bejegyezhetése ellen kifogások tétetnek; ez iránt, de formaszzerű per megengedése nélkül, tárgyalás tartandó és végzéssel döntendő el.
- g) Ha azonban bármiféle bejelentett igény

íránt olly egyezés jő létre, melly által a folyamatra levő per megszűnik; a felől azon bíróság, mellynél ezen per foly, értesítendő.

Ha az egyezés megkisérlése nem sikerül; a feleknek tudtára adandó, hogy, ezen per följegyezve marad mindaddig, mig annak jogerejü eldöntése alapján az egyik vagy másik fél föllépése folytán a följegyzés kitörlése a 27. §-hoz képest ki nem eszközöltetik.

26. §. Ha a felek előadásai és igényei, a létező helyszinelési munkálatok alapján, helybeli nyomozások nélkül még utólagos nyilatkozatok segélyével sem hozathatnak tisztába: a községbe egy bírói bizottmány küldendő ki olly czélból, hogy a vitát a hely színén barátságos uton intézze el, s ha ez nem sikerül, a tárgyalást a polgári perrendtartás szabályai szerint eszközölje.

Bizottmány azon esetben is küldethetik ki, ha egy vagy több bejelentések folytán a községben lakó sok személyek hallgatandók ki, s ha ennél fogva világos, hogy a helyszinényi tárgyalás czélszerűbben s idő- és költségkimélessel történhetik.

27. §. Ha valamelly fél

- a) keresetétől elállott vagy jogérvényesen elmozdítatott; vagy ha
- b) az érdeklött felek meg- vagy kiegyezése, avagy jogérvényes határozat alapján, a telek-jegyzőkönyvekben valamelly igazi-

tásnak, kiegészítésnek, lejegyzésnek, hozzájegyzésnek vagy átjegyzésnek kell történnie; — a telekkönyv-irodának hivatalból meghagyandó, hogy az *a*) alatti esetben a bejelentés följegyzésének kitörölését (24. §.), a *b*) alatti esetben pedig az ott kijelölt cselekvényeket a telek-jegyzőkönyvekben s egyszersmind az az által elintézett bejelentés följegyzésének kitörölését a birói meghagyásra hivatkozva teljesítse, s a foganatosításról a feleket értesítse.

VI. Különös határozatok a 3. §. 3. pontjában említett bejelentések körüli eljárás iránt a javaknak a megyei vagy kerületi telekkönyvekbei fölvétele tekintetében.

28. §. A 3. § 3. pontjában említett bejelentések folytán, mellyek a nemesi javakkal az 1848. évig egybekapcsolt törvényhatóság gyakorlását tárgyazzák, az 1855. június 27-kén kelt igazságügyi-ministeri rendelet (birod. törv. lap 116. sz.) határozataira és a fölmutatott bizonyítékok elegendő voltárai tekintettel, végzés által a folyamodás fönmaradása mellett elhatározandó, vajjon az érdeklött javak a megyei vagy kerületi telekkönyvekbe fölveendők-e; vagy pedig a mennyiben ezen elhatározásra még közelebbi igazolás kívántatnék, a feleknek ez, az igazolás benyújtásárai kellő határidő kitűzése mellett meghagyandó.

VII. Különös határozatok a 3. §. 4. pontjában említett betáblázott követeléseket tárgyazó bejelentések körüli eljárás iránt.

29. §. A betáblázott követeléseknek a 3. §. 4. pontjában kijelölt bejelentései irásban vagy szóval terjesztendők elő.

Azon hitelezők, kik távolabb fekvő járásokban laknak, s betáblázott követeléseiket ott létező fekvőségekre akarják átkebleztetni, azoknak bejelentését azon szolgabírói vagy járási hivatalnál is, mellynek körületében azon fekvőségnek léteznek, a hirdetvényi határidő alatt irásban vagy szóval előterjeszthetik, minél a bíróság a 23. §. utolsó pontjában foglalt szabályok szerint köteles eljárni.

30. §. A bejelentésekben pontosan kijelölendők azon földbirtokosok, a kik ellen azok intézvék, és azon telek-jegyzőkönyvek, a melyekbe be vannak jegyezve azon fegvőségek, a melyekre a jelzálogi átkeblezésnek történnie kell.

Ugyanazon földbirtokos ellen ugyanazon hitelezőnek több követelései is, még pedig az ugyanazon telekkönyvi hatóságnál létező különféle jegyzőkönyvekbe bejegyzett több telek könyvi jószágtestekre leendő jelzálogi átkeblezése végett is, egy kérvényben jelentethetnek be.

31. §. A bejelentéseknek a betáblázott adóslevelekkel, és ott, hol a betáblázás megtörténtéről külön bizonyítványok kiadása szo-

kásban volt, ezekkel is tanusítva kell lenniök, ellenkező esetben azok visszautasítandók.

Mindenik földbirtokos számára, ki ellen a bejelentés intéztetik, az adósleveleknek egy másolata nyújtandó be, melly a telekkönyviroda valamelyik hivatalnoka által hivatalból láttamazandó.

32. §. Az eredeti adóslevelekkel tanusított bejelentések, a 24. §.-ban kijelölt módon, a telekjegyzőkönyvekbe következő fölülírás alatt: „Betáblázott követelések bejelentései“ följegyzendők.

Ha ugyanazon követelés több telek-jegyzőkönyvekbe jegyeztetik föl, ezen körülmény mindenik jegyzőkönyvben a többiekre hivatkozva kiteendő.

A bejelentésen mindenik telek-jegyzőkönyvre, mellybe az följegyeztetett, hivatkozni kell.

33. §. A telekkönyvi hatóság legközelebb hivatalból vizsgálja meg, vajjon az igazolt betáblázás átalában, s különösen a kijelölt telek-jegyzőkönyvekbe bejegyzett fekvőségek tekintetében, birhat-e jogi hatálylyal.

Ha nyilvánvaló, hogy a törvények (az 1840. évi XXI. czikk 1. és 9. §§.) annak jogi hatályt nem tulajdonítanak; ugy a bejelentés visszautasítandó, s a végzés jogerőre emelkedése után a bejelentés följegyzése kitörlendő.

34. §. A telekkönyvi hatóság köteles továbbá azon időpontot, mellytől fogva a betáblázott követelést az elsőbbség illeti, az előter-

jesztett eredeti okiratok alapján a törvény szerint hivatalból meghatározni.

A korábbi elsőbbségnek maga az adós által történt megengedése jogi hatálylyal nem bír.

A telekkönyvi hatóság által meghatározott elsőbbség, a bejelentésen, s annak a telek-jegyzőkönyvbei följegyzése mellett (32. §.) kiteendő.

A helyszinelő bizottmányok által az e tárgyban utasítások szerint az érdekllett felek egyetértése folytán bejegyzett hozományok, kikötmények, örökrészek a régi terhek közé tartoznak, mellyeket az elsőbbség ezen bejegyzvények aláírása napjától, s ha ezen nap nem igazolható, azon naptól fogva illeti, melyen a telek-jegyzőkönyvek hitelesítése a községben befejeztetett.

35. §. Ha az adóslevél állítólagos kibocsátója ellen valamely betáblázott követelés jelentetett be, s ha ő a bejelentés birói elintézésékor a telek-jegyzőkönyvbe azon telekkönyvi jószágtest birtokosakép van bejegyezve, mellyre a követelés átkeblezendő, a nélkül, hogy ellene ezen telekkönyvi jószágtest tekintetében a hirdetvényi fölszólítás folytán eddigelő tulajdoni igény érvényesítetett volna; ugy a hitelező és az adóslevél állítólagos kibocsátója, s ez különösen azon meghagyással idézendő, hogy ő az ellene bejelentett követelés iránti nyilatkozatát a tárgyalási határnapon terjeszsze elő, vagy legfőlebb az erre rendelt óra eltelte előtt a telekkönyvi hatóságnál írásban nyujtsa be, el-

lenkező esetben azon követelésnek kért jelzálogi átkeblezése azonnal meg fog engedtetni, s ő annak érvényességét csak rendes keresettel fogja megtámadhatni.

Az adóslevél a bejelentéshez füzendő, s időközben az irományok között tartandó.

Ha a földbirtokos nyilatkozatot nem ad, úgy a tárgyalási jegyzőkönyv elintézéséül a telekkönyv-irodának tüstént meghagyandó, hogy a követelésnek kért jelzálogi átkeblezését a 43. §. szabálya szerint teljesítése, azt az adóslevélre írja föl (136. §.), a bejelentés följegyzését (32. §.) törölje ki s erről mind a két felet, és pedig a kérelmezőt az adóslevél visszacsatolása mellett, értesitse, a földbirtokos számára pedig tartsa fön azon jogot, miszerint ő azon átkeblezést rendes jog útján megtámadhassa.

Ha a földbirtokos a követelés valóságát vagy azon körülményt, hogy az adóslevél ő általa iratott legyen alá, vagy hogy annak betáblázásából ellene vagy a bejelentésben kijelölt jószágtestekre elsőbbségi jog származnék, kétségbe vonja, vagy ha ő a követelés ellen azon kifogással lép föl, hogy az fizetés által vagy más módon elenyészett, úgy az egyezség megkísérlendő, s azon esetben, ha az egyezség létre nem jő, vagy ha a földbirtokos nyilatkozata írásban nyújtatott be, a vitapontok iránt szóbeli peres eljárás indítandó.

36. §. Olly betáblázott követelésnek, mellynél a megelőző szakaszban kijelölt föltétemények nem léteznek, minden bejelentése iránt

tárgyalási határnap rendelendő, s arra mindazon felek meghivandók, kiknek jogaik a követelés kért jelzálogi átkeblezése által a telek-jegyzőkönyvek tartalma szerint érdekeltetnek.

Ennélfogva azon fél is megidézendő, mely a 3. §. 1. és 2. pontjában meghatározott fölszólítás folytán tulajdoni igényt jelentett be azon telekkönyvi jószágtestre nézve, melyre a telek-jegyzőkönyvben bejegyzett birtokos elleni követelések átkeblezendők lennének, s különösen azon kérdés veendő tárgyalás alá, vajjon s mennyiben marad föl ezen fél irányában is azon esetben, ha azon telekkönyvi jószágtest tulajdona neki odaitéltetnék, a bejelentett követelésnek arra kieszközölt jelzálogi átkeblezése, vagy mennyiben törlendő az ki.

Ezen tárgyalásnak kell történni azon esetben is, ha a főnkijelölt tulajdoni igény csak akkor terjesztetik elő, midőn a követelésnek jelzálogi átkeblezése a telek-jegyzőkönyvbe bejegyzett birtokos ellen már kieszközöltetett.

Mindenek előtt az egyezés kísérendő meg. Ha ezen kísérlet nem sikerül, a vitakérések iránt szóbeli peres eljárás indítandó.

Ha az erre nézve kitűzött tárgyalásra egyik fél sem jelenik meg, a hitelezőnek meghagyandó, hogy a betáblázott követelésnek bejelentett jelzálogi átkeblezését a tárgyalásra meg nem jelent ellenfél ellen a jog rendes útján érvényesítse, mire, neki még pedig vagy a szóbeli keresetnek jegyzőkönyvbe adása, vagy pedig az írásbeli kereset benyújtása végett, kellő

határidő szabandó azon hozzáadással, hogy ezen határidő sikertelen eltelte után a bejelentés vissza fog vettetni s annak följegyzése a telekjegyzőkönyvből tüstént hivatalból ki fog törölni.

Erről az ellenfél értesítendő.

37. §. A betáblázott követelések bejelentései, s azok fölötti tárgyalások, egyezségek és birói határozatok jogi hatálylyal birnak nemcsak az azok által érdeklett felek, hanem azon személyek irányában is, kik az azon bejelentések által érintett telekkönyvi jószágtestek tulajdonát csak később, a 35. és 36. §§-ban kijelölt eljárás megindítása után, a jelen rendelet második részében foglalt határozatok szerint szerezték meg.

Nekiek azonban szabadságukban áll, a még folyamatban levő tárgyalásban, azon stadiumban, a mellyben az létezik, részt venniök.

E végre nekiek, ha kívánják, szükséges fölvilágosítás adandó s az irományok megtekintése megengedendő.

38. §. Ha a telekkönyvi hatóság székhelyétől távolabb fekvő községekbeli földbirtokok ellen betáblázott követelések számosabb bejelentései fordulnak elő, idő- és költségkiméltetés végett az e részbeni tárgyalások magában a községben szakadatlan sorrendben történhetnek.

39. §. Azon kölcsönökre nézve, mellyek az álladalom vagy valamely közpénzalap vagy hitelintézet által valamely községnek, s illető-

leg az azon községbeli házbirtokosok és gazdaságtulajdonosoknak betáblázás mellett adattak, minden egyes adós ellen külön bejelentést benyújtani nem szükséges; sőt a kölcsönadó képviselőjének szabadságában áll, minden adósok és követelések jegyzékét a betáblázott követelésekre hivatkozva, a telekkönyvi hatóság elé terjeszteni, mi iránt az adósok, a képviselő meghívása és az általa fölmutatandó adóslevelek előterjesztése mellett, meghallgatandók, s ennek eredményei után a további eljárás a fönnebbi szabályok szerint teljesítendő.

Hasonló módon járhatnak el mind az országfejedelmi, gyámsági és gondnoksági hatóságok, mind pedig az árvabizottmányok, és a bejelentésre kirendelt képviselők is (11. §.) a kiskorú és gondnokság alatt álló egyének betáblázott követeléseinek bejelentésénél.

A telekkönyvi hatóság hivatalból tartozik a mennyire lehet arról gondoskodni, hogy a most említett személyek, képviselőiknek az ügyekbeni netaláni járatlansága miatt, kárt ne szenvedjenek.

40. §. A földbirtokosoknak és hitelezőknek szabadságában áll, a bejegyzett követelések átkeblezésének ügyletét bíróságkivüleg rendezni és kiegyenliteni.

Illy esetben a bejelentések a hirdetvényi határidő elmulasztásával egybekapcsolt joghatványok elkerülése végett a fönnebbi szabályok szerint terjesztendők ugyan elő; de azokban a

folyamatban létező bíróság kívüli egyezkedésre hivatkozni kell.

Az illyes bejelentések a telek-jegyzőkönyvekbe följegyzendők (32. §.), miről a földbirtokosok hitelezők, még pedig ez utóbbiak az adóslevelek visszaszolgáltatása mellett, olly megjegyzéssel értesítendők, hogy a bírósági tárgyalás csak az egyik vagy másik fél további föllépése folytán fog megindítatni.

41. §. Ha a bejelentett követelések teljes összegökben több telekkönyvi jószágtestekre kebleztettek át, vagy e végre az illető telek-jegyzőkönyvekbe följegyeztettek, s ha az ez által terhelt földbirtokosok azt hiszik, hogy ők az előbbi törvények s különösen az 1840. év XXI czikk 18. és 19. §§. értelmében, a betáblázott követeléseknek több telekkönyvi jószágtestekre számszerűleg fölosztott összegek szerinti átkeblezését követelhetik; szabadságukban áll az e részbeni fölosztási tervet, az egyes telekkönyvi jószágtestek értékének megítélésére szolgáló tanusítványokkal együtt előterjeszteni, s annak birói jóváhagyását kereset alakjában kérni, s egyszersmind azt kívánni, hogy ezen kereset a telek-jegyzőkönyvekben átkeblezett vagy följegyzett követelések mellett, olly harmadik személyek tudomására, kik ezen követelésekre később netalán jogokat nyernek, följegyeztessék.

A kereset fölött szóbeli eljárás indítandó, mellynél az egyezés megkísérlendő s ennek nem sikerülése esetére minden viszonyok mél-

tányos tekintetbe vételével végzés általi határozat hozandó.

24. §. Ha valamely hitelező

- a) bejelentésétől elállott vagy jogérvényesen elmozdítatott, vagy ha
- b) a földbirtokos világos beléegyezése vagy a 35. §. esetében nyilatkozatának elmulasztása folytán, vagy egyezség avagy jogerejű birói határozat alapján, a betáblázott követelések jelzálogilag átkeblezendők;

a telekkönyv-irodának hivatalból meghagyandó, miszerint : az a) alatti esetben a bejelentés följegyzésének kitörlését (32. §.) a b) alatti esetben pedig a szükséges nyilvankönyvi bejegyzéseket s egyszersmind az az által elintézt bejelentések följegyzésének kitörlését, a birói meghagyásra hivatkozva telyesítse, a követelés jelzálogi átkeblezésének megtörténtét az illető adóslevelen bizonyítsa (136. §.), s erről a földbirtokosokat és hitelezőket, még pedig az utóbbiakat az adóslevelek visszaszolgáltatása mellett értesitse. Lásd egyszersmind a 35. §. 3. pontját is.

43. §. A betáblázott követelések jelzálogi átkeblezése vsgett az illető telek-jegyzőkönyvekben a birtokváltozási lap után egy lap következő fölirással „^{C.}/_{a.} Régi terhek“ nyitandó, mire a „C. Uj terhek“ fölülírás alatt lap következik.

A régi terhek épen ugy jegyzendők be,

mint az új terhek, de azon különbséggel, hogy minden régi teher előtt a hasáb közepén elsőbbségének napja kitétessék, p. o. „1835. a u g u s t u s 10-k é r ő l i e l s ő b b s é g.“

A bejegyzvény szövegében ezen nap betűvel irandó.

Ha több követelések közül, melyek ugyanazon napról elsőbbséggel bírnak, egyet előjog illet (1840. évi XXI. cikk 5. §. s az 1849. december 28-kán kelt ideiglenes rendelet 37. §.); ezen előjog is kiteendő.

A sorszámoknak úgy a régi, mint az új terhek lapján is 1. számmal kell kezdődniök; azonban a régi terhek lapján előforduló sorszámok alá a betű irandó törtszám alakjában.

VIII. A különös telekkönyvi betétek szerkesztése s azoknak közzététele.

44. §. A betáblázott követelések bejelentésére szabott hirdetvényi határidő eltelte után a telek-jegyzőkönyvekből a különös betétek szerkesztendők.

Ezen ügylet a hirdetvényi felszólítások folytán folyamatba tett vagy folyamatban levőkép igazolt s még jogerejüleg el nem döntött perek miatt föl nem tartóztatandó.

45. §. A különös betétekbe csak a telek-jegyzőkönyvekben előforduló olly bejegyzvények vétetnek föl, mellyek vagy vitatlanul maradtak, vagy az ellenök támasztott igények bírósági eldöntése, avagy az irántuk

kötött egyezségek által, jogerejüleg megállapítottak, vagy a különös betétek szerkesztésének idejekor még vita alatt vannak. Ezen utóbbiak mellé a vitaalattiság megjegyzése melléklendő.

Egyébiránt a különös betétek olly módon szerkesztendők, mint a telek-jegyzőkönyvek. Ennélfogva minden különös betét *A.* a Birtokállási; *B.* a Tulajdoni és *C.* a Teherlapra osztandó el. Lásd az I. mintát.

A különös betétek annakutána bekötendők s vezetés végett a rendes telekkönyvi bíróságoknak átadandók.

46. §. Mihelyest a különös betétek szerkesztése megtörtént, egy hirdetvény bocsátandó ki, mellyben azon községek, mellyekre nézve a betétek készen vannak, s azon bíróságok, a mellyeknek s azon nap, a mellyen azok vezetés végett át fognak adatni, kijelölendők.

Egyszersmind a hirdetvényben mindazon személyek, kik jogaiknak a különös betétek szerkesztésénél netalán történt kihagyása vagy hiányos bejegyzése által magukat sértve érzik, fölszólítandók, miszerint ezen fogytkozást három hónapra szabandó határidő alatt, a 3. §. 1. pontjában kimondott jogkövetkezmény elkerülése mellett, jelentsék föl.

Különösen a régi terhek lapján bejegyzett hitelezők is, kik magukat elsőbbségi jogukban a telekkönyvi hatóságtól valamelly más hitelezőnek odaitélt elsőbbség által sértve

érzik, fölszólítandók, miszerint ezen elsőbbséget, igényeltt előjoguk különbeni elvesztése mellett, a főnebbi határidő alatt támadják meg.

47. §. A főnebbi szakaszokban kijelölt hivatali ügyetek foganatosítását tárgyazó ki-merítő utasítások, az egyes telekkönyvi hatóságoknál előforduló tettleges viszonyok figyelembe vételével, külön fognak közzététetni.

IX. Illetékmentesség.

48. §. Minthogy azon ügyetek, mellyek ezen rendelet I. részének határozatai szerint foganatosítandók, az új telekkönyvek első szerkesztésének lényeges alkatrészét képezik, ennél fogva az azokra vonatkozó hivatalos cselekvények, jegyzőkönyvek és kiadványozások, valamint a felek által előterjesztett beadványok és védivek, a mennyiben azok csupán ezen ügyetek foganatosítására szolgálnak; az 1850. october 11. kelt legfelsőbb határozvány, s az igazságügyi ministeriummal egyetértőleg 1851. september 10-kén, 30,176. sz. alatt kibocsátott pénzügyministeri rendelet alapján, illetékmentesek.

II. RÉSZ.

Az új telekkönyvek vezetését tárgyazó szabályok.

I. Általános határozatok.

49. §. A telek-jegyzőkönyvek, birtokrészlet-lajstromok, vázlatrajzok és névjegyzékek

belszerkezete tárgyában a helyszinelő bizottmányok számára adott utasítások, ezen munkálatok vezetésénél a telekkönyvi hatóságokra nézve is kötelezők.

50. §. A telekkönyvvezetés tekintetében úgy a telekjegyzőkönyvekre (6. §.), mint a különös betétekre nézve is (44. és 45. §§.), következő ideiglenes szabály érvényes, míg e tárgyban végleges törvény nem boczáttatik ki.

II. A birtokállási, tulajdoni és teherlap tartalma.

51. §. A birtokállási lapon, a telekkönyvi jóságtest tárgyilagossá ismertető jelei szerint, különös jogi minőségének rövid kijelölésével, táblás átnézet alakjában adatik elő.

Ezen alakban vezetendő a birtokállási lap tovább is.

Ha valamely telekkönyvi jóságtest tárgyilagossá terjedelme változik; a lejegyzendő részlet aláhuzandó, a hozzájegyzendő részlet pedig a tárgyilagossá ismertető jelekkel a folyó sorszám alatt jegyzendő be.

Mindkét esetben a sorszám, melly alatt a bírósági le- vagy hozzájegyzési rendelet a tulajdoni lapon be van jegyezve, a jegyzet rovatóban idézendő (52. §. f.)

A birtokállási lap azonban az abban kijelölt birtokrészletek külső ismertető jeleinek, minőségeinek és előadott térmértékének valóságáért nem kezeskedik.

52. §. A tulajdoni lapra bejegyzendők:

- a) a tulajdonos vezeték- és keresztnéve, valamint netaláni mellékneve, vagy polgári állásának, származásának, iparának, lakhelyének sat, más ismertetőjele, hogy az által a személy iránti minden kétség elhárítassék: — községek, intézetek, testületek, alapítványok és más jogi személyeknél, az őket illető sajtóságos nevezetek (helységnév, czimzet, aláírási czim); — s közös tulajdon esetében az ugyanazon módon kijelölt tulajdonostársak;
- b) a tulajdonjoghozi czim;
- c) a tulajdon minden további átruházásai;
- d) minden nyilvánkönyvi bejegyzés alá került föltételek vagy korlátolások, mellyek a nélkül, hogy csupán a telekkönyvi jószágtesthez volnának kapcsolva, a tulajdonos személyét kiskoruság, gondnokság alapján sat. vagy tulajdoni jogát illetik, mint a helyettesítés, elővásárlási jog, az előbbi magyarországi törvények szerinti zálogbirtoklási viszony sat.;
- e) a főnemlitett körülmények és viszonyokban előforduló minden változások;
- f) valamelly telekkönyvi jószágtest részleteinek minden le- és hozzájegyzései; végre
- g) a telekkönyvi jószágtestnek a szerzési okiratokban pénzben kifejezett átvételi ára, valamint ha a felek kívánják, annak igazolt becsára; a telekkönyv azonban nem kezeskedik azért, hogy az ár vagy az ér-

ték helyesen adott elő, vagy hogy az változatlanul maradt.

53. §. A tulajdon olly korlátolásai, melyek a tulajdoni lapra a korábban bekönyvezett hitelezők beleegyezése nélkül jegyeztetnek be, ezen hitelezők jogait nem akadályozhatják arra nézve, hogy ők a nekik elzálogított telekkönyvi jószágtestet a tulajdon ezen korlátolásaira való tekintet nélkül végrehajtás alá vehessék.

54. §. A t e h e r l a p n a k a telekkönyvi jószágtesten vagy annak egy részén fekvő zálog- és alzálogjogokat, szolgalmakat és más dologbani jogokat s kötelezettségeket (terheket), a mennyiben azok az általános polgári törvénykönyv határozatai szerint telekkönyvi bejegyzésre alkalmasak ; továbbá azoknak jogi tulajdonságát, p. o. hitbizomány, tőkepénzi vagy biztosítéki minőségét, nemkülönben ezen terhek átváltozásait és elenyészéseit határozottan és kétségtelenül kell tartalmaznia.

A jogczim és az ennek folytán jogosítottak ugyanazon módon jegyzendők be, mint az a tulajdoni lapra nézve rendeltetett.

III. A telekkönyvi jószágtest jogi természete.

55. §. Minden telekkönyvi jószágtest jogi tekintetben egy egésznek tekintendő :

- a) ennél fogva a tulajdoni jog valamely telekkönyvi jószágtestre vagy csak valamely egyes vagy jogi személy részére, vagy pedig tulajdonostársak részére ugyan, de testileg oszthatlanul jegyeztethetik be ;

- b) olly tulajdonostársaknál, kiknek részeik nem egyenlők (az általános polgári törvénykönyv 839. §.), a minden egyest illető, s az egészhez arányban kifejezett rész, p. o. mint egy harmadrész, két ötöd-rész, jegyzendő be.
- c) Ha valamely telekkönyvi jószágtest egyes részletei tulajdoni joggal más személyre ruházandók át, azokat egyideűleg azon telekkönyvi testekkép bejegyezni (számukra új betéteket nyitni), vagy pedig, ha az új szerző már olly telekkönyvi jószágtestet bír, mellyel ezen részletek az 1853. april 18-kán kelt ministeri rendelet (birod. törv. lap 65. sz.) 14—19. §§-nak elvei szerint egyesíthetők, ezen telekkönyvi jószágtesthez hozzájegyezni, mi által azok ennek kiegészítő alkatrészévé válnak.

Hasonló módon kell eljárni a közösen birt telekkönyvi jószágtest testi elosztása esetében is.

56. §. A le- és hozzájegyzések csak következő föltételek alatt engedtethek meg:

- a) a netalán köztekinteteből szükséges politikai engedelem igazolása előterjesztendő;
- b) a lejegyzendő részleteknek pontosan és határozottan kell kijelölve lenniök;
- c) ha valamelly telekkönyvi birtokrészletből annak csak egy része lenne lejegyzendő; a szétdarabolandó részlet terve (térképe, rajza, vázlata) az új-részeknek, azok hely-

- rajzi számainak és térmértékének előadásával, fölmutatandó ;
- d) ha a telekkönyvi jószágtest, mellyből lejegyzésnek kell történnie, terhelve van, e végre a nyilvánkönyvi hitelezők beleegyezése igazolandó ; kivévn, ha a lejegyzés azok biztosságára nézve sérelemmel nincs egybekapcsolva, mi fölött a bíróság, a hitelezők előleges meghallgatása mellett, saját belátása szerint határoz ;
- e) ha a birtokrészletek a terhek átkeblezésével valamelly hasonlókép terhelt telekkönyvi jószágtesthez lennének jegyzendők ; a mindkét részről nyilvánkönyvi hitelezőknek a rangsorozat és jogaik viszonya iránti egyetértése kívántatik meg, a hozzájegyzés által nagyobbodott telekkönyvi jószágtestre nézve ;
- f) a közcélok végetti kisajátítás (Expropriatio), vagy telkek elveszte avagy természetű növedéke esetében lejegyzésnél követendő eljárás külön rendeletek által szabályoztatik ;
- g) mikép kelljen az elkülönítés és tágosítás eseteiben le- vagy hozzájegyzéseknél eljárni, az 1853. april 18-án kelt ministeri rendelet (birod. törv. lap 65. sz.) 63. §. által határoztatik meg.

57. §. A zálogjog csak az egész telekkönyvi jószágtestre, közös jószágoknál pedig mindenik tulajdonos-társ jutalékára is, de sem birtokrészletekre, vagy a telekkönyvi jószág-

...
 ... sem pedig valamely közös tulajdoni jutalék egy részére nem szereztethetik.

58. §. Az alzálogjog az egész jelzálogi követelésre; annak hányad vagy számszerűleg meghatározott részeire pedig csak akkor szereztethetik, ha az illyes részek más hitelezőkrei átruházás által telekkönyvileg származtak.

IV. A telekkönyvi bejegyeztvények fajai.

59. §. A telekkönyvi bejegyeztvények vagy

- a) *b e k e l e z é s e k* (betáblázások), melyek minden további igazolás nélkül; vagy
- b) *e l ő j e g y z é s e k* (Pränotationen), melyek csak utólagos igazolásuk föltétele alatt eszközlik a nyilvánkönyvi jogoknak mint illyeneknek szerzését, átváltozását vagy megszüntét; és végre
- c) *p u s z t a f ő l j e g y z é s e k.*

V. A telekkönyvi bejegyzések megengedése és teljesítése.

60. §. Telekkönyvi bejegyzések csak a felek vagy hatóságok kérelme folytán, még pedig rendszerint csak a telekkönyvi hatóság által engedtetnek meg s csak ezen hatóság írásbeli meghagyásának tartalma szerint teljesitetnek.

Azon esetek, melyeken az ítélő vagy peres ügyeken kívüli bíró telekkönyvi bejegyzések megengedésére vagy azok teljesítésének a

telekkönyvi hatóságoknál eszközzésére hivatva van, a peres ügyekben s azokon kivüli eljárást tárgyazó szabályokban határoztatik meg.

VI. A telekkönyvi bejegyeztvények hatályossága és rangsorozata.

61. §. A telekkönyvi bejegyeztvények hatályossága azon időponttól fogva kezdődik, melyben az azok teljesítéseérti szabályszerűleg fölkészített kérvény a telekkönyvi hatóság iktatóhivatalába beérkezett.

Ennélfogva a bejegyeztvények közötti nyilvánkönyvi rangsorozat és e részbeni telekkönyvi kérvények iktatókönyvi számának sorrende szerint határoztatik meg.

Ha a kérvények az iktatóhivatalba egyideűleg érkeztek be, az azok folytán történt bejegyeztvények, a mennyiben azok ugyanazon telekkönyvi jószágtestre vagy ugyanazon nyilvánkönyvi tételre vonatkoznak, egymás között egyenlő rangsorozatban állanak (1853. május 3-kán kelt nyiltparancs, biród. törv. lap 81. sz., 118. §.)

Egyik hitelező csak annyiban engedhet a másíknak elsőbbséget, a mennyiben az által harmadik személyek jogai sérelmet ném szenvednek.

62. §. Bekeblezettnek vagy előjegyeztettnek csak az tekintethetik, a mi a telekkönyvbe világosan bekeblezett vagy előjegyeztetkép jegyeztetett be.

A bekeblezés vagy előjegyzés csak azon jog tekintetében ad dologbani jogot, a melly bejegyeztetett. A bíró ennél fogva azon jogot, mellynek bejegyzése szükséges, a végzésben mindig pontosan jelölje meg s egyszersmind annak lényeges meghatározásait a telekkönyvbeni bejegyzés végett fejezze ki.

A bejegyzett jog közelebbi meghatározásai, mellyek, magából a telekkönyvből ki nem vehetők, azon okirat tartalma szerint ítélendők meg, mellynek folytán a bejegyzés megengedett.

VII. Általános határozatok a bekeblezések és előjegyzések iránt.

A. A bekeblezés és előjegyzés tárgya.

63. §. Ingatlan javakra csak azon jogok kebleztethetnek be vagy jegyeztethetnek elő, mellyek törvényes fogalmuknál fogva dologbani jogok; vagy mellyek a dologhozi jogok közé tartoznak ugyan, de a telekkönyvbeni bejegyzés által a törvény által meghatározott dologbani jog minőségét nyerhetik, mint p. o. az elővásárlási jog, a bérlési jog (általános polgári törvénykönyv 1073. és 1095. §§.)

Ennél fogva azon jogok is mindig csak törvényes megjelölésökkel kebleztethetnek be, vagy jegyeztethetnek elő.

Ehhez képest p. o. az adásvevési szerződés

által a vevőre nézve a vett jószág tekintetében származott jog, ha a törvényes föltételek léteznek, csak mint tulajdoni jog a tulajdoni lapon jegyeztethetik be; azonban mint oly puszta jog, melynél fogva a tulajdon csak a megállapított föltételek teljesítése mellett szereztethetik meg, mint ugynevezett a d á s v e v é s i j o g, sem a tulajdoni sem pedig a teherlapon be nem kebleztethetik sem elő nem jegyeztethetik.

64. §. Olly követelések vagy terhek, mellyeknek természete vagy tárgya határozottan elő nem adatik, se be nem kebleztethetnek, se pedig elő nem jegyeztethetnek.

65. §. Ennélfogva a zálogjog kölcsön- vagy más olly követelésekre nézve, mellyek csak pénzben igényeltethetnek, csupán számszerűleg meghatározott sommára nézve jegyeztethetik be.

Ha olly követelések, mellyek valamelly adott váltó- (elfogadási) vagy áruhitelből, valamelly elvállalt pénztár- vagy ügyvezetésből, vagy valamelly szerződés nem teljesítése esetei szavatosság vagy kárpótlás cziméből származhatnak, jelzálogilag biztosítandók; azon okiratban, mellyre a bekeblezésnek vagy előjegyzésnek történnie kell, előadandó azon legmagasb összeg, a meddig a hitel, vagy a kezesség (jótállás) terjedjen. Ha az okiratban ezen összeg előadása hiányzik, az a bekeblezési vagy előjegyzési kérvényben kifejezendő.

Ha a jelzálog birtokosa ez esetben magát terhelve érzi az által, hogy bejegyzés végett

fölötte nagy összeg adatott elő: ő annak kevesbitését kívánhatja, mi fölött a bíró a felek kihallgatása után határozand.

66. §. Ellenben oly jogok vagy terhek bekeblezése vagy előjegyzése végett, melyek, mint szolgálmak, bérlési jogok, természetbeni járadékok, a kikötmény, — a zálogjogtól lényegesen különböző természetűek, a pénzbeni fölszámítás vagy egy-bizonyos pénzösszegnek a lehető kárpótlás biztosításaképeni meghatározása nem kívántatik meg, habár azon jogok és terhek bekeblezése vagy előjegyzése által, mint p. o. a bérlési jognál, egyszersmind a netaláni kárpótlásérti zálogjog állapítatnék meg, (átalános polgári törvénykönyv 1121. §.)

B. A bekeblezések és előjegyzések közös kellékei.

1. Eredeti okiratok.

67. §. Bekeblezések és előjegyzések csak eredeti okiratok alapján történnek.

Birósági egyezségeknél a felek kiegyezése felől kiadott végzések vagy különös hivatalos okiratok (polgári perrendtartás 375. §.) eredeti okiratoknak tekintendők, melyekre bekeblezések vagy előjegyzések történhetnek.

A számvevőségek, a pénzügyi és más hatóságok intézményeinek és hivatalos jegyzőkönyveinek másolatai eredeti helyét pótolják azon esetben, ha azok azon hatóság által; melly az

jogra bekebleztethetnek vagy előjegyeztethetnek mindaddig, míg az örökhagyó vagy örököse a jószág vagy jog birtokosakép van a telekkönyvben bejegyezve.

Ha azonban az illyes bekeblezés vagy előjegyzés csak a hagyaték átadása után kéretek, az csak annyiban engedtetetik meg, a mennyiben az örökös adósságért a törvény szerint kezeskedni tartozik (átal. polg. törvk. 550, 820. és 821. §§.)

Egyszersmind az örökhagyó valamely adósságának az örökség átadása után kieszközölt bekeblezése vagy előjegyzése, az örökös korábban bejegyzett hitelezőinek utána áll.

73. §. Ha valamely hagyatékhoz tartozó ingatlan jószág vagy nyilvankönyvi jog a hagyaték átadása előtt, a tárgyalási hatóság beleegyezésével eladatik vagy átengedtetik; az átvevő nyilvankönyvi bejegyzése közvetlenül az örökhagyó után történik.

74. §. Mihelyest az örökös az örökösi nyilatkozatot beadta, hitelezőinek szabadságában áll, követeléseiknek a hagyatéki javakra s követeléseikre biztositását, az örökös részeire átadás megtörténte előtt is, bekeblezés vagy előjegyzés által eszközölni, a mennyiben arra nézve a többi törvényes kellékek léteznek; de az illyes biztositás csak azon föntartással engedtetetik meg, hogy az a hagyaték tárgyalásánál előforduló igényekre nézve sérelmes ne legyen, s csak az átadás megtörténtének idejétől fogva lépjen hatályba.

c) A bekeblezett s az előjegyzett tulajdonos vagy hitelező ellen.

75. §. Ha a bekeblezett tulajdonos ellen a tulajdoni jog előjegyzése megtörtént; úgy mind a bekeblezett, mind pedig az előjegyzett tulajdonos ellen is a további keblezések vagy előjegyzések megengedtetethetnek; azoknak jogi hatálya azonban attól függ, vajjon a tulajdon előjegyzése igazoltatik-e vagy sem.

Ha a tulajdon előjegyzése igazoltatik; úgy az igazolás bejegyzésénél egyszersmind mindazon bekeblezések és előjegyzések, melyek a korábban bekeblezett tulajdonos ellen azon kérvény benyújtása után eszközöltettek, mellynek folytán ellene a tulajdon előjegyzése történt, hivatalból kitörleendőek.

Ha ellenben a tulajdon előjegyzése kitöröltetik; úgy egyszersmind az ezen előjegyzésre nézve történt minden bekeblezések és előjegyzések hivatalból kitörleendőek.

Ezen szakasz határozatai azon esetre is alkalmazandók, ha valamely bekeblezett hitelező ellen követelésének más személyrei átruházása előjegyztetett.

d) Csőd esetében.

76. §. Csőd alá került vagyona bekeblezések és előjegyzések mennyiben történhetnek, a csődrendtartás 66. §. által határozatik meg.

6. A nyilvánkönyvi jog kitörlése.

77. §. A nyilvánkönyvi jog elenyésztésének vagy megszüntetésének bekeblezése vagy előjegyzése ezen jog kitörlésének hivatik, minél általában a bekeblezések és előjegyzések iránti szabályok szerint kell eljárni.

Ha tehát p. o. valamely nyilvánkönyvileg biztosított kölcsön visszafizetéséről nyugtatvány a bekeblezésre nézve kiszabott minden kellékekkel el van látva; ugy annak alapján a kölcsön kitörlése bekebleztetik, mivel annak további igazolása nem kívántatik meg.

Ha ellenben a nyugtatvány bizonyító erővel bir ugyan, de a bekeblezésre megkívántató kellékekkel nincs ellátva; ugy a befizetett kölcsön kitörlésének csak előjegyzése engedtetetik meg, melly még igazolandó.

78. §. Ha valamely nyilvánkönyvi jog kitörlése csak előjegyeztetik; azon jog tekintetében a további bekeblezések és előjegyzések, p. o. alzálogjogok, engedmények bekeblezései és előjegyzései megengedtethetnek; de ezeknek jogi hatálya attól függ, vajjon a kitörlés előjegyzése igazoltatik-e.

Ha a kitörlés előjegyzése igazoltatik, ennélfogva a jog kitörlése bekebleztetik; ezen bekeblezés teljesítésénél egyszersmind mindazon bekeblezések és előjegyzések, mellyek ezen jog tekintetében, kitörlése előjegyzésének időpontja után történtek, hivatalból kitörlendők.

79. §. Ha valamely jelzálogi követelés

azon időben, midőn annak kitörlése kéretik, alzálogjoggal van terhelve, s ha egyszersmind az alzálogjog megszüntetése az előterjesztett okiratok által be nem bizonyítatik; ugy annak kitörlése csak azon hozzáadással: hogy teljes joghatályuk csak az alzálog kitörlésével fog kezdődni, kebleztethetik be vagy jegyeztethetik elő; ennél fogva ezen kitörlés az alzálogjog tekintetében annak kitörléseig nem létezőnek tekintendő.

Ha a jelzálogi követelés kitörlésének bekeblezése a fönnebbi módon megtörtént; ezen követelés tekintetében további bekeblezések és előjegyzések többé nem engedtethek meg.

80. §. A tulajdoni lapra bejegyzett jogokból csak a tulajdon megszorításai, s vagy a felsőbb bíró határozatai vagy jogerejű ítélet által helyteleneknek ismert bejegyezvények, valamint a nem igazolt előjegyzések töröltethetnek ki.

Ellenben a tulajdon átruházásánál az elébbi tulajdonos jogainak világos kitörlése nem szükséges.

VIII. A bekeblezés különös kellékei.

1. Magánokiratoknál.

81. §. Hogy valamely magánokirat alapján bekeblezés történhessék, annak következő kellékekkel kell ellátva lennie:

- a) A jogügyletben résztvevő személyek, nemkülönben azon fekvőségek és jogok, melyekre nézve a bekeblezés szándékoltatik, olly határozottan kijelölendők, hogy azoknak azonossága iránt kétség ne forogjon fön.
- b) A bekeblezés alapjául szolgáló jogügylet benne előadandó.
- c) Végre a jogügyletről készített okiratban a bekeblezés megengedésének (clausula intabulandi) kell foglaltatnia. A bekeblezési engedelem egy külön okiratban vagy a telekkönyvi kérvényben is adathatik; csakhogy a külön okirat vagy a kérvény a bekeblezésre megkivántató kéllékel ellátandó s mindkét esetben a jogügyletről készített okirat fölmutatandó.
- d) A nyilvánkönyvi jog föltétlen kitörlésére a jogositottnak abbeli nyilatkozata, hogy ő a kitörlésbe beleegyezik, elegendő.

82. §. A külső alak tekintetében az okiratnak, hogy az bekeblezés alapjául szolgálhasson :

- a) az ügylet keltét, azaz megköttetése helyének, napjának, hónapjának és évének előadását kell tartalmaznia, és
- b) a kibocsátó sajátkezü aláírásával ellátva, s ennek vagy hitelesítve, vagy hozzá két olly férfi-tanu aláírásának mellékelve kell lennie, kiknek tanuskodási képessége ellen semmi törvényes aggály sem létezik.
- c) Ha a kibocsátó írni nem tud, vagy testi

fogyatkozások miatt írni nem képes, ugy szokott kezjegyet kell reá tennie, s ennek vagy hitelesítve vagy hozzá két tanu aláírásának kell mellékelve lennie, kik közül az egyik a kibocsátó nevét írja alá.

- d) Ha az okirat azon koronaországon kívül bocsáttatott ki, mellyben a bekeblezés szándékolttatik, a kibocsátó aláírásának bíróilag vagy valamely erre jogosított közjegyző által hitelesítve kell lennie.
- e) A külföldön kelt okiratoknak az ausztriai követség vagy ügyelői hatóság által is hitelesítve kell lenniök ; a mennyiben bizonyos álladalmak tekintetében törvényes kivételek nem léteznek.

83. §. Ha bizonyos okiratok jogérvényességére, a tartalom vagy alak tekintetében még más kellékek is vannak kiszabva, ugy azoknak ezen kellékekkel is ellátva kell lenniök, hogy a bekeblezés alapjául szolgálhassanak.

2. Közokiratoknál.

84. §. Bekeblezések alapjául szolgálható közokiratok következők :

- a) a közhatóságok és jogosított jegyzők által jogügyletekről fölvetett hivatalos iratok, ha ezek a bekeblezés végett a magán-okiratokra nézve kiszabott belső kellékekkel ellátvák ;
- b) a bíróságok vagy más arra jogosított

hatóságok által fölvelt végrehajtható egyezségek, és

- c) azon okiratok, mellyek valamely közhatóság biróilag végrehajtható ítéletének minőségével birnak: hová tartoznak különösen: a jogerejü birói határozatok, a vételár kimutatások birói jóváhagyásai az átvételi árra fizetés végett utasított, vagy az által nem fődözött s ennél fogva kitörlendő tételek tekintetében, elérverezett javakat tárgyazó átadási okiratok; a hagyatéktárgyalási hatóságnak az 1854. augusztus 9. kelt nyiltparancs 177. és 178. §§-ban kijelölt okiratai; a hátralevő adók, törvényes illetékek és járulványok fizetése tekintetébeni kimutatások és rendeletek, mellyek a közigazgatásnak arra hivatott közlönvei által bocsáttattak ki.

85. §. A közokiratok kiadványozásának külalakja az arra nézve önálló szabályok szerint itélendő meg.

3. Olly okiratoknál, mellyek ezen rendelet hatályosságának kezdete előtt bocsáttattak ki.

86. §. A valamely jog bekeblezése alapjául szolgáló okirat kellékeit tárgyazó szabályok, a jelen rendelet hatályosságának kezdete előtt kibocsátott okiratokra nem alkalmazhatók.

Az illyes okiratok alapján bekeblezések

Ezen rendelet hatályosságának kezdetétől számítandó egy év alatt annyiban engedtethek meg, a mennyiben a kötelezettek s a jogosítottnak személye, és a jogügylet, mellynek folytán valamely dologbani jognak vagy a követelésnek, a zálogjog elnyerése végetti bekebelezése kéretik, az okiratból kiderül, s ez a korábbi törvények szerint jogérvényesen kiadottak látszik.

Ezen év eltelte után az illyes régibb okiratokra csak az előjegyzés engedtethek meg.

IX. Az előjegyzés esetei.

1. Magánokiratokrai előjegyzés.

87. §. Ha a bekebelezés valamely magánokirat alapján meg nem engedtetik azért, mivel az a bekebelezésre szükséges kellékekkel nincs ellátva; az előjegyzés mindazáltal megengedethek, ha az okirat a 63. sat. §§. általános rendeleteinek megfelel, és a polgári rendtartás szabályai szerint bizonyítékul szolgálhat (86. §.)

88. §. Ezen föltétemény mellett a zálogjog előjegyzésének csak következő esetekben van helye:

- a) olly okiratok alapján, mellyek valamely meghatározott ingatlan jószágra vagy nyilvankönyvi jogra való zálogjoghozizimet tartalmaznak, vagy mellyekben legalább általában a követelés biztosításának joga meg van engedve;

- b) lejárt követelésoktól szóló adóslevelekre; ha a követelés lejártá rommondastól függ, egyszersmind erről is okirati tanusítvány mutatandó föl;
- c) a polgári perrendtartás 126. §-ban elősolt kereskedelmi és iparkönyvekből lejárt követelések iránt készített számlakivonatokra; a mennyiben a kivonat a könyvekkeli megegyezés és a könyvek kellő vezetése tekintetében a törvényesen kiszabott hitelesítéssel el van látva, s a mennyiben a könyvek bizonyító ereje még el nem enyészett;
- d) egyszersmind azon esetekben, mellyekben a törvények a hitelezőnek valamelly meghatározott követelésre, vagy valamelly jogviszonyban résztvevőknek az ebből származó kárra nézve biztosítási jogot adnak (mint p. o. az általános polgári törvénykönyv 458, 520, 835, 1245 §§., és a polgári perrendtartás 387. sat. §§.), a zálogjog előjegyzése a 65. §-hoz képest történhetik, ha a követelés vagy jogviszony és a biztosítás törvényes föltételei okiratilag tanusítatnak.

2. Közokiratokrai előjegyzés.

a) Közokiratokrai előjegyzés általában.

89. §. Közokiratokra előjegyzés csak akkor történhetik, ha azok azon kellékekkel el

vannak látva, mellyek az előjegyzésre valamely magánokiratnál is elegendők.

b) A kártérítés iránti határozatokrai előjegyzés.

90. §. Olly birói határozat alapján, melly által valamely félnek a kártalanításra vagy az elégtételelrei jog megítéltetik, de a fél az összeg tekintetében a jog utjára utasítatik, a kártérítésnek a kérvényben előadott összegére nézve a zálogjog előjegyzésének van helye. (65. §.)

c) A követelésnek a bíróságnáli letétele esetében.

91. §. Ha valamely jelzálogi követelés tárgya vagy

α) az általános polgári törvénykönyv 1425. §-ban foglalt engedélyhez képest, vagy pedig

β) különösen azon esetben, mellyben a hitelező a követelést a fizetőnek átengedni köteles (átal. polg. törvk. 1422. §.), bíróilag letéttetett vagy órizet alá adatott; a bírósági letételről vagy a bíróságilag kieszközöltt érzeménnyről kiadott hivatalos okirat alapján az α) alatti esetben a kitérlés előjegyzésének, a β) alatti esetben pedig a fizetőre átruházott követelés előjegyzésének van helye.

d) Birói határozataikra előjegyzés a jogerő bekövetkezte előtt.

92. §. Olly birói határozatok alapján, mellyek által valamely dologbani jog vagy valamely meghatározott követelési összeg odaítéltetik, vagy valamely nyilvankönyvi jog megtagadtatik, avagy elenyészettnek nyilvánítatik, a jogerő bekövetkezte előtt csak a jog vagy a követelés előjegyzésének, vagy pedig a nyilvankönyvi jog kitörlése előjegyzésének van helye.

e) A kincstár, továbbá az árva, gondnokság alatti és más birói fölügyelet alatt álló személyek biztosítása végett.

93. §. A zálogjog előjegyzése a kincstár, továbbá az árva, gondnokság alatt és más birói fölügyelet alatt álló személyek követeléseinek biztosítása végett, azon közigazgatási és birói hatóságok rendeletei vagy megkereső levelei folytán is történhetik, mellyek az illyes biztosítás kieszközlésére hivatvák, a mennyiben az összeg számszerűleg elő van adva (65. §.)

X. Az előjegyzések igazolása.

1. Á t a l á n o s h a t á r o z a t o k.

94. §. Minden előjegyzés csak azon föltétel alatt szolgál a dologbani jog szerzésé, átváltoztatása vagy megszüntetése alapjául, hogy

az igazoltassék, s csak azon terjedelemben, mellyben az igazolás megtörtént(59. §.)

Az igazolás visszahat az előjegyzési kérvény benyújtása időpontjára (61. §.) Ha az igazolás meg nem történik, az előjegyzés kitöröltetik.

2. Az előjegyzés igazolása a 87—91. §§. eseteiben.

95. §. A 87—91. §§. eseteiben kieszközölt előjegyzés igazolása annak, ki ellen az előjegyzés kieszközöltetett, vagy jogutódjának a bekeblezésre alkalmas nyilatkozata, vagy az ellene per útján hozott jogerejü határozat alapján történik.

96. §. Ha az igazolásnak per útján kell történnie ; a kereset az illető bíróságnál nyújtandó be. Ha az előjegyzési kérvény benyújtása idejekor az előjegyzett jog érvényesítése végetti kereset már folyamatban van ; ezen körülmény kimutatása elegendő, a nélkül, hogy külön kereset volna szükséges.

97. §. Az igazolási kereset azon naptól számított tizennégy nap alatt nyujdandó be, mellyen a végzés, a melly által az előjegyzés az első vagy felsőbb bíróság által megengedtetett, az előjegyzést kérőnek kézbesítve lön.

98. §. Az igazolási határidő szakadatlanul foly, s annál fontos okokból meghosszabbításnak van ugyan, de az előbbi állapotban visszahelyezésnek nincs helye.

A határidő meghosszabbításáérti kérvény a telekkönyvi hatóságnál nyújtandó be s a polgári perrendtartás szabályai szerint tárgyalandó. Abban elő kell adva lennie azon napnak, a melyig bezárólag a meghosszabbítás kéretik, ha ez meg nem történt volna, a végzésben azon nap, mellyen a meghosszabbított határidő lejár, a naptár szerint határozottan kifejezendő.

99. §. Ha az előjegyzés kitörlése az igazolás elmulasztása alapján az előjegyzett kéro beleegyezésének kimutatása nélkül kéretik; ugy egy rövid hádáridőre tárgyalás rendelendő, mellynél az előjegyzést kéro köteles kimutatni, hogy az igazolási határidő föntartatott, vagy hogy a kereset kellő időben nyújtatott be, ellenkező esetben az előjegyzés kitörlése minden további halasztás nélkül megengedendő.

Az igazolási keresetnek a határidő eltelte utáni elfogadására nézve a polgári perrendtartás 100. §-nak határozatai érvényesek.

Ha a telekkönyvi hatóság előtt a hivatalos irományokból tudva van, hogy a kitörlési kérvény benyújtása napján az igazolási határidő föntartatott, vagy az igazolási kereset benyújtatott; ugy a kitörlési kérvény elutasítandó,

100. §. Az igazolási kereset fölötti jogerejü határozat alapján, ha és a mennyiben az előjegyzés az által igazoltnak nyilvánittatik annak, a mi előjegyeztetett, bekeblezése; ha pedig az előjegyzés nem igazoltnak nyilvánittatik, az előjegyzés kitörlése történik.

3. Az előjegyzés igazolása a 92. §. esetében.

101 §. A 92.§. esetében kieszközölt előjegyzés, vagy azon birói határozat jogerőbe léptének kimutatásával, mellynek alapján az előjegyzés történt; vagy a felsőbb bíróság jogerejü határozata által igazoltatik, ha és a menyiben az által azon elsőb határozat helybenhagyatik.

4. Az előjegyzés igazolása a 93. §. esetében.

102. §. A kincstár, az árva, gondnokság alatti vagy más bírósági fölügyelet alatt álló személyek követelésének a 93. §. esetében kieszközölt előjegyzése azon hatóság jogerejü határozata által igazoltatik, melly a követelés fölötti ítélet hozatalára hivatva van.

Ha azonban a 93. §. esetében kieszközölt előjegyzés olly minőségü, hogy az keresettel igazolandó, az illyes előjegyzések tekintetében is a 95—100. §§. határozatai szolgálnak zsinórmértékül.

5. Az előjegyzés ismétlése.

103. §. Ha valamely jog előjegyzése azon okból, mivel az igazolási kereset kellő időben be nem nyújtatott, kitöröltetett, ugy ujlagos előjegyzés kérethetik; azonban a korábbi elő-

jegyzés által szerzett nyilvankönyvi jog, s az az által okozott költségek megtérítéséhez igény elenyészik.

Szabadságában áll azon jószág vagy nyilvankönyvi jogbirtokosának is, melyre az ujalagos előjegyzés történt, annak további ismétlését, az előjegyzést kérőnek joga előadásairai fölszólítása által megelőzni.

XI. Telekkönyvi följegyzések.

1. Á t a l á n o s h a t á r o z a t o k.

104. §. A telekkönyvi följegyzések tárgyát oly viszonyok és tények képezik, melyek

a) -a telekkönyvbeni följegyzés által csupán azon személyek érdekében tételnek közzé, kik a fekvőségek vagy jelzálogi követelésekről jogügyletet akarnak kötni, a nélkül, hogy az előjegyzés elmulasztásával bármilyen jogi következmény lenne összekapcsolva; vagy pedig, melyek

b) a polgári perrendtartás és jelen szabály határozatai szerint, egy bizonyos azzal egybekapcsolt joghatály végett jegyeztetnek föl.

Az elsőbb nemüekhez tartoznak a kiskorúság, annak a keresztelési vagy születési bizonyítvány vagy a nagykorúság alapjáni kitörlése; az atyai vagy gyámsági hatalom meghosszabbítása; a gondnokság és csőd följegyzései.

A második neműekhez számítandók a zárlat, a végrehajtási haszonbérbeadás, a végrehajtási árverezés, az egyetemleges zálogok, a rangsorozat és a per folyamatban létének följegyzései.

105. §. A telekkönyvi följegyzések a teherlapon jegyzendők be.

Csak azon följegyzések, mellyek a fekvőség tulajdonosának személyét tárgyazzák, vagy mellyek a tulajdoni jog megtámadását tanúsítják, iktattatnak a tulajdoni lapra.

2. Különös határozatok az egyetemleges zálogoknálí följegyzések tárgyában.

a) Az egyetemleges zálogok keletkezése és elosztása.

106. §. Ha a zálogjog ugyanazon osztatlan követelés tekintetében több zálogtárgyakra, azaz két vagy több telekkönyvi jószágtestekre vagy jelzálogi követelésekre kebleztetik be vagy jegyeztetik elő; az által egyetemleges zálogok keletkeznek, mellyek a hitelezőt arra jogosítják, hogy az egész követelésnek a több zálogtárgyak bármelyikébőlí kifizetését saját tetszése szerint kívánhassa.

107. §. Ha valamely követelés több oly zálogtárgyakra biztosítandó, melyek különböző telekkönyvi bétételekbe (vagy telek-jegyzőkönyvekbe) vannak begyezve, az ezen telekkönyvi bététek mindegyikébe is bejegyzendő.

Azonban a több zálogtárgyak közül egy fő-jelzálognak, minden továbbiak pedig mellék-jelzálognak tekintendők, ennél fogva azon telekkönyvi betét is, melyben a fő-jelzálog van bejegyezve, főbetétnek, s minden további telekkönyvi betét, melyben valamely mellék-jelzálog fordul elő, mellék-betétnek tekintendő.

E végre következő eljárás tartandó szem előtt:

- a) Ha a követelés bejegyzése ugyanazon telekkönyvi hatóságnál vezetett több telekkönyvi betétekbe történik; az a főbetétben ugyanazon alakban s olly teljesen eszközlendő, mint általában valamely követelés bekeblezésének történnie kell; ellenben a követelés minden mellékbetétbe lehető rövidséggel s csak azon okirat kijelölésével, mellynek folytán a bekeblezés vagy előjegyzés megengedett, és az összeg előadásával jegyzendő be.
- b) Ha pedig a követelés valamely más telekkönyvi hatóság könyveibe is bejegyzendő, mint a mellynél a főbetét vezetetik, ezen bejegyzésnek az első mellékbetétben ugyanolly teljességgel kell történnie, mint a főbetétben, mi által azonban ezen első betét mellékbetéti minőségét nem veszti el. Minden további mellék-betétre nézve, melybe a követelés ugyanazon telekkönyvi hatóságnál be-

jegyzendő, az a) pont végtételében előadott szabály érvényes.

- c) Továbbá a követelésnek a fő betétben bejegyeztvénye mellé főjelzalog megjelölés irandó, s annál mindenik mellékbetét, mellybe ugyanazon követelés bejegyeztetett, följegyzendő; ellenben a követelésnek mindenik mellékbetétbeni bejegyeztvénye alatt csak a főbetét jegyzendő föl:
Lásd az I. C. minta 9. és 11. tételét.

- a) A fő- és mellék-jelzalogok hatályossága.

108. §. Valamelly zálogtárgynak fő- vagy mellék-jelzalogképeni kezelése az egyes zálogtárgyakra vonatkozólag sem át nem változtatik, sem nem korlátoztatik; következménye csak az, hogy az egyetemlegesen biztosított követelés tekintetében előforduló minden átváltoztatások, elzálogítások és kitörlések csak a főbetétben teljesítendők s már egyedül az által minden egyidejüleg vagy később szerzett mellék jelzalogok tekintetében hatályosokká válnak, akár egy akár több telekkönyvi hatóságok telekkönyveibe legyenek ezek bejegyezve.

Ennélfogva mindazon telekkönyvi kérvények is, a mellyek az egyetemlegesen biztosított követelést a főnebbi módon tárgyazzák, a követelésnek a főbetétbeni állása szerint

ítélendők meg s intézendők el, következőleg azon telekkönyvi hatóságnál is nyujtandók be, melyet a főbetét vezetése illeti, vagy azon esetben, ha azok tévedésből olly telekkönyvi hatóságnál nyujtattak volna be, melly csupán mellék-betétet tartozik vezetni, az előbb nevezett telekkönyvi hatósághoz hivatalból átküldendők.

b) A már létező jelzálog bejelentései köteleztetés, s annak hivatalbóli figyelembe vétele.

109. §. Mindenik hitelező, a ki már nyilvánkönyvileg biztosított követelésének további bekeblezését és előjegyzését kéri, az azon követelésre nézve már létező jelzálogot köteles bejelenteni.

Egyszersmind minden telekkönyvi hatóság, mellynél valamely követelés bejegyzése olly okirat alapján kéretik, mellyen valamely már megtörtént bekeblezésről vagy előjegyzésről hivatalos bizonyítvány létezik, köteles erre hivatalból figyelni, s azon telekkönyvi betétet, mellyben azon előbbi bekeblezés vagy előjegyzés történt, főbetétek tekinteni.

Ha az okirat azon hivatalos bizonyítvánnyal nem volna ellátva, s ha az ugyanazon követelésre nézve már létező jelzálog előadását a hitelező is elmulasztotta volna; az adós ezen jelzálog kimutatása mellett azt kívánhatja, hogy az egyetemleges jelzálogok közül egy fő-, s

minden más mellék-jelzálognak tekintessék.

Az azáltal okozott költségeket s a már létező jelzálog elhallgatásából netalán származott kárt a hitelező tartozik viselni.

c) Az ugyanazon egy telekkönyvi hatóságnál fő- és mellék-jelzálogok alapítása tekintetébeni eljárás.

110. §. Ha valamely nyilvánkönyvileg még nem biztosított követelésnek több oly zálogtárgyakrai bejegyzése, melyek iránt a nyilvánkönyvi betétek ugyanazon egy telekkönyvi hatóságnál vezetettek, egyideűleg kéretik: azon zálogtárgy, mely a kérvényben legelől van megnevezve, fő-jelzálognak tekintendő.

Ha valamely, már jelzáloggal biztosított követelésnek más oly zálogtárgyaira bejegyzése kéretik, melly iránt a telekkönyvi betét ugyanazon telekkönyvi hatóságnál vezetetik, mellynél a már létező jelzálog iránti telekkönyvi betét van; ugy a már létező jelzálog fő-, a másik zálogtárgy pedig mellék-jelzálognak tekintendő.

d) A különböző telekkönyvi hatóságoknál fő- és mellékjelzálogok alapítása tekintetébeni eljárás.

111. §. Ha a hitelező valamely követelésnek, mellyre nézve jelzálog még nem létezik,

két vagy több zálogtárgyakrai bejegyzését különböző telekkönyvi hatóságok telekkönyveiben akarja kieszközölni; szabadságában áll, vagy a) ezen telekkönyvi hatóságok mindegyikéhez külön kérvénnyel járulni, vagy pedig b) csak egy kérvényt és pedig azon telekkönyvi hatóságnál nyújtani be, mellynek könyveiben a főjelzálog alapítandó.

Az a) alatti esetben, az azon telekkönyvi hatóságnál, mellynek könyveiben a fő-jelzálog alapítása szándékoltatik, benyújtandó telekkönyvi kérvényhez hozzá kell mellékelni azon eredeti okiratot, mellynek alapján a követelés bekeblezése vagy előjegyzése kéretik.

Ezen kérvényben továbbá ki kell jelölni azon telekkönyvi hatóságot, mellyhez az eredeti okirat a hivatalos cselekvény teljesítése után átküldendő.

Azon kérvényekben, melyek a többi telekkönyvi hatóságoknál nyújtatnak be, előadandó, hogy melyik hatóságtól fog az eredeti okirat beérkezni, s mellyikhez kell azt továbbá átküldeni. Egyszersmind ezen kérvények mindegyike mellé az eredeti okirat hitelesített másolata melléklendő. Ha ezen kérvények valamelyikére még akkor is, ha az eredeti okirat fölmutattatnék, sem a bekeblezést, sem pedig az előjegyzést megengedni nem lehetne; ugy az tüstént visszautasítandó; ha ellenben a kérelemnek hely adathatik, ugy az a telekkönyvbe a rangsorozat kijelölése végett, ezen hozzáadással: „az eredeti beérkezé-

s e i g" tüstént följegyzendő, s az eredeti beérkezése után véglegesen elintézendő.

Ha a telekkönyvi hatóság, melynek könyveiben a fő-jelzalog alapítanó, a nála benyújtott kérvényt elutasította, azon telekkönyvi hatóság, mellyhez az eredeti okirat átküldendő, ennek hozzácsatolása mellett az elutasításról haladék nélkül értesítendő s azon zálogtárgy, melyre legközelebb a követelés bekeblezése vagy előjegyzése megengedettetik, fő-jelzalognak tekintendő. Ezen fő-jelzalogról tüstént azon telekkönyvi hatóság is tudósítandó, melly a kérvényt elutasította. Ha az elutasítás elleni folyamodás folytán a követelés bejegyzése megengedettetnék, azon zálogtárgy, mellyre ezen bejegyzés történik, mellék-jelzalognak tekintendő, következtetésképp a bejegyezény alatt a telekkönyvi hatósággal tudatott főjelzalog jegyzendő föl (107. §. b és c).

A b) alatti esetben, az azon telekkönyvi hatóságnál, mellynek könyveiben fő-jelzalog alapítása szándékoltatik, benyújtandó kérvényhez az eredeti okiraton kívül annak annyi másolatát kell mellékelni, a hányan vannak azon telekkönyvi hatóságok, mellyeknél a követelés bejegyzendő lenne, s mellyek a kérvényben határozottan és ugyanazon sorrendben kijelölendők, mellyben ezen bejegyzésnek történnie kellene.

Az első telekkönyvi hatóság a kérvényt, miután azt a saját könyveibe bejegyzett zálog-

tárgyak tekintetében elintézte, s az eredeti okirat egy másolatát saját okiratgyűjteménye számára visszatartotta, az eredeti okirat s a többi másolatok hozzácsatlása mellett tüstént a legközelebbi telekkönyvi hatósághoz köteles átküldeni.

Hasonló módon köteles minden további telekkönyvi hatóság is eljárni, s az utolsó a kérvényt az eredeti okirattal az első telekkönyvi hatósághoz tartozik visszaküldeni.

112. §. Ha a hitelező valamally követelésnek, melyre nézve már jelzálog létezik, még más zálogtárgyakrai bejegyzését akarja kieszközölni, mellyek azonban más telekkönyvi hatóságok könyveiben vannak bejegyezve, mitsem a mellynél a már létező jelzálog előfordul; hasonlóképp szabadságában áll, vagy *a*) ezen telekkönyvi hatóságok mindegyikéhez külön kérvénnyel járulni, vagy pedig *b*) csak egy kérvényt, még pedig azon telekkönyvi hatóságnál benyújtani, melynek könyveiben ő legközelebb a már nyilvánkönyvileg biztosított követelés további bekeblezését vagy előjegyzését akarja kieszközölni.

Mind a két esetben a megelőző szakaszban meghatározott eljárás, csakhogy azon különbséggel alkalmazandó, hogy a követelésre nézve már létező jelzálog fő-jelzálognak, s minden további zálogtárgy, melyre ugyanazon követelés befejezése a főnkijelölt telekkönyvi hatóságok által megengedtetik, mellék-jelzálognak tekintendő.

e) Azon különböző telekkönyvi hatóságok illetékessége, mellyeknek könyveiben fő- vagy mellék-jelzálogok alapítandók.

113. §. Mindenik telekkönyvi hatóságnak, melynek könyveiben egyetemleges jelzálogok, akár fő- akár pedig mellék-jelzálogok alakjában alapítandók; hivatásához tartozik, az e részbeli telekkönyvi kérvényt, akár nyújtatott legyen az be nála a megelőző 110—112. §§. utasításához képest a kérelmező által közvetlenül, akár pedig valamely telekkönyvi hatóság által küldetett legyen át hozzá, önállólag s csak azon betét nyilvánkönyvi állásának figyelembe vételével, mellybe a követelés bejegyzendő, megítélni s elintézni; ennél fogva azon körülmény, vajjon ugyanazon követelés bekeblezése vagy előjegyzése valamely más telekkönyvi hatóság által saját könyveiben megengedettett s teljesített-e, csak annyiban veendő tekintetbe, a mennyiben ebből látható, vajjon a követelésre nézve létezik-e már valamely fő-jelzálog.

Ennél fogva azon folyamodás is, mely azon több telekkönyvi hatóságok egyikének intézkedése ellen történik, mellyeknek könyveiben fő- vagy mellék-jelzálogok lennének bejegyzendők, ugyanazon telekkönyvi hatóságnál nyújtandó be, melly az intézkedést kibocsátotta.

Ha ezen telekkönyvi hatóságok egyike a követelés előjegyzését megengedte, az előjegyzés igazolása is ezen telekkönyvi hatóságnál

teljesítendő, a más telekkönyvi hatóságok által megengedett előjegyzései tekintet nélkül.

Azonban mindenik telekkönyvi hatóság, mellynek könyveiben mellék-jelzalog alapított, köteles ezen körülményt azon telekkönyvi hatóságnak, mellynek könyveiben a fő-jelzalog létezik, az e melletti följegyzés végett (107. §. c) hivatalból és haladék nélkül tudtára adni.

Ha a valamely telekkönyvi hatóság által valamely mellék-betétben teljesített keblezés vagy előjegyzés a folyamodás jogerejű elintézése folytán az igazolás elmaradása miatt kitöröltetett, ezen kitörlés is a főnebbi módon közlendő azon telekkönyvi hatósággal, mellynek könyveiben a főbetét létezik, az abbani följegyzés teljesítése végett.

f) Az egyetemleges jelzalogoknak végrehajtás utján történő alapításánál eljárás.

114. §. Ha valamely fél valamely birói határozat végrehajtását a megítélt követelésnek különböző telekkönyvi hatóságok könyveibe bejegyzett zálogtárgyakrai bejegyzése által akarja eszközölni, a kérvény az ítélő birónál nyújtandó be, s abban mindazon zálogtárgyak, mellyekre a végrehajtás intéztetik, valamint mindazon telekkönyvi hatóságok, mellyeknek könyveiben azon zálogtárgyak bejegyezvék, kijelölendők.

Ha a végrehajtási kérelemnek hely adatik,

az elébb nevezett telekkönyvi hatóságnak, melynek könyveiben a fő-jelzálog alapítandó, a végrehajtási végzés az eredeti okiratnak, melyre a végrehajtás megengedett, hozzácsatlása mellett, foganatosítás végett átszolgáltatandó, s egyszersmind tudtára adandó, hogy melyik telekkönyvi hatósághoz kell az eredeti okiratot tovább küldeni.

Minden további telekkönyvi hatósághoz a végrehajtási végzés az eredeti okirat másolatának hozzácsatlása mellett, s azon telekkönyvi hatóság kijelölésével, melytől az eredeti be fog érkezni, s melyhez azt tovább kell juttatni, a megengedett bekeblezés vagy előjegyzés teljesítése végett átküldendő.

Ha a végrehajtási végzés foganatosítását nyilvánkönyvi akadály nem gátolja, ugy az tüstént az illető telekkönyvi betétben a rangsorozat kimutatása végett ezen hozzáadással: „az eredeti beérkezteig“ följegyzendő, s ha ez megtörtént, a bekeblezés vagy előjegyzés teljesítendő.

Az utolsó telekkönyvi hatóság köteles a hivatalos cselekvény teljesítése után az eredeti okiratot az illető bíróhoz tüstént visszaküldeni.

g) A fő- és mellék-betétekbeni bejegyzvények rangsorozata.

115. §. Valamelly követelésnek több zálogtárgyakrai minden bekeblezése vagy előjegyzése, akár fő-, akár pedig mellékbeté-

t e k b e n eszközöltetett légyen is az, mindenik zálogtárgy tekintetében csak azon időponttól fogva bir elsőbbséggel, mellyben azon telekkönyvi hatósághoz, a mellynek könyveiben a bekeblezés vagy előjegyzés történt, vagy az ezen bekeblezés vagy előjegyzés megengedése-érti kérvény (110—112. §§.), vagy pedig az ítélő birónak, a bekeblezés vagy előjegyzését tárgyazó megkeresvénye (114. §.) eljutott.

Épenugy minden bejegyzvény, melly az egyetemlegesen biztosított követelés átváltoztatását, alterhelését vagy kitörlését tárgyazza, s ennélfogva a 108. §. szabálya szerint a főbetétben teljesítettett, azon időponttól fogva bir elsőbbséggel, mellyben az e tárgyban kérvény a fő-jelzálogi hatósághoz beérkezett, mi részben különbséget nem tesz, vajjon annál a kérvény a kérvényező által közvetlenül nyújtott-e be vagy pedig valamely más hatóság által küldetett-e át hozzá.

h) Az egyetemes jelzálogok körüli eljárás, a követelés vagy valamely arra nézve létező jelzálog elenyészése esetében.

116. §. Ha valamely egyetemlegesen biztosított követelés részleg vagy egészen kifizettetik; a lejegyzés vagy az egészeni kitörlés a 108. §. elve szerint a főjelzálog hatóságánál kérendő, a főbetétbe bejegyzendő, s aztán mindenik mellék-jelzálog mellett följegyzendő.

Ha valamely mellék-jelzálog más telek-

könyvi hatóság könyveibe van bejegyezve, annak a lejegyzés vagy az egészeni kitörlés, a mellék-betétbeni kimutatása végett, hivatalból haladék nélkül tudtul adandó.

117. §. Ha pusztán valamely mellék-jelzalog enyészik el, p. o. azért, mivel a hitelező arról lemondott, kitörlésének megengedése hasonlókép a fő-jelzálogi hatóságnál kérendő (108. §.)

Ha a kitörlési kérvénynek a fő-jelzalog nyilvánkönyvi állása szerint hely adathatik, a mellék-jelzalog kitörlése a fő-betétbe bejegyzendő s a mellék-betétben kimutandó.

118. §. Ha csupán a fő-jelzalog enyészik el, a követelés minden arra vonatkozó bejegyzvényekkel együtt a fő-betétben kitörlendő; de egyszersmind annak egész nyilvánkönyvi állása a mellék-jelzalog mellett, ha illyes a fő-jelzálogi hatóság könyveiben létezik, a főbetétből átkeblezendő s a mellék-betét az által főbetétté alakítandó.

Ha a fő-jelzálogi hatóság könyveiben mellék-jelzalog nincs bejegyezve, ugy a követelés egész nyilvánkönyvi állása azon legközelebbi telekkönyvi hatósággal, mellynek könyveiben mellék-jelzalog fordul elő, az első mellék-betétbeni bejegyzés végett (107. §. b), az erre vonatkozó telekkönyvi iratok hozzácsatlása mellett hivatalból közlendő.

Ezen telekkönyvi hatósághoz egyszersmind azon telekkönyvi kérvények is átkülden-

dők, melyek már a követelésnek a főbetétbeni kitörlése miatt többé el nem intéztethettek, s erről a kérvényezők értesítendők.

Ezen kérvények a korábbi fő-jelzalog hatóságánál kapott iktatói számok és az az által szerzett rangsorozat rende szerint intézendők el.

A fő-jelzalogbani változtatás mindenik mellék-jelzalog mellett följegyzendő, ennél fogva az az új fő-jelzalogi hatóság által is azon telekkönyvi hatóságokkal, mellyeknek könyveiben mellék-jelzalogok léteznek, tudatandó.

XII. Telekkönyvi kérvények.

119. §. Telekkönyvi kérvények rendszerint csak azok által nyujtathatnak be, kik az arra vonatkozó nyilvánkönyvi bejegyzések által vagy mint jogosítottak vagy azok jogutódjai, vagy pedig mint kötelezettek érdekelvők.

Törvényes vagy bíróilag kirendelt képviselőknek az illyes telekkönyvi kérvények benyújtása végett, mellyek által az általuk képviselt személyek részére csak jogok szerzendők, vagy a kezelésökre bizott vagyonról terhek törlendők ki, különös fölhatalmazványra nincs szükségök.

Egyszersmind az átalános fölhatalmazvány elegendő arra, hogy annak nevében, kinek az javára szolgál, bekeblezést vagy előjegyzést kérhessenek.

Az örökös, örökösi nyilatkozatának bírói

elfogadása után, az örökhagyó jogainak bekebelezését, vagy a hagyatéki vagyoni fekvő terhek kitörlését jogosan kérheti.

120. §. Más nevében a nélkül, hogy arra fölhatalmazvány lenne szükséges, következő esetekben lehet föllépni :

- a) Ha valamely ingatlan jószág vagy nyilvankönyvi jog több személyekre egymás után nyilvankönyvön kivüleg ruháztatott át, az utolsó átvevő annak saját személyeire nyilvankönyvi átkebelezését kérheti.
- b) Ha valamely jelzálogi követelés annak, a kire az nyilvankönyvönkivüleg szállott, kifizettetett, az adós annak kitörlését kívánhatja.
- c) Ha az, kire valamely ingatlan jószág vagy nyilvankönyvi jog nyilvankönyvönkivüleg ruháztatott át, arra valamely hitelezőnek zálog- vagy alzálogjogot engedett, a hitelező az elzálogítónak bejegyzését s egyszersmind saját követelésének biztosítását kieszközölheti.
- d) A fenebbi esetekben azonban azon okiratok, mellyek a nyilvankönyvönkivüli átruházást szakadatlan sorrendben tanusítják, előmutatandók. Egyszersmind azon személyek, mellyekre az ingatlan vagyon vagy a nyilvankönyvi jog nyilvankönyvönkivüleg átruháztatott, a nyilvankönyvi bejegyzésekben kijelölendők.
- e) Az oszthatlan közös jogok bejegyzése

mindenik részes által a maga számára s más részesek nevében kérethetik.

2. A telekkönyvi kérvények alakja és tartalma.

121. §. A törvényszékeknél a telekkönyvi kérvények írásban nyújtandók be. Az egyes bíróságoknál azok szóval is jegyzőkönyvbe adathatnak.

Mindenik telekkönyvi kérvényen a telekkönyvi hatóság, mellynél az benyújtandó, nem különben a kérelmezőnek s azon személyeknek, kik az elintézésről értesítendő, vezeték- és keresztnéve, polgári állása és lakhelye előadandó.

Ha a kérelmező valamelly érdekllettnek lakhelyét ki nem tudhatja, köteles azt világosan megjegyezni; ha azt tudva elhallgatta, ugy az azáltal okozott költségeknek s a netaláni kárnak megtérítésére köteleztetik, s ezenfölül még meg is büntetendő (polg. perrendt. 87. §.)

122. §. A telekkönyvi kérvényekben a szerzendő, átváltoztatandó vagy megszüntetendő jogokat, a le- vagy hozzájegyzendő telkéket, s azon telekkönyvi testeket, mellyekre bejegyzések volnának teljesítendő, pontosan ki kell jelölni.

A bekeblézési kérelem az előjegyzési kérelmet hallgatólag magában foglalja, ha a kérelmező az előjegyzést világosan ki nem zárta.

123. §. Ugyanazon egy kérvénnyel ugyanazon telekkönyvi hatóság telekkönyvei-

ben több bejegyzések is eszközölthetnek, ha azok vagy ugyanazon ingatlan jószágra vagy nyilvankönyvi jogra, vagy pedig több javakra vagy jogokra vonatkoznak ugyan, melyek azonban ugyanazon egy személy tulajdonai, vagy ha azok ugyanazon egy okiraton alapulnak.

3. A telekkönyvi kérvények mellékletei.

124. §. a) A kérvényekhez, a jelen rendelet által meghatározott eseteken kívül, azon eredeti okiratokat kell mellékelni, melyeknek alapján bekeblezések vagy előjegyzések teljesítendők.

Ha valamely okiratból több eredeti adatott ki, elegendő azokból egyet benyújtani.

b) Továbbá azon okiratok bélyegmentes másolatai, vagy annyi, 30 krajczáros bélyegjeggyel ellátott iv, a mennyi a másolatok készítésére a bíróságnál szükséges, melléklendők a kérvényhez az okiratgyűjtemény számára.

Ha ez meg nem történt vagy ha a fölmutatott másolatok haszonvehetetlenek, az eredetiek a felek veszélyére az okiratgyűjteményben mindaddig megtartandók, míg a bélyegjegyekkel ellátott iverk be nem nyújtattak és másolatok a bíróságnál el nem készítették, mire a telekkönyvi hatóság engedelmével az eredetiek kiszol-

gáltatandók. A kiszolgáltatási engedelem és a vétbizonyítvány a másolaton adandó ki.

- c) Ha azonban azon esetekben, melyekben ugyanazon egy eredeti okirat alapján bejegyzések több birói hatóságoknál teljesítendőek (111., 112. és 114. §§.), az ezen telekkönyvi hatóságok okiratgyűjteményei számára megkívántatandó másolatok vagy azoknak a bíróságnáli készítésére szükséges, 30 krajczáros bélyegjegyekkel ellátott ívek be nem nyújtottak, vagy a benyújtott másolatok haszonvehetetlenek; mindenik telekkönyvi hatóság köteles az okiratgyűjtemény számára megkívántató másolat hivatalból, de a láttamozott másolatokért járó illeték kétszeres mennyiségének beszedése mellett elkészíteni.
- d) Ha bekeblezések vagy előjegyzések, terjedelmes okiratok, p. o. számadások, osztálylevelek, házassági egyezvények sat. alapján, de csak az azokban foglalt egyes tételek vagy határozatok tekintetében kéretnek; a másolatnak csak a nyilvánkönyvi bejegyzésre vonatkozó részeket, nemkülönben a teljes bevezetést, a berekesztést, a keletet s az aláírásokat kell tartalmaznia.
- e) A másolatok közönséges alaku egész iven, tisztán s olvashatólag és lehető helykiméléssel készítendőek, ennél fogva több okiratok is ugyanazon ivre közvetlenül egy-

másután irandók, ha ezen okiratok ugyanazon egy kérvény mellett fekszenek.

- f) A másolatok a telekkönyvvezető által hivatalból láttamozandók.
- g) Ha a telekkönyvi kérvény olly okiraton alapul, melly közvetlen illetékfizetés alatt áll; ugy ahoz az adóhivatal számára még egy bélyegmentes másolat, vagy annyi, 30 krajczáros bélyegjeggyel ellátott iv csatolandó, a mennyi a másolat készítésére a bíróságnál szükséges.

Ez alól kivételnek van helye azon esetben, ha a telekkönyvi kérvénnyel előterjesztetik annak kimutatása, hogy már az illeték befizettetett, vagy hogy az okirat másod példánya vagy másolata az adóhivatalnak átadatott. Ezen kimutatásra köteles a telekkönyvi hatóság az adóhivatal számára rendelt telekkönyvi végzésben világosan hivatkozni. Azon esetekben is, mellyekben az illeték csupán a telekkönyvi bejegyzésért az 1850. augusztus 2-kán kelt nyiltparancs 45. B. dijszabási tétel szerint fizetendő, elégséges az adóhivattal a bekeblezési vagy előjegyzési kérvényt közölni.

- h) Ha a g) alatt említett másolatok vagy a 30 krajczáros bélyegjegyekkel ellátott iverk be nem nyujtattak, vagy ha a benyujtott mellékletek haszonvehetetlenek, azok a bíróságnál hivatalból, de a láttamozott másolatokért járó illeték kétszeres

mennyiségének beszédese mellett készí-
tendők.

125. §. Ha az eredeti okirat, mellynek alapján bekeblezés vagy előjegyzés kéretik, a telekkönyvi hivatalnál van eltéve, vagy ha valamely annál tárgyalás alatt levő telekkönyvi kérvény mellett létezik; elegendő annak másolatát benyújtani azon kérvénynek előadásával, a melly mellé az csatolva van.

Ha az eredeti okirat más hatóságnál van eltéve, a fél a telekkönyvi kérvényt annál olly kérelemmel nyújthatja be, hogy ezen hatóság a kérvényt az eredeti okirat hozzácsatlásával, a hivatalos cselekvény teljesítése utáni visszaszolgáltatás mellett, a telekkönyvi hatósághoz küldje át.

A fél azonban a kérvényt a telekkönyvi hatóságnál is benyújthatja, az esetben azonban hozzá láttamozott másolat melléklendő.

Ha a kért bekeblezést vagy előjegyzést még azon esetre sem lehetne megengedni, ha az eredeti okirat előterjesztetett volna, ugy a kérvény visszautasítandó.

Ha pedig a kérvénynek hely adathatik, az a telekkönyvbe a rangsorozat kimutatása végett ezen hozzáadással: „a z e r e d e t i b e é r k e z t e i g“ tüstént följegyzendő.

Ha az eredeti más bíróságnál létezik, a telekkönyvi hatóság köteles egyuttal ezen bíróságot, az eredetinek a hivatalos cselekvény teljesítése után leendő visszaszolgáltatás melletti átküldésére fölkérni, ha pedig az eredeti

valamely közigazgatási hatóságnál léteznék, a kérelmezőnek az átküldés kieszközlése végett kellő határidőt szabni.

4. A telekkönyvi kérvények másai és fölzetei.

126. §. A telekkönyvi kérvények egyszerűen nyújtandók be. Azonban minden kérvénnyel annyi fölzet terjesztendő elő, a hány értesítésnek kell az előintésről történnie.

A fölzeteken a kérvényben foglalt kívánat lényeges pontjaiban világosan kijelölendő.

A kérelmezőnek szabadságában áll a fölzetek helyett a kérvény másait benyújtani, s meghatározni, hogy kinek értesítésére fordittassanak azok.

Ha a kérvény szóval adatott jegyzőkönyvbe, úgy a bíróság köteles a megkivántató fölzeteket elkészíteni.

5. A kérvények elintézése.

a) Általános határozatok.

127. §. A bíró a kérvényt és a mellékleteket pontosan nézze át, s magával a telekkönyvvel hasonlítsa össze; a kérelem alapját, a feleknek személyi képességét s a nyilvankönyvi bejegyzés által érintett tárgyróli intézkedésekre való jogát, nem különben az előterjesztett okiratok kül- és belkellékeit gondosan vizsgálja meg s az elintézést a mennyire lehet siettesse.

128. §. A bíró a kérelemhez annyiban van kötve, mennyiben ő a kérelmező javára többet, mint a mennyi kéretett, még akkor sem engedhet, ha a kérelmező a fölmutatott okiratok szerint többnek kérésére volna följogosítva.

Ha csak följegyzés kéretett, a bekeblezés nem rendeltethetik, még ha az megengedhető volna is.

129. §. A telekkönyvi kérvények mindig világosan megengedendők vagy elutasítandók.

Ha a kérelem egész kiterjedésében ugyan nem, de részleg vagy korlátolásokkal és föntartásokkal még is teljesíthető; a bejegyzés illy módon rendelendő, s a kérelem azon része, mely nem teljesíttethetett, elutasítandó.

Ehez képest bekeblezési és előjegyzési kérvényekre, a jelen rendeletben meghatározott eseteken kívül tárgyalást vagy kihallgatást nem szabad rendelni.

Ha a kérvényben vagy a mellékletekben olly hiányok fordulnak elő, mellyek annak megengedését gátolják, az pusztán elutasítandó; ha pedig a hiányok nem olyanok, hogy azok a kérelem megengedését gátolnák, úgy, ha a bekeblezést vagy előjegyzést más akadály nem ellenzi, a kérelem megengedendő, s egyuttal a hiány megigazítása elrendelendő.

b) A végzések szerkesztése a kérelem megengedése esetében.

130. §. Azon végzésekben, mellyekkel a kérelemnek hely adatik:

- a) A teljesítendő telekkönyvi bejegyzés az annak alapját képező okiratrai hivatkozással; a jognak vagy követelésnek helyes megjelölésével s azon személyeknek, kiknek számára jogok jegyzendők be, az 52. §. a) bet. alatti intézkedésnek megfelelő elősorolásával, velős rövidségben, de teljesen (62. §.), világosan s egyszersmind úgy szerkesztendő, a mint annak a telekkönyvbe szóról szóra be kell iratnia. Ha a bejegyzés valamely korábbi bejegyzésre vonatkozik; ennek sorszámára is fölveendő a végzésbe.
- b) Ha valamely követelés biztosítása nem magára a jószágra vagy a jelzálogi tőkére, hanem csak annak jövedelmére és kamatajaira engedtetik meg; ez világosan kijelölendő.
- c) Ha valamely fekvőség eladója az eladási okiratban a hátralevő vételárnak vagy más viszonzyszolgáltatásoknak, p. o. a kikötménynek, az örökrészeknek sat. az eladott fekvőségi biztosítását, maga vagy más harmadik személyek számára kikötötte vagy föntartotta; a vételár és ezen viszonzatszolgáltatások, a tulajdoni jognak a vevő számára bekeblezésével vagy előjegyzésével együtt, az eladott jószág terhelapjára bekeblezendők vagy előjegyzendők; habár ezen terhelés világosan nem kéretett volna is.
- d) A végzésben a betét, mellyben a bejegy-

zésnek történnie kell, kijelölendő, s meghatározandó, hogy mely személyeknek kell a fölzeteket értesítés végett kézbesíteni, s kinek kell az eredeti okiratokat átadni (140. §.)

131. §. Ha valamely jog szerzése, tartalma vagy elenyészte valamely föltételtől, föntartástól, időponttól sat. függ; ez a bejegyzésben világosan kifejezendő.

Ha valamely előjegyzés megengedettik, a végzésben a kérelmező az előjegyzés igazolását tárgyazó kötelezettségére figyelmeztetendő.

c) **A** végzések szerkesztése és följegyzése a kérelem megtagadása esetében.

132. §. Azon végzésekben, mellyek által a kérvények egészen vagy részleg elutasítanak, az elutasítás minden okai elősorolandók, még akkor is, ha azok közül egy is elegendő volna az elutasítás igazolására.

133. §. Az elutasító végzések a telekkönyvbe följegyzendők, olly czélból, hogy a rangsorozat biztosíttassék azon esetre, ha a kérelem folyamodás útján megengedettnék.

De ezen följegyzésnek nincs helye következő esetekben:

- a) ha semmi vagy egyáltalában határozatlan kérelem terjesztetik elő, vagy
- b) ha azon jószág vagy jog, mellyre a bejegyzés kéretik, sem a kérvényből, sem pedig a mellékletekből ki nem vehető;

vagy pedig ha az a telekkönyvi hatóság könyveibe nincs bejegyezve.

134. §. Ha valamely bekeblezési vagy előjegyzési kérvény, mely a polgári perrendtartás szabályai szerint az ítélő bírónál nyújtott be, ez által elutasittatik; az az elutasító végzés a telekkönyvi hatóságnak nyilvánkönyvi följegyzés végett hivatalból átküldendő.

6. A le- vagy hozzájegyzési kérvények körüli eljárás.

135. §. a) Ha valamely birtokrészletnek valamely telekkönyvi jószágtestből lejegyzése, s ugyanannak más telekkönyvi jószági testhez i jegyzése, vagy arra nézve ugyanazon telekkönyvi hatóság telekkönyveiben egy újbetét nyitása teljesítendő; ezen cselekvények egy kérvényben kérendők s a telekkönyvi hatóság azok iránt egyidejűleg köteles intézkedni.

b) Ha ezen cselekvények két telekkönyvhatóság telekkönyveiben teljesítendők; a kérvény azon telekkönyvi hatóságnál nyújtandó be, melly a lejegyzés elrendelésére hivatva van. Ha ezen telekkönyvi hatóság a lejegyzést megengedendőnek találja, ugy köteles a kérvényt a rangsorozat kimutatása végett a telekkönyvbe följegyezni, s a hozzájegyzés teljesítésének vagy egy új betét nyitásának megen-

gedése végett a másik telekkönyvi hatósághoz átküldendi.

Ha ezen utóbbi telekkönyvi hatóság ezen cselekvények valamelyikét teljesítette; erről az első telekkönyvi hatóság tudósítandó, melly is a lejegyzést a följegyzett kérvény rangsorozatában, azon telekkönyv előadásával, mellybe a lejegyzett birtokrészlet bejegyeztetett, teljesítendi s erről a kérelmezőt értesítendi.

Ha ellenben a megkeresett telekkönyvi hatóság a hozzájegyzésnek vagy az új betét nyitásának helyt nem adott; úgy a kérvényt azon telekkönyvi betétben, mellyben a birtokrészlet valamely ott bejegyzett telekkönyvi jószágtesthez jegyzendő lett volna, elutasítottképp jegyezze föl. Továbbá a kérvény elutasításáról, annak visszacsatlása és az elutasítás okainak előadása mellett, az első telekkönyvi hatóságot haladék nélkül tudósítsa, melly által annakutánna a kérelmező az elutasítás okainak közlése mellett értesítendő.

A kérelmezőnek szabadságában áll, a hozzájegyzésnek vagy az új betét nyitásának megtagadása ellen folyamodni, vagy pedig új megjavított kérvényt nyújtani be.

- c) Ha a le- és hozzájegyzés vagy az új betét megnyitása teljesítettik; a kérvény mellékleteivel együtt azon telekkönyvi hatóság okiratgyűjteményében teendő el

mellynél a hozzájegyzés vagy az új betét megnyitása történt.

d) Hasonló módon kell a birtokrészleteknek csere esetébeni le- és hozzájegyzéseinél is eljárni; csak hogy a félnek szabadságára hagyatik, hogy a két telekkönyvi hatóság közül mellyiknél akarja a kérvényt benyújtani.

e) Ha valamely le- és hozzájegyzési kérvény, mellynél két telekkönyvi hatóság van érdekelve, jogerejüleg elutasított, azon telekkönyvi hatóság, melly az elutasítás jogerőbe léptéről tudomást nyert, köteles erről a másik telekkönyvi hatóságot értesíteni, hogy a kérvény följegyzésének ki-törlése ott is elrendeltethessék.

f) A két telekkönyvi hatóság közléseinek, s az azok folytán teljesítendő bejegyzéseknek hivatalból kell történniök.

7. A bejegyzés teljesítéséről i bizonyítvány kiadása.

136. §. Azon eredeti okirat, mellynek alapján bekeblezés vagy előjegyzés történt, a telekkönyvi hivatalnak a bekeblezés vagy előjegyzés teljesítéséről i bizonyítványával lá-tandó el.

A bizonyítványban csak a nyilvánkönyvi bejegyzvény lényeges tartalma adandó elő, azon betétnek, melyben s azon sorszámnak ki-jelölésével, melly alatt a bejegyzvény történt.

Egyetemleges jelzálogoknál a fő- és mellék-jelzálogok is kiteendők.

A bizonyítvány a hivatal pecsétjével látandó el.

137. §. Ha valamely okiratból több eredeti kiadványok nyújtattak be, azok mindegyike bizonyítvánnyal látandó el.

Ha a bekeblezés vagy előjegyzés több, egymással összefüggésben álló okiratok alapján történt: a bizonyítvány azok mindegyikén a többiekre hivatkozva adandó ki.

8. A telekkönyvi végzések kézbesítése.

138. §. A telekkönyvi kérvények elintézéséről hivatalból értesítendők:

1. a kérelmező s azon személyek, kik ellen a nyilvántartási bejegyzés által valamely jog szerzése, terhelése, átváltoztatása vagy kitörlése, vagy csak közvetlenül illyes följegyzés eszközöltetik is; és

2. a földbirtokos, ha valamely a telekkönyvi jószágtesten fekvő követelés terheltetik vagy átruháztatik; s épenugy a jelzálogos hittelező, ha a követelésén fekvő teher tovább terheltetik vagy átengedtetik.

139. §. Az értesítésnek a telekkönyvi végzéssel ellátott fölzétek kézbesítése által a vétbizonyítványok aláírása mellett kell történnie, melyekre fölül jobbra a telekkönyvi ügy-

darab benyújtásának száma és éve fölírandó,
 p. o. $\frac{\text{N. E. 417.}}{1855.}$

Ha valamely telekkönyvi intézkedésről ugyanazon helyben vagy annak közelében lakó több személyek értesítendők, a kézbesítés ugyanazon vétbizonyítványban tanusítandó.

A vétbizonyítvány a végzés átvevője által sajátkezüleg, polgári állásának és lakhelyének kijelölése mellett aláírandó, s azon a kézbesítés valósága az által, a ki azt teljesítette, aláírásának hozzátétele mellett elismerendő.

Azon esetekben, melyekben az adóhivatalnak a telekkönyvi végzésről értesítenie kell, ahhoz a végzés hivatalból kiadandó másolata, fölzet alakjában, a bejegyzés megtörténtének rövid tanusításával, s a 124. §. *g)* és *h)* bet. alatt érintett esetben az okirat láttamozott másolatának hozzácsatlása mellett átküldendő.

140. §. A telekkönyvi végzések kézbesítésének a 138. §. 1. sz. alatt elősorolt személyeknél azoknak saját kezébe kell történnie.

A kinek jogában áll más helyett telekkönyvi kérvényt benyújtani, az az iránt kelt végzés átvételére is föl van jogosítva.

A földbirtokos és a hitelező értesítése a 138. §. 2. szám alatti esetben a végzésnek az ő háznépe kezébe szolgáltatása által is teljesíthetik.

Ha eredeti okiratok visszaszolgáltatásának esete forog fön; annak még azon esetben is, midőn a nyilvánkönyvi bejegyzés más harma-

dik javára kéretik, azon fél kezébe kell történnie, ki azokat benyújtotta, a mennyiben a kérvényben más intézkedés nem kéretik.

Egyébiránt azon telekkönyvi végzésekre, mellyek saját kézbe kézbesítendők, a polgári perrendtartásnak az első kereset folytán hozott végzés kézbesítését tárgyazó szabályai alkalmazandók.

141. §. A telekkönyvi végzések gyors és helyes foganatosításaért a bíróságok felelősek.

De az, hogy a kézbesítés rendellenesen vagy tetjességgel nem történt meg, a nyilvánkönyvi bejegyeztvények érvényességének megtámadására okul nem szolgálhat.

Egyszersmind az, ki valamely telekkönyvi bejegyeztvényből maga számára jogokat vagy kötelezettségektől mentességet származtat, nem köteles az e tárgyban végzés kézbesítésének megtörténtét bebizonyítani.

XIII. Folyamodás.

142. §. A telekkönyvi végzések ellen folyamodásnak van helye.

A telekkönyvi hatósághoz intézendő ellen előterjesztések meg nem engedhetők.

A folyamodásokban sem a telekkönyvi kérvényekben közbejött hibák meg nem igazíthatnak, sem új okiratok föl nem mutattathatnak.

Az első vagy másod bírósági végzések elleni folyamodások, a felek értesítésére szük-

séges fölzetek hozzácsatlása mellett, a törvényszékeknél írásban nyújtandók be.

Az egyes bíróságoknál a folyamodások szóval is előterjesztethetnek.

A másod vagy harmad bíróságnál közvetlenül benyújtott folyamodvány visszautasítandó.

Ellenben a telekkönyvi hatóság kése delmei elleni panaszok közvetlenül a főtörvényszéknél nyujtathatnak be.

143. §. A folyamodvány benyújtásárai határidő tizennégy napot tesz, ha a végzés annak, a ki az ellen folyamodik, a telekkönyvi hatósághoz mint olyanhoz utasított kerületben kézbesítettett.

Ha a kézbesítés ezen körületen kívül, vagy valamely távollevő számára rendelt gondnoknál teljesítettett, a folyamodási határidő harmincz napot tesz.

A folyamodási határidő a végzés kézbesítése utáni legközelebbi napon kezdődik, és szakadatlanul a postamenetekrei tekintet nélkül számítandó.

Ezen határidő ellen sem meghosszabbításnak, sem az elébbi állapotbai visszahelyezésnek nincs helye.

144. §. Nyilván elkés ett folyamodványok mingyárt a telekkönyvi hatóság által visszautasítandók.

Ellenben olly folyamodványok, mellyeknek elkésése nem nyilvánvaló, valamint a kellő időben előterjesztett folyamodványok, az eldöntésökre szükséges irományok és telekkönyvi

kivonatok hozzácsatlása mellett haladék nélkül a másod bíróság elé, s ez által, ha ennek határozatai ellen intézvék, a harmad bíróság elé terjesztendők.

Erről, a folyamodót kivéve, azon felek értesítendők, kiknek a telekkönyvi intézkedés kézbesítettett.

145. §. Ha a folyamodvány a másod bíróság által elutasított, további folyamodásnak nincs helye.

Ha ellenben a telekkönyvi hatóság által megtagadott bekeblezés vagy előjegyzés megengedett, vagy ha az általa megengedett megváltoztatik vagy megszüntetik; az ellen a harmad bírósághoz lehet folyamodni.

A folyamodás eldöntésében annak indokai elősorolandók.

146. §. A folyamodás elintézése után a telekkönyvi hatóság hivatalból következőket tartozik rendelni:

- a) Ha a telekkönyvi hatóság által megtagadott bekeblezés elleni folyamodás elutasított, a tagadó végzés nyilvánkönyvi följegyzése kitörlendő.
- b) Ha a telekkönyvi hatóság által megtagadott bekeblezés vagy előjegyzés megengedett, ugy az tüstént teljesítendő. Ha pedig azon végzés, mellyel az első bíróság által a bekeblezés vagy előjegyzés megengedett, a másod bíróság által megváltoztatott: a folyamodás elintézésének jogereje bevárandó.

- c) Ha a harmad bíróság a folyamatást, mely a másod bíróság által megengedett bekeblezés vagy előjegyzés ellen történt, elutasította, ugy a telekkönyvbe semmit sem kell tovább bejegyezni. Ugyanaz történik akkor is, ha a telekkönyvi hatóság végzése, mellyel valamely bekeblezés vagy előjegyzés megengedett, a harmad bíróság által helybenhagyatik.

Ha a telekkönyvi hatóság a kérelmet megtagadta, a másod bíróság ellenben a bekeblezést vagy előjegyzést megengedte, s ha a harmad bíróság által a telekkönyvi hatóság végzése helybenhagyatik, ugy mint a tagadó végzés följegyzése, mind pedig a másod bíróság által megengedett bekeblezés vagy előjegyzés is kitörlendő.

Ha végre maga a harmad bíróság által valamely bekeblezés vagy előjegyzés megengedett, ugy az is teljesítendő.

147. §. Ha az első bíróság végzése, melly által valamely bekeblezés vagy előjegyzés megtagadtatott, a folyamatás használásának elmaradása által jogerejüvé vált, a megtagadott kérelem följegyzése a telekkönyvből kitörlendő.

XIV. Kitörlési keresetek és per-följegyzések.

1. A bekebelezés eredeti érvénytelensége miatt.

a) A polgári eljárásban.

148. §. Ha a bekeblezés által jogaiban sértett fél azt érvénytelenség miatt megtámadni

s ez által az elébbi nyilvánkönyvi állapot helyreállítását elnyerni akarja, úgy az a telekkönyvi hatóságnál benyújtandó keresettel a bekeblezés kitörlését kérheti, a mennyiben az illyes kereset a polgári perrendtartás 443. §. által ki nem záratik.

Felperesnek szabadságában áll, a per-följegyzését, de külön kérvénnyel, vagy a keresettel egyideűleg, vagy pedig utóbb kérnie.

Ezen per-följegyzésnek azon következménye van, hogy a kereset iránt hozott ítélet azon személyek irányban is, kik nyilvánkönyvi jogokat csak a per följegyzése után nyertek, teljes hatálylyal bír.

149. §. Ha a kitörlési kereset csak azon személyek ellen intéztetik, kik közvetlenül azon bekeblezések által, mellyeknek kitörlése kéretik, nyertek jogokat vagy mentettek föl valamely teher alól, kereseti jogtartalma az általános polgári törvénykönyv határozatai szerint ítélendő meg.

150. §. Ha azonban a megtámadott bekeblezésnek a keresettel szorgalmazott kitörlése más harmadik személyeknek, kik időközben és még a pör följegyzése előtt nyilvánkönyvi jogokat nyertek, kárára szolgálna; a kereset ezen személyek ellen is intézendő, még pedig legfőbb három év alatt azon kérvény benyújtása időpontjától számítva, mellynek folytán a kitörlendő bekeblezés rendeltetett, beadandó, ellenkező esetben ezen személyek ellen a megtámadott bekeblezés kitörlése ítéletileg csak

akkor mondatik ki, ha ők ezen bekebelezés érvényessége tekintetében jóhiszemben nincsenek.

151. §. Ha felperes a keresettől elállott vagy jogerejű határozat által föltétlenül elmozdított, a per följegyzésének kitörlése hivatalból rendelő.

Ha pedig a megtámadott bekebelezés kitörlése jogerejű határozat által lön kimondva, ugy a fél kívánatára nem csak a per-följegyzés kitörlése az ítéletben kifejezett módon és terjedelemben, hanem azon bekebelezések és előjegyzések kitörlése is megengedendő, mellyek a kitörlendő jog tárgyában csak a per-följegyzés után kérettek.

b) Büntető bírósági vizsgálat folytán.

152. §. Ha az ellen, kinek számára bekebelezés történt, vagy ki abból jogot nyert, jogos gyanuokok forognak fön, miszerint a bekebelezés a büntető törvény által tiltott cselekvényen alapul; a büntető bíróság köteles tüstént hivatalból vagy a bekebelezés által sértett fél kívánatára annak feljegyzését, hogy ezen bekebelezés per alatt van, elrendelni.

153. §. Ha a büntető bíróság a büntetői perrendtartás 361. §. folytán a fönnebbi 149. és 150. §§. rendeletei szerint azt határozta, hogy a bekebelezés érvénytelen, s ennél fogva kitörlendő, a telekkönyvi hatóság köteles, a büntető perrendtartás 363. §-hoz képest, az érvénytelennek nyilvánított bekebelezés által sértett fél

kivánatára a kitörlést a fenebbi 151. §. második pontjában előadott határozatok szerint megengedni.

154. §. Ha a büntető bíróság a büntető perrendtartás 362. §. szerint a vádlottat bűnösnek nyilvánította, a sértett félt azonban a bekebelezésnek kért érvénytelenítése és kitörlése tekintetében a polgári jog útjára utasította; a fél a kitörlési keresetet, ezen határozat jogerőre lépte után legfőlebb kilenczven nap alatt köteles benyújtani, ellenkező esetben annak kérelmére, kinek a bekebelezés lönmaradása érdekében áll, a per-följegyzés kitörlése megengedendő levén.

2. Az elévülés vagy más elenyésztési mód tekintetében.

155. §. Ha valamely nyilvánkönyvi tulajdonos vagy hitelező azt hiszi, hogy valamely az ő jószágára vagy követelésére eredetileg érvényesen bekebelezett jog elévülés által vagy más módon elenyésztett; szabadságában áll annak kitörlése végett a telekkönyvi hatóságnál keresetet indítani, s a per-följegyzését külön kérvénnyel szorgalmazni.

Ezen kereset és per-följegyzés azonban annak, ki a telekkönyvben bizva, a kitörlendő jogot vagy az arrai további jogot még per-följegyzés előtt bekebelezés vagy előjegyzés által megszerezte, sérelmére nem válhatik.

Egyébiránt a 151. §. szerint kell eljárni.

XV. A telekkönyv-irodábani ügyvitel.

1. Az iktatókönyv és a napló vezetése.

156. §. A telekkönyv-iroda iktatókönyve az 1853. május 3-án*) kelt nyiltparancs szerint vezetendő.

157. §. Mindazon telekkönyvi ügydarabok, melyek jelen rendelet II. része szerint kezelendők, ugyanazon délelőtt s délután, mellyben azok az iktatókönyvbe bejegyeztettek, a telekkönyvvezetőnek haladék nélkül átadandók, a naplóbai bejegyzés végett.

Hol a telekkönyvek vezetése több hivatalnokokra van bízva, közvetlen előljárójuk vagy a napló vezetésére rendelendő hivatalnok köteles átvenni a telekkönyvi ügydarabokat.

158. §. A napló a II. minta szerint évi füzetekben vezetendő, melyek közül egy füzetben többek is egyesíthetők.

Az első rovatban a sorszám (S. sz.) irandó, melly 1-en kezdődik és arithmetikai sorrendben az év végeig folytatandó.

Ez a már beérkezett telekkönyvi ügydarabok számának kimutatására és összefüggésök kijelölésére szolgál.

Azon sorszám, melly alatt valamely telekkönyvi ügydarab bejegyeztetett, erre is tüstént fölirandó; p. o. N. 20. (azaz: napló 20. s. szám).

*) Orsz. korm. lap. 1853., XII. dar., 94. sz. 376. lap.

A telekkönyvvezetőnek átadott ügydarabok egymás alatt, a második rovatba irandó iktatói számok sorrende szerint bejegyzendők.

Ha azon eset fordul elő, hogy valamely korábbi iktatói számmal ellátott ügydarab a telekkönyvvezetőnek csak később adatott volna át, a mi azonban a lehetőséghez képest kerülendő, azt csupán a folyó sorszám alatt kell bejegyezni, mivel ezen szám elegendő arra, hogy a darabot a naplóban föl lehessen találni.

159. §. A h a r m a d i k rovatban bejegyzendők, a telekkönyvi ügydarabok benyújtásának napja, a felek nevei; a kérelem lényeges tartalma, és a telekkönyvi betét, (a telekjegyzőkönyv vagy a különös betét 44. és 45. §§.), melyben bejegyzésnek kellene történnie.

Ha valamely telekkönyvi ügydarab valamely korábbira vonatkozik; ez a harmadik rovatban általános megjelöléssel, p. o. folyamodvány, folyamodás elintézése, vélbizonyítvány (ha ez a kézbesítés végett megkeresett hatóság által beküldetett), a korábbi telekkönyvi ügydarab sorszámának kitételével bejegyzendő.

160. §. A n e g y e d i k rovatban azon felek és hatóságok jelölendők ki, kiknek az intézkedés kézbesítendő.

Az ö t ö d i k rovatban a kézbesítés napja teendő ki.

E végre a törvényszéki szolga vagy valamely más bíróság által teljesített kézbesítésekről beérkezett minden vélbizonyítványok naponként a telekkönyvvezetőnek átadandók.

Ha a kézbesítés napja a naplóba bejegyez-
tetett, a vétbizonyítvány az okiratgyűjteménybe
a kérvény mellé teendő.

A telekkönyvvezető köteles az ö t ö d i k
rovatot havankint megsemlélni s a hosszabb
idő óta künnlevő kézbesítéseket a telekkönyvi
hatóságnak följelenteni.

A h a t o d i k rovatba a kérdésben forgó
tárgyra vonatkozó ügydarabok jegyzendők föl,
azon sorszám hozzáadásával, melly alatt azok
a naplókönyvbe bejegyeztettek.

2. A kérvény iktatói számának föl-
jegyzése s a telekkönyvi állás
megvizsgálása (szemle).

161. §. Mihelyt a telekkönyvvezető a
neki minden délelőtt és délután átadott telek-
könyvi ügydarabokat a napló három első rova-
tában bejegyezte; mindenik telekkönyvi ügy-
darabnak, mellyel valamely telekkönyvi be-
jegyzés kéretik, a naplóban kitett sorszámát,
azon telekkönyvi betétben s annak azon lapján,
hol a bejegyzésnek történnie kell, szélen rajzón-
nal írta föl, s ezen számot annakutánna, ha az
illető bejegyzés megtörtént, huzza keresztül.

Ha a fönnebbi módon ugyanazon helyre
több telekkönyvi ügydarabok irattak föl, s ha
valamely később fölirt telekkönyvi ügydarab
folytán a telekkönyv-irodának valamely nyil-
vánkönyvi bejegyzés meghagyatnék: a telek-
könyvvezető köteles a bíróság fönökének tús-

tént följelenteni, hogy még valamely korábban benyújtott telekkönyvi ügydarab vár az elintézésre.

A széljegyzet megtételekor a telekkönyvvezető köteles a kérvényben előadott körülményeket a telekkönyvi betét tartalmával összehasonlítani és megvizsgálni, vajjon a szerint nem forog-e fön valami aggály a kért nyilvánkönyvi bejegyzés ellen.

Ha nyilvánkönyvi aggályok fordulnak elő, azaz ha a kérvényben foglalt előadások a telekkönyv állásával meg nem egyeznek, vagy ha valamely kitörlendő követelés van terhelve sat: ezen aggályok egy külön lapon előadandók s ezen lap (a szemlei lelet) a telekkönyvi ügydarabhoz melléklendő.

Ha pedig aggályok nem forognak fön, ugy a kérvény hátára következő megjegyzés teendő: „A g g á l y n e m l é t e z i k.“

3. A nyilvánkönyvi bejegyzések teljesítése.

162. §. Minden nyilvánkönyvi bejegyzés a tulajdoni és teherlap második rovatában olly módon teljesítendő, hogy az első vonalban a telekkönyvi ügydarab praesentatuma (Pr.) az iktatói számmal (N. E.) — Numerus Exhibiti — kitétessék, s az alá az, a minek bejegyzését a bíró megengedte, teljesen és szóról szóra, könnyen olvashatólag és lehető helykiméléssel leirassék, s a lapoldal minden rovatain kereszt-

tül tintával huzandó vonallal berekesztessék. A bejegyeztvénynek oly sűrűn kell egymás mellé iratniok, hogy közökbe semmi ne szurathassék.

Lásd az I. mintát.

163. §. Minden bejegyeztvényhez az első rovatban a sorszám (S. sz.) iktatandó, mely úgy a tulajdoni, mint a teherlapon 1-en kezdendő és arithmetikai sorrendben folytatandó.

Ha valamely sorszám átugortatott volna, az ilyes elvétel a lapoldal végén a telekkönyvi hatóság előljárójának aláírásával megjegyzendő.

Ha valamely sorszám többszörösen iratott volna be, az ilyes elvétel törtszámok p. o. $\frac{6}{1}$, $\frac{6}{2}$ hozzámelléklése által hozandó helyre.

Ha egy telekkönyvi kérvény folytán, tehát egy iktatói szám alatt több önálló telekkönyvi cselekvények, p. o. valamely jog szerzése és kitörlése; vagy több jogok, melyek közül mindegyik ismét átruházás, terhelés vagy megszüntetés tárgyát képezi, p. o. több tulajdonostársak tulajdoni részeikkel, vagy több engedményesek valamelly jelzálogi tőkéből őket illető részöszegekkel sat. jegyeztetnek be: ennek elkülönített szakaszokban kell történnie, melyek közül mindegyik sorszámmal jelölendő meg.

164. §. A sorszámok a nyilvánkönyvi sorrendre nézve nem birnak döntő erővel, mint hogy az csupán a nyilvánkönyvi kérvény korábbi iktatói száma által határoztatik meg (61. §.).

A sorszámok főképen azon összefüggés kijelölésére szolgálnak, mellyben a bejegyeztvények egymás között állanak, ennél fogva a valamely elábbi bejegyeztvényre vonatkozó későbbi bejegyeztvény természetét kijelölő vezérszóval, p. o. engedmény 20., kitörlés 36. sat., kiteendő.

165. §. Ha több bejegyeztvények azért állanak egyenlő rangsorozatban, mivel az e tárgyban telekkönyvi kérvények egyideüleg nyujtattak be, ezen körülmény ezen bejegyeztvények mindegyike alatt következő megjegyzéssel, p. o.

Egyideüleg N. E. 20 és 21-el,

Egyideüleg N. E. 19 és 21-el,

Egyideüleg N. E. 19 és 20-al

kiteendő.

Ha valamely a tulajdoni lapban létező bejegyeztvény valamely a teherlapban létező bejegyeztvénynyel a föneloadott okból egyenlő rangsorozatban áll, ugy egyszersmind a bejegyeztvény lapjára és sorszámára kell hivatkozni, p. o.

Egyideüleg N. E. 20-al; lásd C. 4.

Egyideüleg N. E. 19-el; lásd B. 8.

166. §. Ha valamely bejegyeztvény tárgyát számszerű összegek képezik, ugy a számok betüvel irandók, p. o. két harmadrész, négyszáz forint. A krajczárok számai s a fekvőségek átvételi árai és becsértékei (52. §. g) csak számokkal teendő ki.

végzésnek a felek kezébe lett szolgáltatása után vétetnek észre, erről a telekkönyvi hatósághoz írásbeli jelentést kell tenni, melly mingyárt a hibás hely mellett följegyzendő, mire a felek netaláni kihallgatása után a megfelelő kijavítás elrendelendő s a folyó sorszám alá jegyzet alakjában beiktatandó. Erről a felek értesítendőek.

A hibás helyeket sem kivakarni, sem máskép olvashatlanokká tenni nem szabad, hanem azok csak alájuk tett pontokkal jelölendők meg.

4. Okiratgyűjtemény.

169. §. Minden telekkönyvi kérvények, a hozzájuk tartozó mellékletek odafűzésével, az iktatói számok sorrende szerint, kemény boríték alatti nyalábokban a telekkönyvirodában elteendőek.

Az elintézett folyamodványok, a vétbizonyítványok s valamelly meghatározott telekkönyvi kérvényt illető minden egyéb irományek ehhez hozzáfűzendők, vagy a hozzáfűzés lehetetlensége esetében, azzal keresztköteg alatt összekötendőek s egy borítékivra följegyzendőek.

5. A telekkönyvi betétek, a napló és az okiratgyűjtemény - nyilvánossága és megtekintése.

170. §. Mindenkinek szabadságában áll, a telekkönyvi betéteket, a naplót és az okirat-

gyűjteményt az arra rendelt hivatalos órákban, melyek a telekkönyv-irodábani kifüggesztvény által megjelölendők, megtekinteni.

Ezen megtekintésnek csak egy hivatalos személy jelenlétében szabad történnie, mely a feleknek egyszersmind a kívánt fölvilágosításokat adni s a fölött örködni köteles, hogy a föltárt iratok és könyvek semmikép össze ne gyüressenek, meg ne rongáltassanak vagy el ne tisztátlanítottassanak.

Továbbá egy félnek sem engedendő meg, hogy azokból másolatokat készítsen, vagy hogy rövid jegyzetek fölírásánál tintát használjon.

6. A telekkönyvi kivonatok és okiratmásolatok kiadása.

171. §. Mindenkinnek szabadságában áll, telekkönyvi kivonatok s egyszerű vagy láttamozott okiratmásolatok kiadását kívánnia.

a) Telekkönyvi kivonatok.

172. §. A telekkönyvi kivonat az új telekkönyvek behozatalának első idejében csak a telekkönyvi betét (a telekkönyv vagy különös betét, 44. és 45, §§.) egész tartalma hivatalos, szóról szórai és teljes másolatának alakjában adathatik ki.

Ha később sommás és részletes telekkönyvi kivonatok szüksége mutatkoznék, az iránt külön rendelet fog kibocsáttatni.

A telekkönyvi kivonatnak a betét nyilvánkönyvi állását azon nap bezártáig kell tartalmaznia, a mellyen a kiadatik, egyszersmind minden addig beérkezett, ugyanazon betétet tárgyazó s még el nem intézett kérvények a telekkönyvi kivonat végén az iktatói számok sora szerint, a mint azok a betétben rajzonnal följegyezték (161. §.), s a naplóból látható tartalom rövid előadásával, azon hozzáadással, jelölendők meg, hogy azok még el nem intézték.

A telekkönyvi kivonat a hivatal pecsétével s a telekkönyvvezető aláírásával látandó el; ki annak helyes és teljes voltaért kezeskedni tartozik.

173. §. Minden telekkönyvi kivonathoz, ha kivántatik, a megelőző §-ban meghatározott alakban annak folytatása, vagy azon elismervény csatolandó, hogy az e részbeni telekkönyvi betétben további bejegyzés nem történt, sem arra vonatkozó további kérvénybe nem érkezett.

b) Okiratmásolatok.

174. §. Az okiratgyűjteményben előforduló minden telekkönyvi ügdarabokból, azok mellékleteiből s az azokhoz tartozó irományokból, p. o. vétbizonyítványokból, a felek vagy hatóságok kivonatára egyszerű vagy láttamozott másolatok adandók ki.

c) A telekkönyvi kivonatok és okiratmásolatok megrendelése és kiszolgáltatása.

175. §. A telekkönyvi kivonatok és okiratmásolatok megrendeltetésök idősora szerint adandók ki.

A megrendeltetésekről, melylyek szóval történhetnek, lajstrom vezetendő, mellyben minden megrendelt kiadás minden évi január 1-jétől kezdődő folyó szám alatt bejegyzendő, s a megrendelés napja, a megrendelő, a tárgy s a benyújtott bélyegjegyek száma és neme kijelölendő.

A megrendelőnek, ha kívánja, megrendelési bizonyítvány adandó, s nekie, ha ő valamelyik hivatalos személy előtt ismeretes, vagy a megrendelési bizonyítvány bemutatójának, a kiadott okirat, a föl nem használt bélyegjegyek visszaszolgáltatása s az átvételnek a megrendelési lajstrombai elismerése mellett, kiszolgáltatandó.

A lajstromba a felek vagy hatóságoktól beérkező írásbeli megrendelések is bejegyzendők, s a mellett kijelölendő azon nap, melyen a kiadott okiratok hozzájuk elküldettek.

S. sz.	Helyr. sz.		Hold	□ öl	Jegyzet.
Buchbergi urodalom.					
1.	1.	Kastély N. C. udvarostul	—	1400	
2.	2.	Angol kert	45	—	
3.	3.	Gyümölcsös és veteményes kert	10	700	
4.	4.	Lakház N. C. 2. udvarostul	—	600	
5.	5.	Majorosudvar istálókka és pajtával	—	1200	
6.	76:	Korcsma N. C. 32 istálókka, felszer- rel és udvarral	2	—	
7.	77.	Házi kert és rét	3	400	
8.	490. 491.	Szántó föld (Széles mező)	27	700	
9.	492.	Szántó föld (Homokos)	14	—	
10.	800.	Szántó föld a Fulda mellett	8	550	
11.	4728.	Szőlőhegy	12	—	
Losonc községben.					
12.	999.	Szántó föld a Köves patak mellett	20	400	
13.	2000.	Bikkerdő	248	—	
Waldegg községben.					
14.	1300.	Rét a Fuldán túl	40	—	B. 6.

B. Tulajdoni lap

14.

Buchberg.

S. sz.		Jegyzet.
1.	Az 1. sz. telekjegyzőkönyvből birtokkép átkebleztetett: Herczig József, gróf, cs. k. ezredes a hadseregben.	
2.	Pr. 10. mártius 1856, N. E. 842. Ár 48,000 frt conv. p. Schwarz András, báró, szül. Fischer Mária férje, az 1856. mártius 2-kán kelt adásvevési szerződés folytán mint vevő bekebleztetik.	Eladás 3. 4.
3. 4.	Pr. 24. ápril 1857., N. E. 1216 Ára. 62,000 frt conv. p. A gyámságilag helybenhagyott 1857. ápril 20. adásvevési szerződés folytán, mint tulajdonosok egyenlő részben bekebelez- tetnek. Müller István, pesti nagykereskedő, s kiskoru neje. Müller Adelheid, szül. Baumann.	Ajándékozás

Telekkönyvi rendelet.

175

S.sz.		Jegyzet.
5.	<p>Pr. I. május 1856, N. E. 1600. A 4. alatt bejegyzett Müller Adelhaid kisköruságának följegyzése kitöröltetik, s az általa 1859. ápril 28-kán kiadott ajándékozási okirat folytán, férje : Müller István pésti nagykereskedő, egyedüli tulajdonos-kép köbleztetik be.</p>	
6.	<p>Pr. I. február 2860, N. E. 300. Ár 600 frt. conv. p. Az 1860. január 28-kán kelt adásvesi szerződés folytán Waldegg jószágból b. sz. 670, B. 7. lejegyzett Fulda melletti rét az A. 14-én hozzájegyeztetik.</p>	

Buchberg.

Adatok.

S. sz.			Jegyzet.
1.	Pr. 10. mártius 1856, E. 842. Báró Schwarz-nak a B. 2. alatti bekebelezésével egyideűleg, az adásvevési szerződés 4. §. folytán bekebeleztek az eladó. Herzig József gróf s hadseregbeli cs. k. ezredes számára, a zálogjog a buszezer conv. frtnyi vételári hátralékra nézve 5 százalékos kamatokkal és félvi fölmondással, továbbá	20.000 frt	1-hez. Elörököltett 3. 4.
2.	ugyanannak és neje szül. Mangold Adelhaidnak számára az élethossziglani lakás szolgálma az A 4. bejegyzett N. C. 2. házban.	" " "	2-höz.
	Pr. 4. october 1857, X. E. 3970. A buchbergi megyei törvényszéknek 1857. szeptember 20-kán kelt, N. E. 3200. alatti átadási okirata folytán a Herzig József gróf számára 1. alatt bekebelezett 20,000 conv. frtnyi vételári hátralék, a föltélesen örökösöknek nyilatkozott gyermekek számára bekebeleztek, és pedig :		3-hoz. Kitörles 5.

12

Telekkönyvi rendelet.

177

S. sz.		Jegyzet.
3.	Herzig Adalbert, gróf és cs. k. megyefőnök számára nyolczezer conv. frtjával — és	<u>4-hez.</u>
4.	Herzig Anna Mária, grófnő, kiskoru, számára tizenkétszer conv. frtjával.	Engedmény 6.
5.	Pr. 1. october 1849, N. E. 4975. Az 1859. october 1-jén kelt nyugtatvány alapján, a Herzig Adalbert gróf számára 3. alatt bekeblezett nyolczezer forint kitörlése följegyeztetik.	Bekeblezte- tett 8.
6.	Pr. 2. october 1859, N. E. 4976. A nagykorunak nyilvánított Herzig Anna Mária grófnő által 1859. october 2-kán kiadott engedmény folytán, a számára 4. alatt bejegyzett 12,000 forintból ötezer conv. frtnyi összeg a maradóösszeg előtti elsőbbségi joggal Baumann János, hochheimi gazdasági tanácsos számára bekebleztetik.	

S. sz.			Jegyzet.
7.	Pr. 2. october 1859, N. E. 4978. Wagner Lipót kérelme, tizezer conv. frt bekeble- zése iránt. Megtagadtatott.	10,000 frt	Előjegyez- tetett 10.
8.	Pr. 1. november 1849, N. E. 5300. Herzig Albert, gróf által 1859. november 1-jén kiadott nyilatkozat folytán, az 5. alatt előjegyzett ki- törlés bekebleztetik.		
9.	Pr. 2. január 1860, N. E. 82. Főjelzalog. Müller István, pesti nagykereskedő által 1860. január 2-kán kiadott adólevél folytán, a zálogjog tizer conv. forint kölcsönre nézve 5. százalékos ka- matokkal és félévi felmondással. Wagner Lipót, ó-budai börgyáros számára be- kebleztetik. Egyetemlegesen fekszik: Csora jószágon b. sz. 18., C. 7.	10,000 frt	

S. sz.			Jegyzet.
10.	<p>Pr. 3. január 1860, N. E. 83.</p> <p>Az 1855. december 15. folyamodás elintézése folytán, az 1855. szeptember 30. adóslevél alapján, a zálogjog tizer conv. forint kölcsönre nézve 5 százalékos kamatokkal és évnegyedes fölmondással.</p> <p>Wagner Lipót, bécsi ügyvéd számára, előjegyeztetik; még pedig à 7. alatt nyert rangsorozattal.</p>		
11.	<p>Pr. 4. január 1860, N. E. 99. Mellékjelzálog.</p> <p>Az 1860. január 3-kan kelt adóslevél alapján negyvenezer conv. forint bekebleztetik.</p> <p>Lásd a főjelzálogot: Dubrova jószág b. sz. 27. C. 2.</p>	40,000ft	

Függelék

a telekkönyvi rendelethez.

I.

**1863-iki augusztus 3-án 10152. sz. a.
kibocsátott udvari rendelvény az összes
törvényhatóságok kormányzóihoz, és a
magy. kir. bíróságokhoz**

némely telekkönyvi beadványok bélyegilletéke tárgyában.

Ő cs. kir. apostoli kir. Felsége I. k. Urunk nevében.

Az ideiglenes törvénykezési szabályok XII. fejezetének 145. §-a által hatályában fenntartott 1855. évi dec. 15-kéről a telekkönyvek tárgyában kelt rendelet 124. §-nak g) betűje alatt azt rendeli, hogy ha a telekkönyvi kérvény oly okiraton alapul, mely közvetlen illetékfizetés alatt áll, úgy ahhoz az adóhivatal számára

még egy bélyegmentes másolat, vagy annyi 30 krajczáros bélyegjeggyel ellátott iv csatolandó, a mennyi a másolat készítésére a bíróságnál szükséges. Ez alul kivételnek van helye azon esetben, ha a telekkönyvi kérvénnyel előterjesztetik annak kimutatása, hogy az illeték már lefizettetett, vagy hogy az okirat másodpéldánya vagy másolata az adóhivatal számára rendelt telekkönyvi végzésben világosan hivatkozni. Azon esetekben is, melyekben az illeték csupán a telekkönyvbei bejegyzésért az 1850. aug. 2-án kelt nyiltparancs 12—45. B. dijszabási tétele szerint fizetendő, elégséges az adóhivatallal a bekeblezési vagy előjegyzési kérvényt közölni. A hivatolt rendelet említett §-ának h) betűje továbbá ekként hangzik, „hogy ha a g) alatt említett másolatok vagy a 30 krajczáros bélyegjegyekkel ellátott ivék be nem nyujtatnak, vagy ha a benyujtott mellékletek haszonvehetetlenek, azok a bíróságnál hivatalból, de a láttamozott másolatokért járó illetékkétszeres mennyiségének beszédése mellett készítendők.“ A hivatkozott rendelet ezen határozatai a cs. kir. pénzügyministeriumnak 1861. évi julius 25-ről ³⁵²⁰⁹/₁₇₈₁ sz. a. kelt kibocsátványa szerint módosítást szenvedtek ugyan, ezen kibocsátvány azonban a nevezett ministeriumnak 1863. évi junius 17-ről ¹⁸³²²/₁₃₆₀ szám alatt kelt újabbi rendelete által csak annyiban tartott érvényben, a mennyiben, az, az 1850. évi augustus 2-ről kelt bélyeg- s illetéktörvényhez kiadott bevezetési nyiltparancs IX. [pontjára

vonatkozik, egyebekben pedig s jelesen azon pontokat illetőleg, melyek a hivatolt telekkönyvi rendelet említett határozataira vonatkoznak, hatályon kívül helyeztetett. Tekintve tehát, hogy a hivatolt ^{18322/1.60} számú pénzügyminis-teri rendelet értelmében, egyrészt az 1850. évi augusztus 2-ről kelt bélyeg- s illetéktörvényhez kibocsátott bevezetési nyiltparancs IX. pontja továbbra is kötelező erővel bír, másrészt pedig az 1855. évi telekkönyvi rendelet idézett határozatainak módosítása eltöröltetett, ezennel rendeltetik: miszerint a bélyeg- s illetéktörvényhez tartozó nyiltparancs II. pontja az illető bíróságok részéről szem előtt tartassék s a telekkönyvi rendelet idézett rendszabályainak előforduló esetekben szigoru pontossággal elég tétessék.

Miről a megye kormányzója oly meghagyással értesítettik: miszerint az előadottakat a kormányzata alatt álló megye területén létező összes bíróságoknak kellő alkalmazkodás végett tudomására juttassa. Kelt a birodalmi fővárosunkban Bécsben, Ausztriában. sat,

II.

1864-iki július hó 14-én 12281. sz. a. kibocsátott udvari rendelvénny az összes törvényhatóságokhoz,

melly szerint az urbéri és ezzel rokon viszonyokból eredett kötelezettségeknek a magyar földhitelintézet közvetítésével eszközöndő mielőbbi megválthatása céljából, a telekkönyvi kezelésre nézve könnyítő módzatok engedtetnek meg.

Ő cs. és apostoli kir. Felsege I. k. Urunk nevében.

Hogy az urbéri, s ezzel rokon viszonyokból eredett, a fenálló szabályok értelmében megváltás tárgyát képező szolgálmányok s kötelezettségeknek a mezei földipar érdekében sürgőleg igényelt végleges megszüntetése minél inkább gyorsitassék, s hogy az esetben, ha a váltság-kötelezettek e célra a magyar földhitelintézettől egyetemleges lekötelezés mellett kölcsönt szerezni óhajtanának, birtokállapotuk telekkönyvi kimutatását a fenálló telekkönyvi szabályok változatlan épségben tartása mellett lehető egyszerűséggel eszközölhessék, — a telekkönyvek e részbeni vezetésére nézve következő kivételes kezelési módzatok lesznek követendők:

1) Az ugyanazon községbeli váltságkötelezettek kérelmére ezeknek azon birtokrészekről, melyeket a megváltási kölcsöntöke biztosításául a magyar földhitelintézet részére

egyetemes jelzálogként kijelöltek, vagy kijelölni óhajtanak, az eddigi telekjegyzőkönyveken kívül még egy folyó számokkal ellátandó külön-nyilvántartási kimutatás leszen az A. alatti minta szerint készítendő, s annak hivatalos másolata a feleknek bármikori kérelmükre kiadandó.

2) E kimutatás teherlapján a korábbi terhek kivonatos feljegyzésén kívül csak a magyar földhitelintézet követelése leendő a netaláni későbbi változásokkal kitüntetendő. Ily változásoknak különösen azon esetek tekintendők, midőn a váltságköteles társulat egyes tagjai a földhitelintézet irányában vállalt kötelezettségük alól felmentetnek s ennek folytán birtokrészeleik a nyilvántartási lapon kitöröltettek, vagy midőn a társulat a jelzálog egyes részletei helyett másokat helyettesít.

3) A társulat tagjainak egyes telekkönyveik továbbá is a fenálló telekkönyvi rendeletek értelmében kezelendők, azonban a nyilvántartási ív teherlapján a magyar földhitelintézet részére történt bekebelezések az egyes telekjegyzőkönyvek teherlapjain is rövid kivonatban s hivatkozálag feltüntetendők.

4) Ha időközben egyik vagy másik részletre nézve örökösödés, vagy adás-vevés útján birtokváltozás történik, ez a nyilvántartási íven akként tüntettetik ki, hogy a zárjel között foglalt telekjegyzőkönyvi szám keresztülvonatván, helyébe újabb zárjel közé azon telekjegyzőkönyv száma iktattatik, melybe a kérdéses bir-

tokrészlet örökösödés, vagy adásvevés következtében átkebeleztetett.

5) Oly maradvány-földek, irtványok s szőlőkre nézve, melyek szorosan véve az urbéri telki állomány alkatrészeit nem képezik, az 1. §-ban érintett nyilvántartási ivrei átvezetésük, s a többi urbéri birtoktól különválasztva történendő jelzalogulásuk alkalmával a közigazgatási hatóság különös engedélye nem szükséges. Ha pedig az ilyenmü földek az urbéri állományi földekkel összeolvadtak volna, szabadságukban álland az érdeklött feleknek ezekre nézve az illetékes urbéri bíróságoknál szabatos különválasztást, s ennek alapján a telekkönyv kiigazítását kérelmezniök.

6) A nyilvántartási kimutatás a földhitelezési kölcsön teljes törlesztése után megszüntetik.

Miről ezen közönsége az illető telekkönyvi hatóságokkali tudatás, s további alkalmazkodás végett ezennel értesítettik. Kelt a birodalmi fővárosban Bécsben Ausztriában stb.

III.

**1864-ki augusztus hó 22-én 64091. sz.
a. kelt helytartótanácsi megkeresés a
római- és görög-katholikus érsekek és
püspökökhöz,**

amely szerint az egyházi birtokokat érdeklő urbéri egyességek, mielőtt az illető törvényszék elé terjesztetnének, a m. kir. helytartótanácsnak bemutatandók.

Azon eset fordulván elő, miszerint bizonyos egyházi birtok urbéri rendezése és tagosítása iránt kötött egyesség csak azután, miután az az illetékes bíróságok által jogi szempontból már helybenhagyatott, terjesztetett ezen királyi kormányzék jóváhagyása alá, fölhivatva érzi magát e királyi helytartótanács . . . ezen-
nel hivatalos tisztelettel megkeresni, hogy az egyházi birtokokat érdeklő ilyenmü egyességek, mielőtt azok az illető törvényszék elé terjesztetnének, előbb az 1840-ik évi VI. törvénycikkely 9 ik §-a értelmében jóváhagyás végett e királyi kormányzéknek mutattassanak be, s csak azután, miután a jóváhagyási záradékkal innen elláttattak, terjesztessenek a törvényszék elé. Kelt Budán stb.

IV.

**1864-ki szeptember hó 22-én 16165. sz.
alatt kibocsátott udvari rendelvény az
összes törvényhatóságokhoz,**

mely szerint a telekkönyvi rendelet 143. §-ában megállapított harmincznapi felfolyamodási határidő ügyvédekre is alkalmazandó.

Ő cs. és apostoli kir. Felsége I. k. Urunk nevében.

Kérdés merülvén fel az iránt, valjon az 1855. évi karácsonhó 14-kén kelt telekkönyvi rendelet 143. §-ban a telekkönyvi hatóság területén kívül lakó vagy gondnokság alatt álló felekre nézve megállapított harmincz napi felfolyamodási határidő oly esetekben is alkalmazandó-e, midőn az érintett felek ügyvéd által képviselvék? lehető kételyek megelőzése végett ezennel nyilváníttatik, miszerint a telekkönyvi rendelet semminemű kivételt nem tartalmazó fent érintett szabálya a telekkönyvi hatóság területén kívül lakó ügyvédekre is alkalmazandó. Miről az alárendelt bíróságok tudomás és alkalmazkodás végett értesítendők. — Kelt a birodalmi fővárosban, Bécsben, Ausztriában stb.

V.

1864-ki szeptember hó 22-én 77936.sz. a. kibocsátott helytartótanácsi intézmény az összes törvényhatóságokhoz

azon kérdés iránt, valjon az urbéri rendezés folytán készült birtokkönyvek telekkönyvi átdolgozására kell-e bizottmányt a helyszínére kiküldeni, s ahhoz egy bírói tagot és egy telekkönyvvezetőt kirendelni.

Kérdés tétetvén az iránt, valjon az urbéri rendezés folytán készült birtokkönyvek telekkönyvi átdolgozására kell-e bizottmányt okvetlenül a helyszínére kiküldeni? továbbá: szükséges-e ezen bizottmányhoz egy bírói tagot és egy telekkönyvvezetőt kirendelni? figyelemmel egy részről a munka fontosságára, másrészt pedig az ily kiküldetések gyakoribb előfordulása folytán a törvényszékeknél keletkezhető munkahátralékokra, szoros mihez tartás végett utasításul adatik a közönségnek a. f. évi szeptember 13-án 14035. sz. a. kelt kir. udv. rendelvénnyel nyomán, miszerint oly esetekben, midőn az urbéri rendezés folytán készült birtokkönyvekkel összevetetvén, ezen utóbbiak átdolgozása a rendezési, helyszinelési, s egyéb adatok (térképek, vázlatok, stb.) segélyével eszközölhető, a nélkül, hogy helyszínen végbeviendő nyomozások szüksége forogna feun, bármily bizottmánynak, átdolgozás végetti kiküldetése a helyszínére, a dolog természeténél fogva egészen felesleges és az átdolgozás a

telekkönyvi törvényszék helyén megtörténhetik; hogy ellenben oly esetekben, midőn a fennforgó kérdések, rendezési, helyszinelési, és egyéb idevágó adatok segélyével annyira tisztába nem hozathatnak, hogy az átdolgozás, illetőleg kijavítás, a helyszinén eszközendő újabb nyomozás nélkül megtörténhetnék, a helyszinén működendő bizottmány kirendelése mellözhetlen, melynek azonban idő és költségkimélés tekintetéből, a hitelesítés is föladata leend.

A felvett kérdés második pontját illetőleg, tekintve hogy az urbéri rendezés folytán szükségessé vált telekkönyvi átdolgozás körüli eljárással, ha az illető törvények és telekkönyvi szabályok, az átdolgozást megelőzőtt eljárásnál kellőkép figyelembe vétettek és megtartattak, helyszinen teljesítendő semmiféle birói teendők egybekapcsolva niucsenek, az átdolgozás illetőleg kijavítás birói tag közbejöttét ép oly kevéssé igényli, mint a helyszinelés. — Ezek szerint az egyes esetekben kiküldetni szükségelt bizottmányhoz birói tagot kirendelni nem szükséges, hanem elegendő ezen bizottmány egy telekkönyvi vezetőből, s netán egy irnoki segédből állítani össze; a mennyiben pedig az átdolgozásnál vagy hitelesítésnél netán még oly vitás kérdések is merülnének fel, melyek birói tárgyalást és telekkönyvi eldöntést igényelnek, ezek az 1855. dec. hó 15-én kelt igazságügy-ministeri rendelet illető §§-aihoz képest a birói eljárásra utasítandók. — Kelt stb.

VI.

**1864-ki december hó 9-én 20478. sz. a.
kibocsátott udvari rendelvény az összes
törvényhatóságokhoz,**

mely szerint az 1855. december 15-én kelt telekkönyvi rendelet 48. §-ában engedélyezett bélyegmentesség a telekkönyvek első szerkesztését tárgyzó, de a hirdetvényi határidőn túl benyújtott beadványokra s általában az első bejelentések folytán keletkezett külön perekre nem alkalmazandó.

Ő cs. és apostoli kir Felsége I. k. Urunk nevében.

Egy magyarországi telekkönyvi hatóság részéről kérdés tétetvén az iránt, valjon az 1855. évi december 15-én kelt telekkönyvi rendelet 48-dik §-ában engedélyezett bélyegmentesség a telekkönyvek első szerkesztését tárgyzó, de a hirdetvényi határidőn túl benyújtott beadványokra, s általában az első bejelentések folytán keletkezett külön perekre is alkalmazandó-e, a cs. kir. pénzügyministerium f. évi november 17-én 55,820. sz. a. kelt közleménye kapcsában, az összes hazai bíróságoknak ezennel tudtul adatik, miszerint a fenérintett beadványok s perekre nézve a telekkönyvi rendelet 48. §-ban engedett bélyegmentesség helyt nem foghat. Miről ezen . . . közönsége mihez tartás az illető hatóságokkali tudatás végett ezennel értesítettik. — Kelt a birodalmi fővárosban, Bécsben, Ausztriában stb.

(A magyar kormány alatt keletkezett függelék a telekkönyvi rendelethez)

VII.

A magyar kir. igazságügyi miniszter intézvénye Erdélyország kir. biztosához a telekkönyvek tárgyában.

(Megjelent 1867. oct. 19. „Budap. Közl.“ 182. sz.)

Az országgyűlés mindkét házától nyert felhatalmazásom alapján, s Ő csász. és Apostoli kir. Felsége f. é. oct. hó 5-én kelt legmagasb jóváhagyása mellett elrendeltem: hogy a telekkönyvi intézmény Erdélyre is kiterjesztésék, s hogy az e célra vezető helyszínelési előmunkálatok még ez év folytán megindittassanak.

Miről méltóságodat oly megjegyzéssel van szerencsém értesíteni, miszerint a helyszínelési bizottmány szervezésére s a helyszínelési eljárás szabályozására vonatkozó rendeleteim legközelebbtről megjelenni fognak.

Kelt Pesten, 1867. oct. 16.

VIII.

Törvény a magyar korona alatti vasu- tak és csatornák külön összpontosított telekkönyvezéséről.

Előterjesztetett a képviselőház 1867. nov. 25-kén
tartott ülésében.

1. §.

A magyar korona alatti vasutak és csatornák részére, legyenek azok bár az állam, vagy magánrésztársulatok sajátjai, külön telekkönyvek nyittatnak és vezetnek, melyek célja: egy összefüggő egészben előtüntetni s nyilvánosságban tartani, egyszersmind pedig hitelképességre emelni az ily országos vállalatok ingatlan vagyonát.

2. §.

I l l e t ő s é g .

Ezen összesített telekkönyvek azon megye telekkönyvi hatóságának felügyelete és vezetése alatt állanak, melynek területén a vállalati mű létezik.

Ha e mű több telekkönyvi hatóság területén vonulna át: akkor azon telekkönyvi ható-

ság illetékes, melynek területén a vállalat igazgatósága székel.

Ha pedig az igazgatóság székhelye az országon kívül volna: ez esetben az igazgatóság szabadon választhat azon telekkönyvi hatóságok közül, a melyeknek területére a vállalat kiterjed, egyszersmind azonban köteles egy ezen telekkönyvi hatóság székhelyén lakó megbizottat, ki a vállalatot jogi ügyekben képviselni fogja, kinevezni, s azt, valamint a képviselő személyében idő folytán előfordulható változást is az illető megyei törvényszékhez bejelenteni.

3. §.

Az ily vállalatokra nézve illetékes telekkönyvi hatóság „központi telekkönyvi hatóság” czimével él.

4. §.

A vasutak és csatornák ezen összesített telekkönyvekbe vezetett ingatlan vagyona, ugymint: azoknak kisajátított összes földterülete minden tartozékával, az azokhoz tartozó udvarokkal, épületekkel, hidakkal, utakkal, árkokkal, töltésekkel, zsilipekkel, élelmezési, kavicsolási vagy egyéb jogokkal, miként azok a kisajátítás és hitelesítés alkalmával készülő hiteles térképen, s ahhoz mellékelt leírásban kiemutatva vannak, e g y t e l e k k ö n y v i j ó s z á g - s j o g i t e k i n t e t b e n e g y e g é s z n e k t e k i n t e n d ő k.

5. §.

Az összeírás kellékei.

A 4-ik §-ban érintett kisajátítási összeírás kellékei a következők:

- a) minden határról külön összeírást kell készíteni;
- b) minden alkatrész, mely szélességére nézve az előbbtől különbözik, az összeírásban új számmal látandó el; azaz: a vállalat annyi alkatrészből kell, hogy álljon, a hány változás a mű szélességében előfordul;
- c) az egyes alkatrészeknek mind szélessége, mind hosszúsága ölek, lábak és hüvelyek szerint, egy külön rovathan pedig azok összes térfogata is pontosan ki-teendő.
- d) az épületek, hidak sat. mindig az illető alkatrész után, a melyen léteznek, és pedig betűkkel megjelölve soroltassanak fel;
- e) minden egyes összeírás végére a vállalat részére szerzett jogok, mint például az élelmezési, kavicsbordási jog sat., továbbá a szolgalmak jegyzéke iktatandó, és pedig, ha e jogok vagy szolgalmak valamely alkatrészszel vagy épülettel jogilag, vagy természetszerűleg összekötve vannak, számszerinti hivatkozással az illető alkatrészre vagy épületre.

6. §.

A térkép kellékei.

A térképnek teljes öszhangzásban kell lennie a 5. §-ban említett összeírással. Ez okból a térképen az alkatrészek ugyanazon számokkal, s az épületek ugyanazon betűkkel jelöltetnek meg, a mely alatt azok az összeírásban előfordulnak.

A szolgálmat minden egyes alkatrészen kereszt alakzatu jeggyel kell kitüntetni.

Ezenkívül a térkép ugy készítendő, hogy azon a vállalat vonalára dülő szomszéd tárgyak, és pedig a határbeli telekkönyv helyszínelési számaival megjelölve, szintén rajta foglaltassanak; ezeket azonban a vállalat tulajdonától mindig külön színnel szükséges megkülönböztetni.

A térkép tetszés szerint osztható fel egyes szeletekre; de mindannyi szeletnek ugyanazon mérték szerint kell készülnie, s e mérték minden egyes szeleten kiteendő.

7. §.

Egyéni kimutatás.

Az összeíráson és térképen kívül, minden határra nézve külön egyéni kimutatás is készítendő azon földterület mennyiségéről, mely az egyes birtokosoktól kisajátítva lett, valamint azon öszletekről is, melyek a kisajátított

térekért az illető birtokosoknak a vállalat részéről megtérítendők.

Ezen egyéni kimutatásban, melynek egybeállítása körül az illető telekkönyvi hatóság közreműködni tartozik, rovatok szerint ki kell tüntetni :

- a) helyszinelési számát azon telekkönyvi alkatrésznek, a melyből a kisajátítás történt;
- b) a dűlőt, a melyben e földterület fekszik, s az iparágat, a melyhez tartozik;
- c) az egész telekkönyvi alkatrésznek térfogatát, a mennyiben ez a telekkönyvben bejegyezve volt;
- d) azon térfogatot, a mely abból a vállalat számára kisajátítva lett;
- e) az illető birtokost;
- f) a kisajátítási árt a mint az vagy ítélet által, vagy egyezségileg megállapítva van.

8. §.

Hitelesítő küldöttség.

Az ekkép elkészült kisajátítási összeírás és térkép hitelesítését egy küldöttség eszközli, melynek tagjai :

- A) Az egész vonalra nézve :
 - a) a magyar királyi közlekedési miniszteriumnak egy küldöttje;
 - b) egyik hivatalnoka az őszpontosított te-

lekkönyv vezetésére hivatott (2. §.) központi megyei telekkönyvi hatóságnak ;

- c) egy szakértő mérnök, kit a vállalat igazgatóságának meghallgatása mellett, a magyar kir. közlekedési miniszterium nevez ki.

B) Az egyes határokra nézve :

- d) az illető megye vagy szab. kir. város törvényszékének egyik tagja, kit a törvényszék elnöke küld ki ;
- e) azon telekkönyvi hatóságnak egyik hivatalnoka, a melynek vezetése alatt az illető határ telekkönyve áll.

9. §.

A hitelesítés előhirdetése.

A hitelesítés napját és sorrendjét a magyar kir. közlekedési miniszterium küldöttje állapítja meg, s erről az illető megyék és szab. kir. városok törvényszéki elnökeit oly felhívással értesíti, hogy a hitelesítés napját az illető községben jó eleve köztudomásra hozzák, s hogy küldöttjeiket a kitűzött napra a helyszínére kirendeljék.

10. §.

A hitelesítés tárgyainak közszemle alá bocsátása.

Mielőtt a hitelesítés megkezdetnék, legalább 20 nappal előbb az illető telekkönyvi hatóságnál leteendők az összeírásnak és térképeknek azon részei, a melyek azon telekkönyvi hatóság köréhez tartozó határokra vonatkoznak, az ezen határokról készített egyéni kimutatásokkal együtt. — Ezen munkálatokat joga van minden érdekelt félnek a telekkönyvi hatóság helyiségeiben megtekinteni.

Ennélfogva a törvényszékek elnökei azon hirdetményben, a melyet a hitelesítés napjára nézve a fennebbi 9. §. értelmében kibocsátanak, tartoznak a közönséget egyszersmind arról is tudósítani, hogy az illető határra vonatkozó összeírást, térképet és egyéni kimutatást a hitelesítést megelőző 8 nap alatt a telekkönyvi hatóság helyiségeiben megtekinthetik.

11. §.

Hitelesítési eljárás.

A hitelesítő küldöttség feladata meggyőződni arról, hogy a kisajátítási összeírás és térkép mind a jelen törvény 5. és 6. §§-ában foglalt kellékeknek megfelelnek, mind pedig a valósággal megegyezők; meghallgatni az illető

város vagy község előljáróit s az érdekelt birtokosokat mindazon jogokra és szolgálomakra nézve, a melyek a vállalatot a határ mentében illetik vagy terhelik; ügyelni arra, hogy a jogok és szolgálomák mind minőségükre, mind terjedelmükre és kapcsolatos feltételeikre nézve pontosan és szabatosan feljegyeztessenek; a vállalat tulajdonosai s a község vagy magán birtokosok közt felmerült vitás kérdéseket a kisajátítási szerződés alapján azonnal végérvényesen eldönteni; ha pedig a fennforgó kérdés elintézésére a kisajátítási szerződés világos és határozott zsinórmértéket nem nyújt, az ellenvetést az illető jognál vagy szolgálomnál feljegyezni éa a követelőt a per rendes útjára utasítani.

12. §.

Ha a küldöttség az összeírást és térképet helyesnek találja, vagy pedig a fennforgó hibák kijavítása a helyszinén azonnal eszközölhető, ennek megtörténtével mind az összeírásra, mind pedig a térképnek illető szeleteire a hitelesítési záradékot, mely az év, hó és nap bitételén kívül e szóból áll „hitelesített”, rájegyzi s azt a küldöttségnek minden egyes tagja aláírja.

Ha ellenben lényegesebb vagy azonnal ki nem javítható hibák fedeztetnének fel: az összeírás s illetőleg a térkép e vállalat megbízottjának visszaadandó, s ez esetben a hitele-

sítésre azon határra nézve új határnap tűzendő ki; e körül ugyanazon szabályok lévén megtartandók, a melyek a fentebbi 8. és következő §§-okban az első hitelesítésre nézve előírva vannak.

13. §.

Egyéni kimutatás hitelesítése.

Az összeírás és térkép hitelesítése után a küldöttség az egyéni kimutatást veszi bírálat alá.

A mi a kisajátított földterület mennyiségét illeti, az egyes részletek összegének szükségképen meg kell egyeznie azon térfogattal, mely az ugyanazon határról készült összeírásban foglaltatik. E két okirat összhangzása esetében tehát az egyes birtokosoktól kisajátított földterületre nézve utánmérésnek csak akkor van helye, ha azt az illető birtokos határozottan kíváná.

A kisajátított területért járó kárpótlási összeg utánszámítása szintén csak akkor tartozik a küldöttség hatásköréhez, ha ez iránt egyik vagy másik birtokos részéről felszólíttatnék.

E kimutatást is a küldöttség, a mennyiben azt hibátlannak találta, vagy a hibákat rövid úton azonnal kijavíthatja, szintugy hitelesíti, mint a 12. §. szerint az összeírással és térképpel történt.

14. §.

Hitelesítés utáni teendők.

A hitelesítés befejeztével az összeírást és térképet a központi telekkönyvi hatóság kiküldöttje, az egyéni kimutatást pedig az azon határra nézvé illetékes megyei vagy városi törvényszéknek a hitelesítésre kiküldött tagja veszi át, kik ezen okiratokat haladéktalanul bemutatják illető telekkönyvi hatóságuknak, a mely által a hitelesítésre kiküldve lettek.

15. §.

Adó-lejegyzés.

A törvényszék, az egyéni kimutatás beérkeztétől számítandó nyolcz nap alatt, azon okirat hiteles másolatát átteszi az illető adóhivatalhoz oly czélből, hogy a kisajátított területrészekre eső adórészletek korábbi birtokosaiknál lejegyeztessenek.

16. §.

A kisajátított terület-részek lejegyzése az egyes telekjegyzőkönyvekben.

Továbbá ugyanekkor egy másik másolatát az egyéni kimutatásnak, a telekkönyvi hivatalhoz teszi át oly meghagyással, hogy a kisajátított területrészeket az egyes telekjegyző-

könyvekben lejegyezze; s erről a törvényszék egyuttal a központi telekkönyvi hatóságot is, a központi telekkönyv birtoklapjának egybeál-líthatása végett (42. §.) tudósítja.

17. §.

Hirdetményi határidő.

Végre ugyanezen alkalommal az eljáró törvényszék egy hirdetményt bocsát ki, a melyben mindazokat, a kiknek a kisajátított területért járó kárpótlás mennyiségére nézve ellenvetésük van, vagy a kik a kárpótlásra bár-mi czim alatt igényt tartanak, felszólítja, hogy ellenvetéseiket s illetőleg igényeiket bizonyos záros határidőig, mely egy hónapnál rövidebb és két hónapnál hosszabb nem lehet, annál bizonyosabban bejelentsék, minthogy a későbben jelentkezők észrevételeire s igényére semmi tekintet nem leendvén, a kisajátítási kárpótlás annak s azon mennyiségben fog kiadatni, a kinek nevére s a mely összeggel az az egyéni kimutatásban kitéve van, a békeblezett vagy fölülkeblezett tételek pedig azontul a kisajátított területről hivatalból lejegyeztetni fognak.

E hirdetmény a szokott köröztetésen s falragaszokon kívül a hivatalos lapok útján is köztudomásra hozandó.

18. §.

Mindemellett a törvényszék azokat, a kik a telekkönyvben azon földterületre nézve, a mely vagy a melynek egy része kisajátítva lett, tulajdoni jogigénynyel feljegyezve vannak, vagy a kik arra zálogjogot szereztek, a közhirdetményen kívül külön is értesíti; csakhogy e külön értesítés elmulasztásának semmi jogkövetkezménye nincs.

19. §.

A mely területre nézve, a hirdetményi határidő lefolyása után sem ellenvetés, sem igénybejelentés nem történt, azokra nézve a megyei törvényszék mint telekkönyvi hatóság 8 nap alatt a vállalat képviselőjét értesíti, hogy a kisajátítási kárpótlást azoknak, kikre re az az egyéni kimutatásban irva van, ugyanazon mennyiségben kiszolgáltathatja; egyszersmind pedig felszólítja, hogy 15 nap alatt vagy a kifizetésről szóló nyugtát a törvényszéknek bemutassa, vagy pedig az egyéni kimutatásban foglalt kárpótlást birói letétemény gyanánt a törvényszéknél letegye.

E végzés az illető birtokosnak is, kit a kárpótlás illet, megküldendő, azon megjegyzéssel, hogy a pénzfelvétel megtagadása esetében a kárpótlás, mint birói letétemény, az ő költségén fog kezeltetni.

20. §.

A kisajátított területrészeket terhelő tételek törlése.

Mihelyt a vállalat megbizottja szabályszerű nyugta vagy hiteles letéti jegy felmutatása által igazolta, hogy a fentebbi 19. §. alapján hozott birói végzésnek eleget tett, ha a kisajátított terület, melynek kisajátítási ára lefizettetett vagy birói kezekre letéttetett, oly egészlet képez, a mely valamely előjegyzésnek, bekeblezésnek, felülkeblezésnek vagy feljegyzésnek külön és önálló tárgyaul szolgált, ezen előjegyzés, bekeblezés, felülkeblezés, feljegyzés törlését a törvényszék végzésileg elrendeli.

Ha azonban azon terület, melynek kisajátítási ára kifizettetett, vagy birói kezekre adatott, hogy egy részét képezi azon telékönyvi jószág-testnek, a mely előjegyzés, bekeblezés, felülkeblezés, vagy feljegyzés által terhelve van: ez esetben, miután az illető kisajátított terület a 16. §. értelmében elrendelt bejegyzés által a tehertétel alapja lenni megszűnt, külön tehertörlési intézkedésnek szüksége nem forog fenn.

21. §.

A hirdetményi határidő elmulasztása s így a fentebbi 20. §. értelmében elrendelt tehertörlés ellen is, semminevü perorvoslatnak helye nincs.

22. §.

Ellenvetések és igények tárgyalása.

A hirdetményi határidő alatt benyújtott ellenvetések vagy igények tárgyalására a törvényszék határnapot tűz ki, melyre a vállalat képviselője is mindenkor megidézendő.

E tárgyaláson a kisajátítás jogosultsága s a kisajátított földterület térfogata nem jöhetnek vitatás alá, hanem a felek csak a következő kérdésekre szoritkoznak :

- a) jogérvényes-e az egyezség vagy ítélet, melynek alapján a kisajátítási ár kiszámított?
- b) a kiszámítás az elfoglalt területhez képest helyesen történt-e?
- c) ki és mely részben van a kárpótlási összeg felvételére jogosítva?
- d) ha az előjegyzéssel, bekeblezéssel vagy felülkeblezéssel terhelt földterületnek csak egy része esett kisajátítás alá : szám szerint mennyire olvad le azon tehertétel, a mely a fennmaradt területet továbbra is terhelni fogja?

23. §.

A tárgyalás jegyzőkönyvi alakban történik s 48 óra alatt befejezendő.

24. §.

A tárgyalás befejeztével a törvényszék 8 nap alatt ítéletet hoz, a melyben a 22. §-ban kijelölt pontok iránti kérdéseket egyenkint eldönti; s ha a kárpótlási összeg felvétele iránt jogosultság egy más per intézésétől függne, a kárpótlási összeget vagy az érdekelt felek közös egyetértésével kijelölt személy kezeihez, vagy pedig ily megegyezés hiányában birói kezekre adatni rendeli.

25. §.

Ezen ítélet ellen mindazon perorvoslatok alkalmazhatók, a melyeket a közönséges polgári perrendtartás megenged; a főlebbviteli bíróságoknál azonban az ily kisajátítási ügyek soronkívüli tárgyalás előnyében részesülnek.

26. §.

Az első bíróság ugyanakkor, midőn az ellenvetések s igények fölötti ítéletét a fentebbi 24. §. értelmében kimondja, egyszersmind végzést is hoz az iránt, hogy mindazon kisajátítási ár, mely a 22. §. szerint ellenvetés vagy igény tárgyát képezi, a központi telekkönyv teherlapján az ahhoz igényt tartók pontos kijelölésével feljegyeztessék.

Ha a kisajátítási ár mennyisége volna a

felek közötti vita tárgya: egyelőre azon magasabb összeg veendő fel, a melyet a felek követeltek.

27. §.

A mint az ítélet egyik vagy másik ellenvetés vagy igény fölött jogérvényre emelkedett, a törvényszék hivatalból végzésileg felszólítja a vállalat képviselőjét, hogy a kifizetést s illetőleg letéteményezést az ítélet értelmében 15 nap alatt teljesítse, s ennek megtörténtét szabályszerű okiratok által igazolja.

Ez igazolás megtörténtéről a törvényszék a központi telekkönyvi hatóságot azonnal köteles oly czélból értesíteni, hogy a központi telekkönyv teherlapjáról a kifizetett' kisajátítási ár kitöröltethessék. Ez értesítvényben a feljegyzési végzés (26. §.) számára és tartalmára pontos hivatkozás történjék.

28. §.

Eltérő szabályok a központi telekkönyvekre nézve.

A központi telekkönyv szerkesztésére és kezelésére nézve a közönséges telekkönyvi rendszer szabályai irányadók, az alábbi §§-okban foglalt eltérésekkel.

29. §.

Minden központi telekkönyv egy főlapból, mely egyszersmind tulajdoni lapot is képez, — továbbá annyi birtoklapból, a hány határon a vállalat átvonul, s végre egy teherlapból áll.

30. §.

Fő- és tulajdoni lap.

A fő- és tulajdoni lap kitünteti a vállalat czégét, az igazgatóság székhelyét és a vállalat végpontjait.

Továbbá e lapon, folyó római számok alatt felsoroltatnak mindazon határok, a melyekre a vállalat kiterjed.

E lap mutatja ki egyszersmind a vállalat összes ingatlan vagyonára nézve a tulajdonjog átruházásait, korlátozásait, valamint a cég körül történt változásokat; míg az egyes alkatrészekre vonatkozó birtokváltások a birtoklapon fordulnak elő.

31. §.

A vállalat czége mindannyi birtoklap és a teherlap fejezetére is oda iktatandó.

32. §.

Birtoklap.

A birtok minden egyes határra nézve külön készül, s mindenik a fejezeten azon római számmal látandó el, a mely alatt a fő- és tulajdoni lapon előfordul.

Rovatai következők:

1. a helyszinelési szám;
2. az alkatrész leírása;
3. összes térfogat;
4. hivatkozási jegyzetek.

33. §.

Minden egyes alkatrész helyszinelési számát azon folyó szám képezi, a melylyel az a hitelesített összeírásban s a térképen megjelölve van.

A helyszinelési számjegyzés minden határban egynél veszi kezdetét.

34. §.

A második rovatban az egyes alkatrészek számlálatnak elő, kitévén ezek hosszúságát és szélességét is; ugy a mint a hitelesített összeírásban foglaltatik.

E rovatban jönnek továbbá az épületek, hidak, zsilipek, stb. és pedig közvetlenül azon alkatrész után, a melyen léteznek, s ugyanazon

betűvel jelöltetvén meg, a melyet a hitelesített összeírásban s a térképen nyertek.

Végül ugyanazon rovatban az egyes alkatrészek s az ezeken létező építmények elsorolása után két jegyzék következik: az első a vállalat jogainak, a másik a vállalatot terhelő szolgálomának jegyzéke.

Mind a jogok, mind a szolgálomák az összeírás nyomán szabatosan meghatározva iktatandók be; s a mennyiben bizonyos alkatrészszel vagy épülettel jogilag vagy természetszerűleg elválaszthatlan kapcsolatban állanak, hivatkozni kell az illető alkatrész vagy épület helyszinelési számára s illetőleg betűjegyére is.

35. §.

A birtoklap harmadik rovata, mely az egyes alkatrészek térfogatát foglalja magában, a hitelesített összeírás nyomán töltetik be.

36. §

A negyedik rovat elvégre a hivatkozásokat tartalmazza azon későbbi iktatványokra, a melyek az egyes alkatrészek körül idő-folytán felmerülő változásokat kitüntetik.

37. §.

A birtoklap változásai.

Mint már a 30. §-ban említve volt, az egyes alkatrészekben történő birtokváltozásokat szintén a birtoklap mutatja ki. Ily esetek beállhatnak:

1. ha egyik vagy másik alkatrész térfogata bármely oknál fogva nagyobbodott vagy kevesbült;

2. ha egyes alkatrészek, épületek, jogok vagy szolgálmányok idő folytán teljesen megszűnnek;

3. vagy elvégre, ha a vállalat új alkatrészekkel, épületekkel, jogokkal vagy szolgálmányokkal szaporodik.

Ezen esetek „Változások“ felirat alatt, időrendben s folyó római számok alatt iktattnak a birtoklap végére.

38. §.

A változások kitüntetése.

A 37. §. 1-ső és 2-ik pontjának esetei a megváltozott régi tételnél is kitüntetendők, és pedig olykép, hogy az első esetben a helyszínelési szám illetlenül hagyatván, a 2-ik és 3-ik rovatok tartalma vizszintes vonallal keresztül huzatik; a 4-ik rovatban pedig hivatkozás történik a „Változások“ azon pontjára, mely alatt ezen alkatrész új szélessége és hosszúsága s összes térfogata beiktattott.

A második esetben pedig a változott alkatrész helyszinelési száma is keresztülvonatik.

39. §.

Ha valamely alkatrésznek térfogata változik, az új iktatványban, mely az új szélességet, hosszúságot és térfogatot tartalmazza, az alkatrész régi helyszinelési száma megtartandó.

Ugyanez áll az építmények betűjegyeire s a jogok és szolgálomak számaira nézve is.

40. §.

Ellenben, ha új alkatrész, építmény, jog vagy szolgálom jegyeztetik be: az új bejegyzés mindig a korábbi legutolsó bejegyzés száma vagy betűje után következő számot vagy betűnyert, tekintet nélkül arra, habár némely törvények által a számok és betűk sorozatában hézagok támadtak is.

41. §.

T e h e r l a p.

A központi telekkönyv teherlapja a közönséges telekkönyvek rovataiból áll; de nem vehet fel egyéb tehertételeket, mint a melyek az összes vállalatot mint osztatlan egészet terhelik.

42. §.

A központi telekkönyvek szerkesztésének megindítása.

A fő- és tulajdoni, ugy a birtoklap szerkesztését a központi telekkönyvi hatóság, a hitelesített összeírás és térkép-szeletek alapján, köteles azonnal megindítani s folytatni a szerint, a mint a hitelesítés egyik vagy másik hatásra nézve befejeztetett, s kiküldöttje által a hitelesített összeírás és térkép-szeletek hozzá benyujtatnak, s a mint a vidéki törvényszékek értesítvényei (16. §.) hozzá beérkeznek.

43. §.

Ellenben a teherlap szerkesztése csak akkor kezdhető meg, ha a 18. §-ban érintett végzés a vidéki-törvényszéktől a központi telekkönyvi hatósághoz beérkezik.

Az ezen végzésben feljegyeztetni rendelt kisajátítási árt oly elsőség illeti, melyet semminemű más követelés meg nem előzhet.

44. §.

A központi telekkönyvek kiegészítő részei.

A vállalat tulajdonáról felvett hiteles összeírások és térkép-szeletek a központi te-

lekkönyvi hatóság őrizete alatt maradnak, s a központi telekkönyv kiegészítő részeit képezik.

45. §.

A központi telekkönyvek megnyitása.

A központi telekkönyvi hatóság, mihelyt a hitelesített összeírások és térkép-szeletek, úgyszintén a 26. §-ban érintett végzések a vállalatához tartozó mindannyi határra nézve hozzá beérkeztek: a központi telekkönyv szerkesztését befejezi; ennek megtörténtéről az igazságügyi s közlekedési miniszteriumoknak jelentést tesz, s megállapítja s hirdetvényileg nyilvánosságra hozza azon határnapot, a melyen a központi telekkönyv megnyitatik.

Telekkönyvi bíráskodás.

E naptól fogva minden, a vállalat ellen intézett olynemű beadvány, mely a tárgyánál fogva a telekkönyvi hatósághoz tartozik, azon megyei törvényszéknél nyujtandó be, melynek vezetése alatt a központi telekkönyv áll.

46. §.

Egyéb panaszok illetősége.

Egyéb panaszok, melyek a vállalat és más egyesek közt felmerülnek, a közönséges polgári

törvénykezési rendtartásban kijelölt bíróság illetősége alól el nem vonhatók; s ily panaszok eseteiben tartozik a központi telekkönyvi hatóság, ha egyik vagy másik fél kérelmére az illető bíró kívánná, az összesített telekkönyvnek, valamint a telekkönyv mellett létező összeírásnak és térképnek is azon részét, mely a fennforgó ügy eldöntésére szükségeltetik, a folyamodó fél költségén, hiteles másolatban kiadni.

47. §.

Minden változás, mely idő folytán a birtoklapon történik, a telekkönyv melletti térképen is öszhangzatosan kitüntetendő.

48. §.

A jelen törvény hatálya.

- a) Az új vállalatokra nézve. Mindazon vasuti és csatorna-vállalatok, melyek e törvény életbeléptetésekor a kisajátítási eljárás az egész vonalon, a melyre engedélyük szól, teljesen még be nem fejezték: kötelezőleg a jelen törvény hatálya alá esnek.
- b) A régi vállalatokra nézve. Azon vállalatok ellenben, a melyek a jelen törvény hatálybaléptekor a kisajátítási eljárást befejezték, kötelesek a jelen tör-

vény életbeléptetésétől számítandó egy év alatt a központi telekkönyvezést kérni, — mely esetben az igazságügyi s közlekedési miniszteriumok fogják a meglévő munkálatok átalakítására szükséges intézkedéseket megtenni.

49. §.

Bélyegmentesség.

A kisajátítási összeírások, térképek s egyéni kimutatások, valamint a jelen törvény alapján keletkező benyújtványok, tárgyalások és ítéletek bélyegmentesek; e bélyegmentesség azonban a nyugtákra s a fölebbezvényekre vagy semmiségi panaszokra ki nem terjed.

50. §.

E törvény életbeléptetése.

Jelen törvény életbeléptetése az igazságügyi s közlekedési miniszteriumok hatásköréhez tartozik.

Kelt Pesten, 1867. october 10.

Horváth Boldizsár s. k.,
magyar kir. igazságügyminiszter.

IX.

Rendelet a telekkönyvi intézménynek Erdélyre kiterjesztése végett szükséges előmunkálatok tárgyában.

(Megjelent 1867. decz. 10. „Budap. Közl.“ 226. sz.)

A Magyarorszáiban fennálló telekkönyvi intézménynek az országgyűlés mindkét házáatól nyert fölhatalmaztatásom s Ő cs. kir. Apostoli Felségének f. évi oct. hó 5-ről kelt legfelsőbb kegyelmes királyi elhatározása alapján, a Magyarországgal törvényesen egyesült Erdélyre leendő kiterjesztése végett szükséges előmunkálatok tárgyában, az erdélyi saájtságos viszonyok tekintetbevéttelével, rendelem, a mint következik :

1. §.

A telekkönyvi előmunkálatok Erdélyben hivatalból, bizottmányi helyszinelés utján, és adóközségenként hajtatnak végre, s haladéktalanul megkezddendők.

Ezen előmunkálatok vezetésére ideiglenes telekkönyvi igazgatóság állittatik fel, mely közvetlenül a magyar kir. igazságügyi miniszteriumnak van alárendelve.

2. §.

A helyszinelés ideiglenesen felveendő közegek által eszközöltetik.

E közegek szolgálati esküt tesznek le az igazgatóság kezeibe.

3. §.

Egy helyszinelő bizottmány rendesen egy biztosból és egy tollnokból alakittatik, s minden adóközségben a községbeli összes birtokosok által szabadon választandó hat választmányi tag által egészittetik ki.

4. §.

A hivatalos hirdetésekre rendelt hirlapok útján, esetenkint közhirré fog tétetni, hogy a helyszinelés melyik megyében, székben, vidékben vagy önálló törvényhatósággal bíró városban, és mikor fog megkezdetni.

Az egyes közegek azon időrendben a mint a helyszinelés reájok következik, a telekkönyvi igazgatóság által névszerint értesítendők.

5. §.

A helyszinelésről telekkönyvi jegyzőkönyvek vétetnek fel, melyeknek szerkesztésében a következő szabályok irányadók :

Minden ingatlan vagyonnak be kell a telekkönyvekbe jegyeztetni, kivéve az Erdélyben még érvényben álló ausztriai általános polgári törvénykönyv 287-ik §-ában megnevezett köz- vagy nyilvános javakat, névszerint országos kö- vagy vasutakat, folyóvizeket és patakokat, közhasználatra szolgáló téreket, utcákat, erdei és mezei dülőutakat és az oly bányabirtokokat, melyekre nézve törvényszerű bányakönyvek léteznek.

Valamely jószághoz, házhoz vagy más fekvőséghez kapcsolt különös haszonvételek (királyi kisebb javadalmak) telekkönyv tárgyát nem képezik. A mennyiben azon ily jogok valamely fekvőséggel oly kapcsolatban állanak, hogy attól elkülönítve se el nem adhatók, se meg nem terhelhetők, e körülmény a jegyzőkönyvben kifejezendő.

6. §.

Hogy a hitel-telekkönyv jövőben az adóföldkönyv rendeltetésének is megfeleljen: a fekvőségek minden egyes birtokrészlet helyrajzi számának, a dülő nevének, a mivelési ág, térfogat, osztály és a tiszta jövedelemnek az adóföldkönyvből való átvételével jegyzendők be.

7. §.

A fekvőségek felvételével egyidejűleg történik az azokra vonatkozó birtokjogoknak,

a felek által felmutatott vagy hivatalos uton közlött hiteles okmányok, vagy ilyenek nem létében, a tényleges birtoklás alapján való bejegyzése is.

8. §.

A fekvőségek telekkönyvi testekké alakítva jegyzendők be a telekkönyvi jegyzőkönyvekbe.

Telekkönyvi test csak földből s azon álló épületekből állhat.

Ezeknek alakításánál az itt következő szabályok tartandók meg:

- a) A szerzési czim különfélesége több fekvőségeknek egy telekkönyvi testté egyesítését nem gátolja, ha mindenik szerzési czim kétségbevonhatlan tulajdonjogot alapít meg; de sem szabad tulajdon oly fekvőségekkel, melyekhez a birtokosnak osztott vagy korlátozott joga van, sem külön hitelezők vagy külön igényt-tartók részére külön-külön biztosítékul lekötöt birtokrészek — egy telekkönyvi testté nem egyesíthetők.

Egyes fekvőségek is képezhetnek magukban telekkönyvi testeket, ha redeltetésöknél vagy jogi tulajdonságaiknál fogva önállóak.

- b) Minden birtok, mely mint önálló gazdasági jószág egy vagy több személy által természetben osztatlanul biratik, minden,

ugyanazon község határában fekvő tartozékaival rendszeren egy telekkönyvi test gyanánt egy jegyzőkönyvbe veendő fel.

A birtokosnak azonban, ha érdekei úgy kívánják, szabadságában áll, ugyanazon egy község határában fekvő birtokát is több telekkönyvi testekre osztva külön jegyzőkönyvekbe felvételni.

- c) Ha valamely főjóságnak ugyanazon törvényhatóságbeli több községben vannak tartozékai, fennmarad azon joga a birtokosnak, hogy a telekkönyvi jegyzőkönyvek kihirdetésekor kitűzendő határidő alatt, az ezekről községenként felvett jegyzőkönyveknek egy fő-telekjegyzőkönyvben való kitüntetését jelen §. a) alatti szabályának megtartásával eszközölhesse. De más törvényhatóság területén fekvő tartozékok egy telekkönyvi jegyzőkönyvben nem egyesíthetők.
- d) Oly fekvőségek, melyek özvegyi vagy hajadoni jogon, szerződés, vagy birói zálog, vagy bármely jogczim mellett ideiglenes átruházás alapján biratnak, külön telekkönyvi testek gyanánt, külön telekkönyvi jegyzőkönyvbe veendők fel.
- e) Majorsági és irtvány-földek, melyek bizonyos évi szolgálmányok mellett az egykori jobbágyok birtokában és használatában maradtak, s az 1854. június 21-ki nyiltparancs 16—19. §§-ai által megvált-

hatóknak nyilvánítottak: külön telekkönyvi testet képeznek.

- f) Városi fekvőségeknél minden önálló ház, azon telekkel, melyen fekszik, s a hozzátartozó udvarral, kerttel vagy más területtel egy telekkönyvi testet képez.

Ha egy ily fekvőség tulajdonosa ugyanazon községben fekvő külső földeket is bir, úgy azok a házzal, ha törvény vagy törvényes szokás szerint eddig is összetartoztak, vagy egyesítésökbe a birtokos beleegyezik, — mint egy telekkönyvi test veendők fel. Ezen eseten kívül ily földek külön telekkönyvi testeként kezelendők.

9. §.

Egy és ugyanazon telekkönyvi jegyzőkönyvbe csak oly birtok jegyeztethetik be, mely vagy egy személynek egyedüli, vagy több személynek ugyan, de természetben osztatlan tulajdona.

Ha az egy telekkönyvi jegyzőkönyvbe bejegyzendő birtok aránya meg van határozva: úgy ez arány minden közös birtokosnál kifejezendő.

10. §.

Ha az előmunkálatok folyama alatt valamely, már bejegyzett telekkönyvi testre nézve birtokváltozás adná elő magát, vagy egy ily

telekkönyvi testnek természetben megjelölt egyes részei lennének más személyre átruházandók: első esetben a birtok vagy csak valamely egyes, vagy jogi személy részére, vagy több birtokostársak részére is ugyan, de testileg osztatlanul az arány kitétele mellett jegyzendő be; az utóbbi esetben pedig a természetben megjelölt részek előbb azon telekkönyvi testtől, melyhez tartoztak, elválasztandók, azaz lejegyzendők, s azokat vagy mint önálló telekkönyvi testeket kell az új birtokos nevére nyitott új telekkönyvi jegyzőkönyvbe bejegyezni, vagy ha az új birtokos valamely telekkönyvi testet már bír, s ezzel a megszerzett birtok egyesíthető, azzal kell egyesíteni, azaz hozzáírni, mi által a szerzett rész annak kiegészítő alkatrészévé válik.

Mindkét esetben az adóföldkönyv és telekkönyvi jegyzőkönyv közötti öszhangzás fenntartása szem előtt tartandó.

11. §.

A bizottmányi tárgyalások a helyszínelés alkalmával nyilvánosak; ennél fogva minden érdekeltnek szabad, jogai megóvása végett, a tárgyalásoknál jelen lenni.

A birtokosok kötelesek azon rendben, melyben fekvőségeik felvétel alá kerülnek, vagy törvényes vagy megbízott képviselőik által a tárgyalásra megjelenni. A képviselőknek szük-

ség esetében hiteles okmánynyal kell magukat igazolniok.

Szerződésileg megbizott képviselőknek magára a telekkönyvszerkesztési ügyletre szóló meghatalmazványt kell magukkal hozniok, mely az irománytár számára, a telekkönyvi munkálatnál megtartandó.

12. §.

Kiskoruak, vagy valamely más okból ügyeik önálló intézésétől eltiltott földbirtokosok helyett, azoknak törvényes képviselői tartoznak megjelenni.

A gyám- és gondnoksági hatóságok, valamint a gyámok és gondnokok felelet terhe alatt kötelesek arról gondoskodni, hogy a gyermekeket és gyámoltakat illető jogok a bizottmány tárgyalások alkalmával érvényesíttessenek.

A községi választmánynak szintén kötelessége a bizottmányt nemcsak a kiskoruak és gyámoltak jogaira, hanem a nőket, özvegyeket, férjeiket ingatlan vagyonaára vonatkozólag az ország törvényei szerint megillető igényekre is figyelmeztetni, s felügyelni, nehogy a valódi tulajdonos helyett haszonbérelő; gyám, gondnok vagy jószág-igazgató, kiknek valamely telekkönyvi test csak kezelése alatt van, jegyeztessék be tulajdonosul.

13. §.

Ha a földbirtokos vagy törvényes képviselője a tárgyalásról kimarad, s helyette kellően igazolt meghatalmazottja sem jelenik meg: a bizottmány a kimaradt birtokos költségére és veszélyére képviselőt nevez ki, s a tárgyalást azzal végzi.

A községi előjáró köteles ily tárgyalásokon jelen lenni s a tárgyalási jegyzőkönyvet ellenjegyezni.

14. §.

A birtokosok jogzimeket okmányokkal is igazolhatják; kötelesek azonban a felmutatott okmányoknak tiszta másolatát is magukkal hozni, s a bizottmánynak benyújtani, mely azokat az eredetivel egybehasonlítva, hivatalból mint „helyesnek találtakat“ hitelesítvén az irománytár számára átveszi.

15. §.

Ha a birtokczim okmányilag nem igazoltatik, vagy a birtokos az okmány másolatát be nem adja s különben is az illetékes birtokost kinyomozni nem lehetne: ez esetben a tényleges birtokost kell mint olyat bejegyezni.

16. §.

Az 1853. május 29-ki ösiségi és az 1854. június 21-ki urbéri nyílt parancsokban szabályozott viszonyok a helyszinelési tárgyalásokból ki vannak zárva.

Ha tehát a tárgyalás alkalmával az emlitett nyílt parancsokra alapított igények hozatnának szóba, a bizottmány azok elintézésében nem bocsátkozhatik, hanem csak a tetteges birtokviszonyt nyomozza ki és veszi jegyzőkönyvbe.

17. §.

Ha azonban valamely felmerült ellenmondás vagy vita nem az előbbi szakaszban megjelölt jogviszonyt illetné, hanem tisztán magánjogi, egyedüli vagy közös birtoklás kérdésére vonatkoznék, s békés uton kiegyenlíthető nem lenne a fekvőségek a tetteges egyedüli vagy közös birtokosok nevére bejegyzendők; egyuttal azonban mind a támasztott igényt, mind pedig az igény-tartókat feljegyezvén, az utóbbiakat utasítani kell: hogy vélt jogaikat bíróság előtt legfeljebb azon idő alatt, mely a telekkönyvi jegyzőkönyvek közhirrététele végett kibocsátandó hirdetvényben meg lesz határozva, érvényesítsék.

18. §.

Ha a birtokjogok nyomozása közben, testvérek vagy más örökös-társak pénzben megállapított örök-részenek, női hozománynak vagy özvegyi jognak biztosítása iránti igény is hozatnék szóba: az érdekelt felek önkéntes bejegyezése alapján, a tartozási összeg azon telekkönyvi testre, mely annak biztosítékául szolgál, a felek és egy községi választmányi tag aláírása mellett bejegyzendő.

Vita esetében azonban a bizottmány további tárgyalásba nem ereszkedhetik, hanem utasítsa a feleket, hogy igényeiket akár maguk közt békésen, akár törvényes úton egyenlitsék ki s a hirdetményi határidő alatt a terhek közé lendő bejegyzés végett jelentsék be.

19. §.

Minden telekkönyvi jegyzőkönyv, az abba bejegyzett birtokos vagy képviselője, közös birtokosoknál ezek közül egyik által, nevének minden telekkönyvi test utolsó részlete utáni aláírásával hitelesítendő.

A községi választmányi tagok kötelesek az ily névaláírásokat minden jegyzőkönyvben saját nevök hozzáírásával hitelesíteni.

20. §.

Ha a helyszínelés folyamában birói leltározás, vagy valamely birtok birói összeírása vagy becslése eszközendő: a bírósági kiküldött köteles a helyszínelő bizottmánynyal egyetértve eljárni, a bizottmány pedig a már felvett telekkönyvi jegyzőkönyvet visszaszolgáltatás terhe alatt a birói eljárásnál leendő használat végett kiadni.

Azon esetekben pedig, melyekben valamely fekvőségek tulajdonának átruházására birói cselekvény szükséges vagy szokásos: a bíróságok annak eszközlésénél a fennálló törvényes gyakorlat szerint járjanak el ugyan; azonban kötelesek gondoskodni arról, hogy a birtok átruházása, ha és a mennyiben telekkönyvileg már felvett fekvőségre vonatkoznék, a telekkönyvi jegyzőkönyvekbe is feljegyeztessék.

21. §.

Oly községekben, hol a tagosítás vagy elkülönítés már folyamatban van, különösen pedig az előleges felmérés eszközölve, urbéri egyezség megkötve, vagy jogérvényes birói ítélet meghozva s ezek folytán a tettleges végrehajtás közel kilátásba van helyezve: a helyszínelés elhalasztandó; az összesítés vagy elkülönítés végrehajtása azonban az illetékes hatóságoknál sürgetendő.

Ha e feltételek hiányzanak, a helyszinelés minden felfüggesztés nélkül végrehajtható.

22. §.

Ha ellenben a birtok törvényes szabályozása egy vagy több községben a helyszinelés megtörténte után jó létre, az azt végrehajtó bíróság köteles a hitelesített mérnöki munkákat és térképet azonnal a telekkönyvi igazgatóságnak átküldeni, melynek kötelessége a földadó-hivatallal együttesen intézkedni: hogy a telekkönyvek mind hitel, mind adó tekintetében az uj birtokállapottal öszhangzásba hozassanak.

23. §.

A hirdetményi határidő kitüzése, valamint általában a magyarországi telekkönyvi rendtartásnak Erdélyre leendő kiterjesztése iránt annak idejében külön rendelet fog kibocsáttatni.

24. §.

A királyföldön az 1836-diki augusztus 24-ről 3043. sz. alatt kelt udvari redeclet alapján létrehozott nyilvánkönyvek, a mennyiben az ausztriai általános polgári törvénykönyv határozmányainak meg nem felelnek; a jelen redeclet szabályai szerint átálakitandók.

25. §.

A telekkönyvek létrehozatalával járó pénzbeli kiadásokat az állam viseli.

Külön rendeletben lesz szabályozva, mik azon természetbeni szolgálmányok, melyek helyszinelés alkalmával az illető községekbeli összes földbirtokosok által teljesítendők, melyeknek arányos felosztása felett, ha meg nem egyezhetnének, az illető közigazgatási hatóság fog a körülmények méltányos tekintetbevételével határozni.

26. §.

A telekkönyvek szerkesztésénél megkívántató hivatalos cselekvények bélyeg- és illetékmentesek.

E mentesség kiterjed minden jegyzőkönyvekre, beadványok-, mellékletek- és kiadványokra, mennyiben azok csak is a telekkönyvszerkesztési ügylet foganatosítására szolgálnak.

27. §.

Jelen rendelettel egyidejűleg az előmunkálatok létesítését szabályozó részletes utasítás adatik ki a helyszinelési közegek számára.

Kelt Pesten, 1867. évi nov. 8-án.

Horváth Boldizsár s. k.,
magyar kir. igazságügyminiszter.

IX.

Körrendelet az erdélyi összes törvényhatóságokhoz.

(1867. nov. 10.)

A Magyarorszáiban fenálló telekkönyvi intézménynek kiterjesztése Erdélyre; előleges tájékozás; vezéreszmék a telekkönyvi intézmény ismertetésében.

(Megjelent 1867. nov. 29. „Budap. Közl.“ 217. sz.)

Ö cs. s Apostoli kir. Felségének folyó évi oct. 5. napjáról kelt legfelsőbb k. kir. elhatározása, s az országgyűlés mindkét házától nyert felhatalmaztatásom alapján kiadtam a Magyarorszáiban fennálló telekkönyvi intézménynek Erdélyre leendő kiterjesztése végett szükséges előmunkálatokat tárgya's rendeletemet, mely az illető hatóságoknak tudomás és kellő alkalmazkodás végett hivatalos uton megküldetett.

Már évek óta több ízben terjesztettek fel legfelsőbb helyre, az erdélyi kir. főkormány-szék, gazdasági egyesület, sőt egyes törvényhatóságok részéről is e tárgybeli javaslatok és kérvények, melyekben a birtokviszonyok rendezetlensége, a tulajdonjog védelmi eszközei-

nek, s a pangó ipar és forgalom élénkítésére szolgáló hitel hiánya, s mindezek miatt a naponkint fenyegetőbb mérvben terjedő elszegényedés felmutatásával volt a telekkönyvi intézmény, mint e bajok egyik kétségtelenül hatható gyógyszerének szükségessége indokolva, s kéretett annak haladéktalan létrehozatala.

Okom van tehát hinni, hogy érintett intézkedéseim folytán Erdély értelmes lakosságának egy régen táplált óhajta indul, valósuláshoz, s hogy e tárgybeli rendeletem fogadtatása az illetők buzgó erkölcsi és anyagi támogatásával főg találkozni.

Azonban a nagy-községnek nem minden rétege bírván a jóllét e tényezőjének s horde-reje nagyságának kellő ismeretével, felkérem a közönséget, sőt hivatásához tartozó alkotmányos kötelességérzetétől megvárom, hogy minden tagja, különösen pedig a néppel gyakoribb és közvetlen érintkezésbe jövő tisztviselői, jó példadás, felvilágosítás és bizalmas oktatás útján hassanak oda, hogy a földbirtokosok minden értelmi fokozatu osztálya megismerkedjék a telekkönyvi intézmény lényegével, céljával és hasznaival, s az őt illető segédkezés előzeny és buzgó teljesítése által mozdítsa elő a kormány e tárgybeli intézkedéseinek fogadtatbavételét.

A telekkönyvi intézmény ismertetésében a következő alapeszmék szolgáljanak vezérfo-nalul :

A tulajdonjogot, valamint annak netalán idegenek dologi jogai által való korlátozottságát, ingatlan vagyona nézve, egyedül a telekkönyvi intézmény képes biztosan kimutatni. Ez nyújt alkalmat arra, hogy a régi törvényeink értelmében még mindig csak a birtok (possessio) fogalma alá sorozható ingatlan iránt támasztott minden igények, követelések végérvényesen tisztába hozatván, a telekkönyvileg bejegyzett tulajdon-, valamint egyéb dologi jogok többé senki által meg nem támadhatólag biztosítottassanak.

Ebből foly a telekkönyvi intézménynek egy második haszna, mely szerint egyedül ez szolgáltatván biztos alapot a dologi hitelnek, megnyitja annak forrásait, a mezei és kézműipar fejlesztésére. Rendezetlen birtokviszonyok között mindenki tudja, mily nehéz kölcsönhöz jutni; ha sikerül is, csak nagy áldozattal s rövid tartamu felmondásra. Ennek főoka kétségen kívül a jelzálogos biztosítás hiányosságában rejlik.

Telekkönyv nélkül a tőketulajdonos csak azt látja, hogy a biztosítékul ajánlott ingatlan az illető birtokosnak kezein van; de arról nem lehet biztos tudomása, hogy vajjon azon ingatlanhoz nincsen-e harmadik személyeknek a tényleges birtokos egészen kizáró vagy kisebb-nagyobb mértékben korlátozó jogigénye: vajjon nem testvérekkel osztatlan örökség, vagy a birtokos hitvesének saját vagyona, vagy pe-

dig ösiségi intézményünkben folyólag még mindig visszaváltható zálogos birtok-e?

De kétségtelen a telekkönyvi intézmény hatása az ingatlan vagyoni forgalmi értékének emelésére is. Mert épen azon okoknál fogva, melyek fennebb a hitelre vonatkozólag érintettek, igen természetes, hogy minden eladóvá tett ingatlanra sokkal nagyobb rész a venni szándékozók versenye, s következőleg magasabb a vételár, ha a vásárló azon ingatlannak nemcsak terjedelméről, minőségéről és becsértékéről, hanem arról is, hogy az, ha megveszi jogi úton senki által meg nem támadható tulajdonává válik, mint szintén arról, hogy vannak-e harmadik személyeknek azt terhelő és mily természetű dologi jogai, — teljes hitelességű adatokból szerezhethet tudomást és meggyőződést.

A telekkönyvi intézmény ily kézzelfogható szükségessége és jótékonyága mellett is, annak létrehozatala igen kis mértékben veszi igénybe az egyes birtokosok segédkezését. Az előmunkálatok végbevitelére alkalmazandó egyének pénzfizetéseit az állampénztár viseli; a birtokosok csak szállás-, fűtés- és világítással kötelesek őket ellátni s a szükséges szolgálattételről gondoskodni. A földbirtokosok ezt nehézség nélkül teljesíthetik; saját érdekük ösztönz erre, hogy mentül hamarabb szabaduljanak e csekély tehertől is, s minél előbb legyen telekkönyvük.

Midőn a közönséget a telekkönyvi intézménynek a fennebbi irányeszmék szerinti népszerűsítésére felhivom, helyén lesz egyuttal megemlitenem, hogy a behozatalára szükséges helyszinelési munkálatok nem fognak Erdély egész területén egyszerre megkezdetni, hanem törvényhatóságról törvényhatóságra lesznek kiterjesztendők. A kellő vezetés és ellenőrzés, s így a munkálatok gyorsabb haladása, egyöntetősége és hibátlansága ez uton könnyebben valósítható, mint ha nagyobb számú, gyakorlatlan s a munkában vett terület nagyobb terjedelme miatt nehezebben ellenőrizhető közegekkel minden törvényhatóságban egyszerre kezdetnének meg. Azonban gondom leendő, hogy a mint a kezdet nehézségei le lesznek győzve, s több-több, e szakmába begyakorlott egyénnel rendelkezhetem, a helyszinelés koronkint egyszerre több törvényhatóságra is kiterjesztessék, s a sorban legkésőbb jövő törvényhatóságnak se kelljen hosszasan várnia a célba vett intézmény életbeléptetésére.

Addig, míg a sor azon közönségre kerülne, csak a telekkönyvi intézménynek jelen köriratom által szándékolt ismertetésére kérem fel a . . . közönség közremunkálását. A helyszinelés alkalmával szükséges hivatalos segítség, valamint az egyes községek birtokosai részéről megkívántató teendők iránti intézkedések, e tárgybeli rendeletem értelmében, akkor lesznek fogatosítandók, midőn a hely-

szinelésnek azon törvényhatóságban leendő megkezdése névszerint kitűzetik s hivatalosan tudtul adatik.

Kelt Pesten, 1867. évi nov. 10-én.

Horváth Boldizsár s. k.,
magyar királyi igazságügyminiszter.
